

www.e-rara.ch

Corpus iuris canonici emendatum et notis illustratum

Lancellotti, Giovanni Paolo

Coloniae Munatiana, 1670

Universitätsbibliothek Basel

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-64106>

Extravagantes communes a diversis Romanis pontificibus post Sextum editae

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [\[Link\]](#)

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [\[Link\]](#)

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [\[Link\]](#)

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [\[Link\]](#)

no ausu impugnare nisi sunt (sicut fertur) districtius de eorumdem fratrum consilio inhibemus, ne quisquam contra definita, ordinata seu facta per ipsam, verbo vel scripto scienter approbet aliquid, vel defendat. Si quis

verò contra præsumserit, tanquam contumax, & rebellis Romanæ Ecclesiæ ab omnibus habeatur. Nulli ergo, &c. Data Avenion. IV. Idibus Novembris, Pontificatus nostri Anno nono.

Constitutionum viginti Joannis vigesimi secundi sum.

EXTRAVAGANTES COMMUNES, A DIVERSIS ROMANIS PONTIFICIBUS POST SEXTUM EDITÆ, CUM SUIS (UT VOCANT) SUMMULIS.

DE CONSUETUDINE.

TITULUS I.

CAP. UNIC.

¶ Consuetudo impediens, ne Legati sedis Apostolicæ recipiantur, non valet: & illa non obstant se Legati ipsi sunt ab omnibus recipiendi, & eos impediens ipso facto excommunicationem incurrunt, & eorum terra Ecclesiastico subiciantur interdicto.

Joannes XXII.

uper gentes & regna Romanus Pontifex à Domino constitutus, cum personaliter singulas regiones circuire non possit, nec circa gregem sibi creditum curam pastoralis sollicitudinis exercere: necesse habet interdum ex debito impositæ servitutis, suos ad diversas mun-

di partes (prout necessitates emerferint) destinare Legatos, qui vices ipsius supplendo, errata corrigant, aspera in plana convertant, & commissis sibi populis salutis incrementa ministrent. Verontamen aliqui hujusmodi officium & potestatem ipsius Romani Pontificis, quam non ab homine, sed à Deo recipit, sub suo arbitrio redigere molientes, Legatos ipsos, nisi ab eis petiti fuerint, vel de beneplacito eorum transmissi, sibi terras subjectas (dicentes hoc eis de consuetudine competere) ingredi non permittunt. Nos hujusmodi consuetudinem, non tam irrationabilem, quam nonnunquam animarum salutis contrariam, detrahentemque Apostolicæ potestati, auctoritate Apost. penitus reprobantes, Legatos ipsos ab omnibus, cujuscunque præminentie, conditionis, aut status fuerint, debere admitti decernimus: nec eos prout textu cujusvis consuetudinis impediri posse à quoquam Christiano nomine gloriantem, quò minus regna, provincias & terras quaslibet, ad quæ ipsos destinari contigerit, ingrediantur libere, ac commissæ sibi legationis officium exercent in eisdem. Qui verò decatero super prædictis dictos Legatos, aut etiam Nuntios, quos ad quasque partes pro causis quibuslibet sedes ipsa transierit, præsumperint impedire, ipso facto sententiam excommunicationis incurrant. Regna, terra & loca quaslibet subjecta eisdem, tamdiu sint eo ipso Ecclesiastico suppo-

sita interdicto, quamdiu in hujusmodi contumacia disixerint persistendum. Non obstantibus quibuslibet indulgentiis, aut privilegiis, Imperatoribus ac Regibus, seu quibuscunque aliis sub quibuscunque modis, tenoribus & formis à sede ipsa concessis, quæ contra præmissa nullis volumus suffragari.

DE POSTULATIONE PRÆLATORUM.

TITULUS II.

CAP. UNIC.

¶ Minores XXVII. annis seculares, & mendicantes religiosi, à certis Ecclesiis prohibentur postulari: & puniuntur tam postulantibus, quam postulatis.

Joannes XXII.

Dispendiis & periculis variis, quæ ex subscriptis postulationibus possent Ecclesiis evenire, & vacationum diuturnitatibus, quæ conluerunt nonnunquam ex postulationibus irrationabilibus provenire, ac dispendiis, quæ inde frequenter Ecclesiæ incurrunt, ad futuram rei memoriam obstitere cupientes: illum, qui vigesimum septimum non attingerit annum, ad cathedralem, nec non professorem cujusvis mendicantium ordinis ad inferiores cathedralibus Ecclesiis, ad monasteria extra suos ordines postulari edito perpetuo prohibemus. Quòd si secus postularum fuerit & attentatum, irritum ac nullius penitus sit momenti. Et qui scienter processerint ad eandem, eà vice postulandi

311

ac eligendi potestate privatos, ac beneficiis, qua in ipsa obtinebunt Ecclesia, ad quam postulationem hujusmodi fecerint, per triennium noverint se suspensos. Postulationes vero, qui postulationis de se facta negotium fuerint per se, vel per alium in Romana curia prosecuti, illud ibi proponi in publico vel privato Consistorio facientes, etiam si se duntaxat dispositioni sedis Apost. committendo, am se annum XXVII. non attigisse sciverint (ut praefertur) usque ad XXXV. annum. Ceteros vero seculares & religiosos extra suorum administrationes ordinum perpetuo ineligibiles ac impostulabiles esse decernimus, ac prorsus inhabiles ad quasunque dignitates Ecclesiasticas, & beneficia quaelibet obtinenda.

DE ELECTIONE.
TITULUS III.

CAP. I.

¶ Multis probat argumentis, promotos in curia non debere ad propria redire sine literis sua promotionis. Qui si secus fecerint, pro Praelatis non sunt habendi, panamque incurrunt hic expressas. Et de ista extravagantia facta mentionem Pavor. in cap. qualiter. de elect. dicens, quod nullus, antequam habeat literas Apostolicas super sua promotione, debet administrare, nec debet recipi ab Ecclesia tanquam Praelatus: alius recipientes & receptus incurrunt panam, de qua hic.

Bonifacius VIII.

Injunctione nobis debitum servitutis exposcit, ut qui ad reformandos in Clero mores & actus (prout nobis ex alto permittitur) solertiùs intendimus, ibi praecipue reformationis accommodata remedia apponamus, ubi majus respicimus periculum imminere. Sanè quam periculosum existit, quod aliquis in officio, dignitate vel gradu fore se asserat, & pro tali etiam habeatur, nisi priùs ipse, quod asserit, legitimis ostenderit documentis, tam ex civilibus, quam ex canonicis institutis colligitur evidenter. Asserenti namque cum mandatis principis se venisse, credendum non est, nisi hoc scriptis probaverit. Nec similiter creditur se asserenti Legatum. Nunquam enim Apost. sedis moris fuit, absque signatis apicibus undecunque legationem suscipere. Sed nec dicenti se delegatum sedis ejusdem creditur vel intenditur, nisi de mandato Apostolico fide doceat oculatà. Similiter Clerici ad alienam dicecesim sine suorum ordinariorum literis venientes, nec in suis recipiantur ordinibus, nec ad superiores ascendant. Clerici quoque & Monachi, qui de suis civitatibus ad alienam urbem proficiscuntur (nisi muniti veniant suorum literis Praelatorum) non sunt Clerici vel Monachi reputandi. Si quis praeterea in Clerum electum se dicat, si Sacerdotem se nominet, hoc scrutandum est: quia non sine periculo est in talibus communicatio indiscussa. Quòd autem in illis, qui se Episcopos, vel superiores Praelatos, aut etiam Abbates, Priores, seu alios monasteriorum Rectores, quocunque nomine censeantur, appellant, sit discussio celebris & diligens facienda; luculenter apparet: si scandala & pericula gravia (qua ipsorum parere posset communicatio indiscussa) diligentius attendantur. Hinc nos evidens evocat ratio, ut cum praemissis aliis casibus, qui minoris existunt periculi, sit ex constitutionibus editis jam provisum, hunc ultimum, qui pericula graviora minatur, nequaquam sine provisionis opportuna remedio relinquamus. Praesenti itaque perpetuè valiturà constitutione fancimus, ut Episcopi & alii Praelati superiores, necnon Abbates, Priores & ceteri monasteriorum regimina exercentes, quocunque nomine censeantur, qui apud dictam sedem promoventur, aut confirmationis, consecrationis, vel benedictionis munus recipiunt, ad commissas eis Ecclesias & monasteria absque dicta sedis literis hujusmodi, eorum promotionem, confirmationem, con-

secrationem, seu benedictionem continentibus accedere vel bonorum Ecclesiasticorum administrationem accipere non praesumant: nullique eos absque dictarum literarum ostensione recipiant, aut eis pareant vel intendant. Quòd ibi forsitan contra praesumptum fuerit, quod per Episcopos, Praelatos, Abbates, Priores, & alios monasteriorum regimina exercentes praedictis medio tempore actum fuerit, irritum habeatur: nec quisquam interim eisdem Episcopi vel Praelati, Abbates, Priores, vel regimina exercentes, de Ecclesiarum vel monasteriorum proventibus percipiant eorundem. Capitula verò & Conventus Ecclesiarum & monasteriorum ipsorum, & alii quicunque, ipsos absque hujusmodi dicta sedis literis recipientes, vel obedientes eisdem, tandiu sint à beneficiis suorum perceptione suspensi, donec super hoc ejusdem sedis gratiam meruerint obtinere. Similiter quoque Episcopi, Praelati, Abbates, Priores, & alii monasteriorum regimina exercentes praedicti, solito fidelitatis & obedientiae juramento non praestito. Illi etiam Pontifices, quos apud praedictam sedem pallium contingit recipere, absque literis traditionis ipsius pallii nequaquam ab eadem discedant: discedentes verò (quousque hujusmodi juramentum praestiterint, & literas obtinuerint) nihil de ipsarum Ecclesiarum & monasteriorum proventibus percipiant: & quicquid interim per eos (ut de aliis praedictorum) actum fuerit, viribus non subsistat.

CAP. II.

¶ Si religiosus electus non petierit ipse vel ejus electores licentiam consentiendi, intra tempus moderandum pro praesentia vel absentia superioris, est eo ipso privatus jure sibi ex electione quasito, & post sunt electores alium eligere. h. d. addit ad e. quam si de elect. in 6. Benedictus XI.

Sancti Religiosus, qui absque sui superioris licentia electionem sibi praesentatam, vel ejus electores, intra tempus pro ejusdem superioris praesentia vel absentia moderandum, nequaquam obineat, dat generale Concilium Lugdunense electoribus extunc ad electionem aliam procedendum esse, an etiam sit eo ipso jure (si quod ei competeat ex hujusmodi electione) privatus: statimus illo eum hoc ipso fore privatum.

CAP. III.

¶ Quatuor Patriarchalibus Ecclesiis vacantibus, statuitur illis non posse provideri Romano Pontifice inconsulto: quod si secus factum fuerit, irritum decernitur.

Idem.

Sancta Romana Ecclesia, quae disponente Domino super omnes alias ordinariae potestatis obtinet principatum à Deo, utpote mater universorum Christi fidelium, & magistra, quatuor Patriarchales sedes instituit, inter quas post ipsam Romanam Ecclesiam, Constantinopolitanam primam, Alexandrinam secundam, Antiochenam tertiam, & Hierosolymitanam quartam locum voluit obtinere, ipsasque multis prerogativis & honoribus ac privilegiis decoravit: de quarum provisionibus cum eas vacare contingit, tantò est accuratius cogitandum, & attentius providendum, quanto majoris eminentis altitudine dignitatis, & periculose erraretur in provisionibus earundem. Super hoc igitur cum fratribus nostris habità deliberatione maturà, inter alia nostrae considerationis occurrat, quòd omnes (proh dolor) praedictarum sedium Patriarchalium civitates, aut sunt destructae, aut occupatae ab infidelibus, vel à Schismaticis detinentur, ipsarum Capitalis, seu Conventibus, & Canonicis dispersis undique extra civitates ipsas, per alias regiones, seu loca à civitatibus ipsis remota.

a Vide notata per Doct. in c. antiqua. extra de privili.

Ex

Ex quo contingit (sicut experientia nuper nos docuit) quod vacante Constantinopolitana Ecclesia, per mortem bonæ memoriæ Petri Patriarchæ, solum per unum duntaxat ejus Canonicum fuit de novo pastore electio celebrata, aliis Canonicis suis agentibus in remotis: dictus tamen electus juri, si quod sibi ex electione hujusmodi competeat, in nostris manibus spontè ac liberè resignavit. Ideoque de eorundem fratrum consilio & Apostolica potestatis plenitudine statuimus, ut quandiu civitates ipsæ Schismaticorum, aut infidelium subsunt, aut suberunt ditioni, aut detinebuntur per eos, Canonici dictarum patriarchalium sedium, cum eas vel ipsarum aliquam, seu aliquas vacare contigerit, ad electionem, postulationem, seu quamvis provisionem de præficiendo sibi Patriarchâ vel pastore nullo modo procedant, quousque ad Apost. sedis notitiam deducatur. Nos enim à data præsentium decernimus irritum & inane, si secus per prædicta Capitula, Conventus vel Canonicos, aut quemvis alium vel alios scienter vel ignoranter fuerit attentatum: non obstantibus quibuscunque ipsarum Ecclesiarum, vel alicujus earum consuetudinibus vel statutis, juramento, confirmatione dictæ sedis, vel quacunque aliâ firmitate vallatis, seu constitutionibus, privilegiis, vel indulgentiis sedis ejusdem, per quæ effectus præsentium impediri posset quomodolibet, vel differri, & de quibus quorumque totis tenoribus de verbo ad verbum in nostris literis habenda esset mentio specialis. Nulli ergo, &c. Data Laterani X. Calend. Januar. Pontificatus nostri Anno 9.

CAP. IV.

Cum beneficia apud sed. Apost. vacantia sint soli Papa reservata, ostendit, quæ & quorum apud sedem vacare dicantur eandem. Et primò loquitur de reservationibus, secundò de personibus.

Joannes XXII.

EX debito pastoralis officii, nobis quamquam impenitentis supernâ dispositione commissi, periculis animarum & Ecclesiarum ac monasteriorum dispendiis, quæ ob ipsorum vacationes diutinas ipsis solent frequentius provenire, congruis remediis (quamvis nobis ex alto conceditur) salubriter occurrere intendentes, ut celerius & utilius provideatur Ecclesiis ac monasteriis antedictis, & ut Rom. Eccl. quæ super ipsas Ecclesias ac monasteria ex divina provisione obtinere dignoscitur principarum; honor debitus impendatur: prædecessorum nostrorum Romanorum Pontificum, præsertim, scilicet record. Bonif. VIII. qui dignitates, personatus, Ecclesias & alia Ecclesiastica beneficia, & Cl. V. qui tam hujusmodi dignitates, personatus, Ecclesias, beneficia, quam cathedrales Ecclesias quælibet, monasteria, prioratus, administrationes & officia quacunque, quæ apud sedem Apost. vacarent, provisioni Apostolicæ sub certis tenoribus reservaverunt, vestigiis inhxerentes: Nos ex causis rationabilibus, quæ ad id nostrum animum induxerunt, de fratrum nostrorum consilio nonnulla detrahendo, aliqua declarando; & quædam addendo de novo, Episcopales, & earum superiores sedes, monasteria, & regulares Ecclesias, ad quæ hi qui eis pro tempore præficiendi sunt, etiam per electionem canonicam assumuntur, Prioratus, officia vel administrationes eorundem, dignitates, personatus, præbendas, aliaque Ecclesiastica beneficia, cum cura vel sine cura, quocunque nomine censeantur, quæ apud prædictam sedem vacant ad præsens, & ex nunc in antea (donec Christi dignatio nos dignabitur universalis Ecclesiæ sponsæ suæ regimini præsidere) vacare contigerit apud eam, provisioni nostræ de fratrum nostrorum consilio auctoritate Apostolicâ reservamus. Hujusmodi autem sedes, monasteria, Ecclesias & alia præfata beneficia Ecclesiastica, per mortem vel depositionem, ac privationem eorum, qui ea obtinerent, per electionem cassam,

postulationem repulsionem, renuntiationem, quorumlibet, provisionem, translationem, sive per successionem muneris consecrationis, aut benedictionis dudum à dicto Clemente prædecessor. nost. promissis impensis: nisi de ipsis disposuerit prædecessor, & à nobis, sive auctoritate nostrâ promovendis impendendi apud sedem ipsam, vel etiam ubicunque aut quovis alio modo canonicè vacare, apud sedem intelligimus prælibatam. Episcopales insuper vel alias dignitates, Ecclesias, Monasteria, & alia prædicta fratrum nostrorum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium apud dictam sedem, per eorum obitum vacare censemus, sive inibi, sive alibi ubicunque ipsos migrare contigerit de hac luce. Et hoc idem in dignitatibus & beneficiis quibuslibet (ut de aliis præmittitur) officialium nostrorum, videlicet Vicecancellarii, ejusdem Ecclesiæ Camerarii, Notariorum, auditoris contradictarum, correctorum, scriptorum literarum, ac poenitentiariorum nostrorum, necnon abbreviatorum curiæ Romanæ locum sibi volumus vindicare. Rursus hujus nostræ reservationis edictum ad dignitates, & alia jam dicta Capellanorum nostrorum commensalium, & quorumlibet aliorum ratione officii; vel ex causa legitima in dicta curia morantium, quando à nobis pro nostris, & ejusdem sedis negotiis prosequendis, de ipsa curia quocunque modo præmissi, vel aliqui eorum transmissi, aut legati vel nuntii fuerint, & eos ubilibet ante ipsorum ad præsentiam curiam reditum (durante legatione, seu prosecutione ipsorum negotiorum) rebus eximi contigerit ab humanis, duximus extendendum. Et id ipsum etiam esse volumus in hujusmodi Capellanis commensalibus, etiam si (ut præmittitur) nunc transmissi fuerint ubicunque, & ipsos rebus eximi contigerit ab humanis. Ceterum edictum ipsum trahimus ad sedes, monasteria, & alia prædicta, quæ vivente adhuc dicto Clem. prædecessore nostro usque ad ejus obitum, nisi de ipsis per eum fuerint ordinatum, & deinde usque ad datam præsentium apud sedem vacaverint eandem, illaque vacare decernimus apud ipsam, dummodo in eis jus in re, licet ad rem non sit aliquibus acquisitum: Decernentes extunc irritum & inane, si secus in prædictis & singulis eorum scienter vel ignoranter, per quacunque seu quocunque Apostolicâ vel aliâ quavis auctoritate attentatum fuerit, vel contigerit in posterum attentari: Non obstantibus præ memoriæ Gregorii decimi, ac Bonificii octavi, & aliorum Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum constitutionibus super hoc editis: quatenus edicto essent & sunt contraria memorato. Cæteris in ipsis constitutionibus contentis, in suo robore duraturis. Pensiones insuper annuas ab Episcopis & eorum superioribus aliisque Prælati inferioribus, necnon quibuscunque Capellanis, Conventibus, collegiis, vel singularibus personis factas & faciendas personaliter, aliquibus ex eisdem Cardinalibus, seu quibusvis aliis ex prænominatis personis, & pensiones præterea seu assignationes quantitatum quarumlibet super certis Provinciis, diocesis, Ecclesiis, monasteriis, vel aliis Ecclesiasticis locis aut ordinibus, etiam à quibusvis prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus factas præmissis personis, sive alicui earundem, vel monasteria, Prioratus, administrationes quælibet, beneficia regularia, vel alia qualibet quocunque nomine censeantur, non consueta ab olim Clericis secularibus assignari, hujusmodi personis vel alicui earundem collata, sive concessa in commendam, vel alio quovis titulo ab eisdem prædecessoribus, seu aliis Episcopis, vel superioribus Prælati, Capitulis, aut Conventibus, vel collegiis sub edicto prædicto nolumus aliquatenus comprehendendi, quò minus eis cedentibus vel decedentibus, sive illa quovis alio modo dimittentibus; monasteria ipsa, Prioratus, administrationes, beneficia, ac loca hujus.

modi, ad Ecclesias & monasteria, sive alia loca religiosa, vel alia Ecclesiastica, eorumque Prelatos, sive personas, ad quas antea eorum dispositio pertinebat, seu quibus immediate subesse noscuntur, liberè revertantur: nisi eis quid canonicum obstitit, vel de ipsis aliter duxerimus disponendam.

DE AUCTORITATE ET USU PALLII.

TITULUS IV.

CAP. UN.

Pallii traditio per objectum criminis vel defectus retardari non debet, nisi obijciens præmissis juramento de objectis promptam fidem faciat. Et quid sit promptam fidem facere, declarat.

Joannes XXII.

Malitiis hominum, quæ sæpe circa impediendam pallii dationem committuntur, volentes salubriter obviare, hæc in perpetuum valiturâ constitutione sancimus, ut deinceps per objectum cuiusvis criminis seu defectus traditio pallii, faciendâ his, qui ad metropolitanarum Ecclesiarum, seu aliarum regimen assumuntur, non impediatur in aliquo nec retardetur, nisi obijciens firmen corporali præstito juramento, se id malitiosè non agere, sed objecta vera esse se credere, ac de objectis offerant facere promptam fidem: & nihilominus ad poenam talionis, seu extraordinariam se obligent arbitrio præsentis. Promptam verò fidem intelligimus in hoc casu, si intra bimestris temporis spatium numerandum à die collationis in antea, probaverint legitime, quod opponunt. Quod si non fecerint, eorum objectibus nequam obstantibus, ad ipsius traditionem pallii procedatur. Per traditionem autem hujusmodi, viz accusationis, denunciationis, vel inquisitionis, nullum volumus præjudicium generari.

DE OFFICIO CUSTODIS.

TITULUS V.

CAP. UN.

In religionum mendicantium conventibus plures campanas esse non possunt sine speciali Papæ licentia: plures autem campanulas in refectoriis, capitulis & alibi, licite possunt ipsi religiosi mendicantes habere. h. d. Et est extravagan. notabilis: & quia pulsare campanas est custodis officium, ut patet eod. tit. c. 1. in ant. ideo hæc non abs re collocata est.

Joannes XXII.

Quia cunctos orthodoxæ fidei professores, & viros præsertim Ecclesiasticos sic hortamur ad invicem, & quoad alios etiam conversari, quod ex ipsorum gestis nullius offendantur iustitia, nec cuiquam scandali materia præparetur: Advertentes quod eo, quod nonnulli mendicantium ordinum professores in nonnullis suis conventibus plures campanas obtinent, & in posterum satagunt obtinere, cathedrales ac Ecclesiæ aliæ suæ queruntur propterea iustitiæ detrahi, & exinde civitatibus locorum intermedium afferri divinis officiis impedimentum, videturque inter ipsos litigiis & scandalis via aperiri. Nos præmissis obviare cupientes periculis, pacemque desiderantes inter ipsos (sine qua bene pacis auctor non colitur) observari: de fratum nostrorum consilio hoc edito perpetuo ordinamus, quod religiosi dictorum ordinum mendicantium in nullo conventu suo, seu loco, plures campanas habeant, sine sedis Apostolicæ licentia speciali, sed unâ tantummodo pro loco quolibet sint contenti. Quod si forsitan communitas seu universitas aliqua Ecclesiastica vel mundana, seu iidem religiosi pro illis, in aliquo ipsorum locorum campanam aliam habuerint, vel nunc habent, non illam, sed aliam solam eo-

rum specialiter usibus deputatam pulsare valeant horis diurnis & nocturnis, Missis & aliis consuetis. Cæterum religiosi eisdem permittimus, quod ubi hæctenus plures campanas sine lite & contradictione qualibet in usus duntaxat proprios habuerint, & nunc habent, illis etiam deinceps liberè uti possint. Aliis quibuscunque per eos habitis intra trium mensium spatium de suis locis seu campanilibus deponendis, & nullatenus iterum repandendis. Verùm campanulas, quæ in Refectoriis, Sacristiis, Capitulis, & aliis forsitan officinis religiosorum ipsorum consueverunt haberi, sub ista nostra ordinatione nolumus comprehendi. Nulli ergo, &c. Datum 2. Novembris, Pontificatus nostri Anno 8.

DE OFFICIO DELEGATI.

TITULUS VI.

CAP. UN.

Littera Apostolica impetrata ad gratias seu ad lites in aliquibus civitatibus seu diocesis, dum erant integra, non obstante divisione factâ de ipsis in duas seu plures civitates seu dioceses, quæ divisio facta propter divini cultus augmentum, & populi incrementum, & etiam executores seu iudices earundem, habeant sub eisdem modo & forma illum vigorem in sic divisivis, quem habebant in illis, dum integra remanebant. a

Joannes XXII. Episcopus, servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Sedes Apostolica in suis actibus veritatem prosequens, lucem amans, libenter evitat nodosæ ambiguitatis involviturum: Illamque sibi semper in suis ordinationibus reservare cautela intendit, ut de illis ita proveniant commoda, quod aliis non imminet detrimentum. Sanè pridem ad divini cultus augmentum, & ad salutem populi, quem in nonnullis civitatibus & diocesis sic multiplicat altissimus, quod in earum singulis singulorum vultus nequibat, ut deceret, unicus pastor inspicere, aut alias partes boni pastoris implere: salubriter intendentes, in ipsis diocesis, quarum nonnullas in duas, & aliquas in plures dioceses duximus dividendas, certas earum civitates ac Ecclesias ereximus cathedralas, quarum singulis proprias, distinctas & limitatas iustissimè assignari. Verum quoniam plures ante ordinationem seu divisionem nostram hujusmodi tam à nobis, quam à prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus Apostolicas obtinuerunt literas, super beneficiis Ecclesiasticis in ipsis tunc integris diocesis vacaturis, quarum nonnullæ restant adhuc executioni mandandæ: Nos amovere volentes cuiusvis dubitationis scrupulum, qui circa executionem gratiarum super hujusmodi beneficiis concessarum posset forsitan incidere, considerantes attentius, quod per ordinationem seu divisionem nostram prædictam, jus ad rem expectantibus dicta beneficia antè competens ex ratione immutari non debet, quin adeo efficax in divisivis diocesis maneat, sicut in ipsis quondam integris: auctoritate præsentium declaramus, quod omnes & singulæ gratiæ, super beneficiis vacaturis ante divisionem hujusmodi in ipsis quondam integris diocesis à nobis vel prædictis prædecessoribus nostris personis quibuscunque concessæ, tam in ipsis nunc divisivis, quam in aliis diocesis decisivis ab illis, eisdem modo & formâ possint suo ordine per executores demandos, & alios, ad quos id pertinebit, ad debitam executionem adduci, quibus ante divisiones sæpe factas poterant, & debebant. Idem etiam declaramus quoad literas Apostolicas iustitiam continentes, ut videbuntur iudices dati per illas in causis quarumlibet personarum, quæ nunc de eisdem diocesis divisivis existunt,

a Hæc extravagan. habetur inter XX. Ioan. XXII. sub tit. de concess. præb. cum gl. domini Zenzelm.

possunt

possint juxta earum tenorem perinde procedere, ac si dicta dioceses, de quibus mentio in eisdem literis habetur, integræ remansissent. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ declarationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se noverit incursum. Datum Avenion. 3. Cal. Novemb. Pontificatus nostri Anno 2.

DE OFFICIO JUDICIS ORDINARIJ.
TITULUS VII.

CAP. I.

Episcopus monasterium visitans non tenetur accipere Monachos nisi monasterii pro tabellionibus, etiamsi hoc haberet consuetudo: nec in actu visitationis debet esse solus, sed duos vel tres Clericos cum Notario, qui similiter sit Clericus, secum assumat, h. d.

Bonifacius VIII.

Debent superioribus suis reverentiam subditi: & dum salubriter ab eis pro culpis correctionem vel curantiam medicamentum recipiunt, obedientiam exhibere tenentur. Rursus oportet Præpositos cum charitate a corrigere: decet eos inferre humiliter, quod docent, & paternâ subjectos dilectione fovere. Sic debitor delicatus effugitur, sic onerosus creditor minime reperitur. Sanè dudum venerabili fratre nostro A. Episcopo Dulmen. ad visitandum Capitulum suæ Ecclesiæ Dulmen. quæ regularis ordinis sancti Benedicti fore noscitur, descendente, Prior & Capitulum ipsius Ecclesiæ excipientes, quod de consuetudine erat Ecclesiæ supradictæ, à tempore, cujus non erat memoria, inconcusse servata, quod Episcopo Dulmen. qui fuerunt pro tempore, per se solos absque aliis religiosis sibi adjunctis, vel Clericis, vel Laicis secularibus quibuscunque, assumptis sibi loco Notarii Monachos, seu Monachis Capituli memorati, visitationem suam hæc tenus præfata impenderunt Capitulo: supplicarunt eidem Episcopo, ut omnes tam Clericos, quam Laicos, religiosos & seculares (antequam visitationem actualiter exerceret à Capitulo præcipere amoveri: quibus amotis, parati erant ipsam admittere ad visitationem hujusmodi peragendam. Et quia dictus Episcopus eos super hoc non audivit, quamquam protestarentur se velle omnes Clericos suos, & alios (præter tres, vel quatuor, & Notarium) removere) & sic suam visitationem incipere & complere, idem Prior & Capitulum ad sedem Apostolicam appellarunt. Proposito itaque hujusmodi negotio coram nobis, & auditis, & intellectis, quæ partes dicere voluerunt: nos considerantes, quod consuetudo prædicta contra communem utilitatem, facultatem probationum (quæ non est angustanda) restringit, propter quod etiam, ut salva scilicet sit rerum probatio, quia publicè interest, ne veritas occultetur, cautum est jure, ut curent magistratus testari, id est, testificari: voluntibus, se ipsos, & alios testes, vel signatores præbere. Et statuit generale Concilium, ut à judicibus adhibeatur persona publica, vel duo viri idonei, qui acta conscribant. Quos quidem Monachos ad prædicta, tum propter eorum professionem, quæ illorum vocem facit tunc est, & ipsos areat à judiciis, & publicis sive civilibus actibus, nec patitur (prout constitutio novella declarat) nisi in inquisitionis hæreticæ pravitatis causa, tabellionis (cujus vicem in hac parte duo viri per supra dictum Concilium obtinent) officium exercere: tum quia suspecti ne contra Priorem, aut Capitulum, quibus subsunt, quæ corrigenda invenirentur, fideliter & rectè confiterentur, constât non esse idoneos. Attendentes quo-

que quod id Episcopali non modicam detrahit dignitatem, si ab Episcopo, qui dignitatem propriam suo ingenio augere debet, comites honoris sui causâ adhibiti abducantur, seque solum suspectis quandoque, forsitan quos visitat, committere compellatur: Dictam consuetudinem, per quam prælibati Prior & Capitulum videntur nimium delicati, tanquam non rationabilem reprobamus. Sed ne sit Episcopus onerosus, decernimus, nostrorum prædecessorum vestigiis inhaerentes, ut cum ad visitationem decetero faciendam in Ecclesia memorata descenderit, in visitationis actu duas vel tres honestas personas Clericali charactere insignitas, quarum una ad minus sit religioſa ordinis supradicti, & unum Notarium Clericum secum habeat, & non plures: Consuetudine aliquâ obtentâ, & compositione quâlibet inter partes ipsas super hoc in contrarium factâ hæctenus, non obstantem. Nulli ergo liceat hanc pag. nostrarum reprobationis, constitutionis, &c. Datum Anag. X. Calend. Aug. Pontificatus nostri Anno 8.

CAP. II.

Beneficia plura incompatibilia obtinens sine dispensatione, debet illa præter ultimum in manu ordinarii intra duos menses dimittere: alia pœna incurrit hic posita. Et debet Ordinarius tales plura beneficia obtinentes compellere ad ostendam dispensationem: quod si non fecerit, ab ingressu Ecclesiæ suspenditur. vide cap. Ordinarii. eod. tit. lib. 6. quod si diligenter notetur, hæc extravagans sub hoc tit. rectè collocata dicitur.

Joannes XXII.

Ut a quos virtutis amor à vitio ambitionis execrandæ, & avaritiæ cæcitate non retrahit, saltem rigor coërceat disciplinæ: Statuimus, ut quicumque plures dignitates, vel personatus, aut parochiales Ecclesias, aut dignitatem, vel personatum cum alio beneficio curam animarum habente, simul sine dispensatione canonica detinens, illa omnia & singula (illo duntaxat excepto, quod ultimo receperit, quod possit, si tamen in eo ex collatione canonica jus sibi competat, retinere) intra duos menses à die notitiæ hujusmodi nostræ constitutionis continuè numerandos, efficaciter verbo & facto, absque fraude aliqua in manu Ordinarii dimittere teneatur, per eum, vel per eos, ad quem, vel ad quos eorum dispositio spectabit, ea vice liberè disponenda. Quod si non fecerit, etiam illo sit ipso jure privatus, in quo jus competeat eidem: & inhabilis ad quæcumque beneficia obtinenda penitus censeatur. Qui verò deinceps receperit dignitatem, vel personatum, aut beneficium curam habens animarum annexam, si prius simile beneficium obtinebat, primum, quo postquam secundi possessionem habuerit, vel per eum (omni dolo & fraude cessantibus) quò minus habeat, steterit, privatus noscitur ipso jure, absque moræ dispendio in manu Ordinarii omnino similiter dimittere teneatur, per eum vel eos, ad quem seu quos collatio seu ordinatio spectaverit, disponendum: quod nisi fecerit, extunc secundo sit ipso jure privatus, & inhabilis ad sacros ordines, & ad quodcumque beneficium Ecclesiasticum obtinendum. Ut autem præmissorum fructus facilius subsequatur, omnibus & singulis Ordinariis in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœna suspensionis ab ingressu Ecclesiæ, quam eos (si in exequendis subsequen- tibus negligentibus fuerint) incurtere volumus ipso facto, districtè præcipimus & mandamus, ut sub certa & formidabili pœna eorum arbitrio infligenda, subditis suis plures dignitates & personatus aut Ecclesias, quibus cura imminet animarum, aut dignitatum vel personatum cum alio beneficio, cui cura similis sit annexa, obtinentibus, injungere debeant, quod dispensationes,

a. Vide Conc. Trid. sess. 1. de reform. cap. 2. & 4. & sess. 24. de reform. c. 17.

a. Vide Conc. Trid. sess. 3. de reform. c. 11.

auctoritate quarum huiusmodi Ecclesias, personatus, vel dignitates obtinent, si quas habent, necnon & titulos Ecclesiarum, dignitatum vel personatum eorundem, intra tempus pro facti qualitate ipsorum ordinariorum motum arbitrio, ordinariis ipsis, vel iis, quem vel de quibus tractandum fuerit, exhibere procurent: quos ad hoc duxerint deputandos, exhibere procurent: De processibus habendis super his exhibitis, propositis & productis, reddituri absque moræ dispendio per scripta publica consicienda super his sedem Apostolicam certiorum.

DE MAJORITATE ET
obediencia.

TITULUS VII.

CAP. I.

¶ Omnes Christi fideles de necessitate salutis subsum Romano Pontifici, qui utrumque gladium habet, & omnes iudicat, à nemine auzem iudicatur. Hac tamen extravagans Regem Francia & regnicolas non amplius subijcit Ecclesie Romanae, quam prius erant: us patet ꝑ. de privi. meruit.

Bonifacius VIII.

UNam sanctam Ecclesiam catholicam & ipsam Apostolicam urgente fide credere cogimur & simpliciter confitemur: extra quam nec salus est, nec remissio peccatorum, Sponso in Canticis à proclamante: [Una est columba mea, possessa mea. Una est mater sua, electa generis sui:] quæ unum corpus mysticum representat, quæ in uno cubito consummata, unum. (Noë videlicet) gubernatorem habuit & rectorem, extra quam omnia subsistentia super terram legimus fuisse delecta. Hanc autem veneramus & unicam: dicente Domino in b Propheta: [Erue à frumina Deus animam meam, & de manu canis unicam meam:] Pro anima enim, id est, pro se ipso, capite simul oravit & corpore: quod corpus unicam scilicet Ecclesiam nominavit, propter sponsum, fidei, sacramentorum & charitatis Ecclesie unitatem. Hac est tunica e illa Domini inconsutilis, quæ scissa non fuit, sed forte provenit. Igitur Ecclesie unius & unice, unum corpus, unum caput, non duo capita, quasi monstrum, Christus videlicet & Christi vicarius Petrus, Petrique successor, dicente Domino ipso Petro, [Pascere oves meas,] meas, inquit, & generaliter, non singulariter has vel illas, per quod commississe sibi intelligitur universalis. Sive ergo Graci sive alii se dicant Petro ejusque successoribus non esse commissos, fateantur necesse se de ovibus Christi non esse: dicente Domino in Joanne: Unum e ovile & unicum esse pastorem. In hac ejusque potestate duos esse gladios, spiritalem videlicet & temporalem, Evangelicis dictis instrui-mur. Nam dicentibus Apostolis, [Ecce gladius duo hic:] in Ecclesia scilicet, cdm Apostoli loquerentur, non respondit Dominus nimis esse, sed satis. Certè qui in potestate Petri temporalem gladium esse negat, malè verbum attendit Domini proferentis, [Convertite gladium tuum in vaginam.] Uterque ergo est in potestate Ecclesie, spiritalis scilicet gladius & materialis. Sed is quidem pro Ecclesia, ille verò ab Ecclesia exercendus. Ille Sacerdotis, is manu Regum & militum, sed ad nutum & patientiam Sacerdotis. Oportet autem gladium esse sub gladio, & temporalem auctoritatem spiritali subijci potestati. Nam cum dicat Apostolus: [Non est potestas nisi à Deo: qua autem sunt, à Deo ordinata sunt:] Non autem ordinata essent, nisi gladius esset sub

gladio, & tanquam inferior reduceretur per alium in supra. Nam secundum B. Dionysium, Lex divinitatis est, infima per media in supra reduci. Non ergo secundum ordinem universi omnia æque ac immediate, sed infima per media, & inferiora per superiora ad ordinem reducuntur. Spiritalem autem & dignitatem & nobilitatem terrenam quamlibet præcellere potestatem, oportet tantò clarius nos fieri, quanto spiritalia temporalia antecellunt. Quod etiam ex decimarum datione, & benedictione, & sanctificatione, ex ipsius potestatis acceptione, ex ipsarum rerum gubernatione claris oculis intuemur. Nam veritate testante, spiritalis potestas terrenam potestatem instituit, & iudicare, si bona non fuerit: sic de Ecclesia & Ecclesiastica potestate verificatur vaticinium Hieremie: [Ecce a constitui te hodie super gentes & regna:] & cetera, quæ sequuntur. Ergo si deviat terrena potestas, iudicabitur à potestate spiritali: sed si deviat spiritalis minor, à suo superiori: Si verò suprema, à solo Deo, non ab homine poterit iudicari: testante Apostolo, [Spiritalis homo iudicat omnia, ipso autem à nemine iudicatur.] Est autem hæc auctoritas (& si data sit homini, & exerceatur per hominem) non humana, sed potius divina, ore divino Petro data, sibi que suisque successoribus in ipso quem confessus fuit petra firmata: dicente Domino ipsi Petro: [Quodcumque ligaveris c, &c.] Quicumque igitur huic potestati ad hoc ordinata resistit, Dei ordinationi resistit, nisi duo (sicut Manichæus) fingat esse principia, quod falsum & hæreticum iudicamus: quia testante d. Moyses, non in principio, sed in principio cælum Deus creavit & terram. Porro subesse Romano Pontifici omni e humanæ creaturæ declaramus, dicimus, definimus & pronunciamus omnino esse de necessitate salutis. Dat. Laterani, Pontificatus nostri Anno 8.

CAP. II.

¶ Prælatis non discurrant, presertim habitu transformato: qui si ad curiam venerint, illos recedendum debent, sine Papa licentia: alii ipsi & receptantes illos excommunicantur sicut.

Joannes XXII.

UT Prælatorum inepta discursibus gravitas & simplicitas simulationibus obvia, & ipsorum ad Christi vicarium in devotio, religiositati quippe contraria, non immeritò arguenda, cum reverentiam illo rum sanctitas, lucem puritas, firmosque matutias poscat gressus, ut sint vitæ mundi, famæ clari, proficuique reddantur exemplo. Verum quia ipsorum quorundam (ut fide dignorum habet assertio) eo vana prorupit interitum, ne dixerimus perniciosa temeritas, quòd (vestibus spiritalis sanctitatis abjectis, dissimulato habitu) ad remotas à suis sedibus partes se transferunt. Quinimò ad sedem Apostolicam clanculo, nobis non visis, nec insinuatò quòd venerint, venisse, latitasse, discessisse que dicantur: nos ne tacentibus nobis non præcisus huiusmodi moribus invaleat, dum providum creditur, quod incautum, licitum, quod impune. Omnibus Episcopis, superioribusque Prælatis sub obstaculatione divini iudicii inhibemus, ne absque rationabili causa, timoris fortè vel alia, extra suarum civitatis & diocesis ac Provinciarum (mutatis habitibus) limites indiscerter discurrant. Inhibemus etiam, ne qui Episcoporum & superiorum ipsorum latenter (presertim habitu transformato) venientes ad curiam, de ipsa (Romani Pontificis non præsentati conspectibus, vel saltem ab eo recedendi licentia non obtenta) recedant. Si qui verò Episcoporum & superiorum huiusmodi nostræ inhibitionis contraditores extiterint, & absque ipsius Romani Pontificis recedendi licentia concessa, eo que non viso, recesserint ab eadem, necnon si qui scienter receptaverint antedictos,

a Cantic. 6. b Psalm. 21. c Ioan. 19. d Ioan. 21.
e Ioan. 10. f Matth. 26. g Rom. 13.

a Hierem. 1. b 1. Cor. 2. c Matth. 16. d Gen. 1. e Alias stas omnem humanam creaturam. f Alias intimate.

nisi id contentum eidem Romano Pontifici, vel alicui, per quem hoc ipsum ad ejus crediderint deduci notitiam, manifestare curaverint (etiam si Episcopali, Archiepiscopali, Patriarchali vel quavis aliâ dignitate praevaldeant) eos excommunicationis sententiâ innodamus.

CAP. III.

¶ Prælati ad curiam non debent more noctua latenter venire, nec inde sine papali licentia recedere: aliâ infideles judicantur, & sententiâ excommunicationis ligantur.

Joannes XXII.

¶ Tsi deceat quoslibet subditorum curam exercere sollicitè, & per omnia velut lucis filios ambulare: hoc tamen præcipuè ab ipsis exigitur, qui constituti per altitudinem dignitatis, ut in specula, circa commissas sibi plebes pastorem simul & custodum partes implere tenentur, & coram ipsis laudabilium operum exemplo lucere. Ad nostrum sanè pervenit auditum, quod nonnulli pontifici præditi dignitate, gregum suorum custodiam negligentes, & abhorrentes lucem, tanquam filii tenebrarum, non verentur se ab ovium suarum cura, mercenarii more, tempore longo subducere, & pontificali dignitate rejectâ non erubescunt vagari per devia sub habitibus transformatis, ac contempto de exhibendo paribus & superioribus honore præcepto, sic abjecti & indecori interdum ad sedem Apostolicam clanculo declinare præsumunt, ubi more noctua, cujus intuitum nox illuminat, lux excœcat, de die latentes, horis tenebrarum, quos suis arbitrantur conformari desideriis, visitant, suos eis evomentes conceptus iniquos, & conspirationes forsân illicitas adversus nos & alios pertractantes, & demùm abinde (non absque notabili sedis prædictæ contemptu) reverentiâ tam consuetâ, quam debitâ, non exhibitâ Romano Pontifici, & nec ab ipso petitiâ licentiâ nec obtentâ, recedunt. Nos igitur & ipsius sedis honori in hac parte prospicere, ac talium insolentiam finem imponere cupientes, de fratrum nostrorum consilio, generali prohibemus edicto, ne decetero Præsul aliquis sine sui superioris licentia, nisi pro negotiis Ecclesiæ sibi commissa, extra suam diocesim audeat pernoctare: firmiter statuentes, ut quicumque Pontifex ad Romanam curiam veniens, Papæ palatium primitus visitet, ad Papam (si hoc patiarum temporis opportunitas) intraturus, ac reverentiam consuetam & debitam exhibiturus eidem: nullatenus recessurus à curia, nisi ab ipso super hoc petitiâ licentiâ & obtentâ. Quod si fecerit à quoquam super his fuerit attentatum, nos quoscunque Prælatos, quamvis etiam Patriarchali dignitate fulgentes, sic ad sedem accedentes, & ab illa (ut prædicatur) recedentes, necnon quoslibet alios, qui tales apud sedem ipsam receptare præsumperint, nisi ante receptionem hujusmodi eidem Romano Pontifici significaverint adventum illorum, decernimus eo ipso notam infidelitatis incurere, ac excommunicationis sententiâ subiacere. Nulli ergo, &c.

DE TREUGA ET PACE.

TITULUS IX.

CAP. I.

¶ Sixtus Papa volens discordiam ex pragmatica sanctione subortam sedare, ordinariis regni Franciæ ad conferenda beneficia sex menses conceat. Facultatem concedens sex gratias sibi retinet. Beneficia Cardinalium & eorum qui Cardinalibus sunt familiariter, in regno Franciæ existentia, sua dispositioni usq; ad certum tempus reservat. De beneficiis promovendorum quid fieri debeat, ostendit. Causas beneficiales in prima instantia vult in partibus terminari, in quibus ante definitivam sententiâ (nisi in uno casu) vetat appellari. Quid de casibus in curia pendentes facendum sit, narrat. Si autem eadem causa in diversis curiis, diversis respectibus tractatur, quoniam pacto terminanda sit, hic recitatur. Taxas beneficiorum editas à Joanne

XXII. servandas conscribit. Tandem tempus ponit, intra quod vult ista acceptari & servari. Scias autem quod hujusmodi concordata, tanquam juri communi & decretis Consiliorum & Basilen. contraria, non sunt effectum sortita.

Sixtus IV.

¶ Ad universalis Ecclesiæ regimen divinâ disponente clementiâ vocatis, inter alia pro commissorum populorum votiva dilectione nil occurrit præstantius, quam exorta inter personas Ecclesiasticas (principis tenebrarum astutiâ) discordiarum fomenta per nostrâ sollicitudinis occursum protinus extinguere: ut cujusvis altercationis salubriter evulsis feminibus, pacis & tranquillitatis dulcedinem inter creditos nobis populos (divinâ nobis assistente gratiâ) imponere & conservare valeamus. Cupientes itaque ut suscitata retroactis temporibus discordiâ (proh dolor) in regno Franciæ, Delphinatu, aliisque terris & dominiis charissimis in Christo filii nostri Ludovici Francorum Regis illustris, inter nonnullas ex eisdem personas, occasione cujusdam constitutionis, quæ in eodem regno diutius nolescit, quam personæ prædictæ pragmaticam sanctionem vocant, ne si (quod absit) majora fomenta sumeret, damna pariter & graviora scandala, periculaque subsequerentur, sine debito claudatur, & totaliter secludatur: Auctoritate Apostolicâ ex certa scientia de fratrum nostrorum consilio omnibus & singulis Prælatibus & aliis personis Ecclesiasticis regni, Delphinatus, terrarum & dominiorum eorundem, ad quos dignitatum, aliorumque beneficiorum Ecclesiasticorum, terrarum & dominiorum eorundem collatio, provisio, presentatio, electio, seu quævis alio dispositio pertinet: de quibusvis dignitatibus, personatibus, administrationibus, officiis, canonicatibus, & præbendis, necnon aliis beneficiis Ecclesiasticis, cum cura & sine cura, secularibus & regularibus, ad eorum collationem, provisionem, presentationem, electionem, seu quamvis aliam dispositionem pertinentibus, quæ deinceps in Februarii, Aprilis, Junii, Augusti, Octobris & Decembris mensibus futuris perpetuis temporibus vacare contigerit (dummodo dispositioni Apostolicæ ex aliqua generali reservatione in corpore juris clausa, aut per alteram ex constitutionibus felicium recordationum Benedicti XIII. quæ incipit, Ad regimen. aut Joannis XXII. Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum, quæ incipit, Execrabilis. seu constitutiones & regulas cancellariæ Apostolicæ per nos super hoc editas reservata generaliter non existant) perinde ac si aliquæ à sede Apostolica, vel ejus Legatis expectativæ literæ non emanassent, liberè disponendi facultatem concedimus per presentes. Et quia isti summi Pontifices prædecessores nostri consueverunt se in concessionibus gratiarum expectatarum a personis benemeritis exhibere liberales, nostræ intentionis existit concedere in regno, Delphinatu, terris & dominiis regni hujusmodi, ultra gratias expectativas per nos in eisdem regno, Delphinatu, terris & dominiis concessas (quibus in aliquo præjudicare non intendimus per presentes, qualesque in suo robore permanere volumus) sex personis idoneis regnicolis, sex alias gratias expectativas ad quamlibet collationem, provisionem, presentationem, seu quamvis aliam dispositionem singulorum ex Prælatibus & aliis personis prædictis. Ex quibus quidem sex gratiis, duæ gratiæ expectativæ concedentur duobus Clericis regnicolis idoneis, pro quibus Rex ipse, & charissima in Christo filia nostra Regina, ac dilectus filius nobilis vir Delphinus Viennensis, nec non magistri & præsidemes, ac alii officarii, in aliquo ex parlamentis Regis ejusdem regni nobis super hoc unanimiter supplicabunt: qui duo nominati per Regem

a Gratias expectativas, & mandata de providendo nemus amplius concedi decrevit Conc. Trid. Sess. 24. de refor. c. 19.

Nnnn

& Reginam, Delphinum, magistros, presidentes, & officarios prefatos gaudeant prerogativis ad instar familiarium nostrorum continuorum commensalium. Ipsique sex gratis consumptis, aliis sex gratis similes, aliis sex gratis personis idoneis modo & forma premissis concedere intendimus. Volumus autem, ac ejusdem auctoritate & tenore presentium decernimus & declaramus, beneficia, quae venerabilium fratrum nostrorum sanctae Rom. Eccles. Cardinalium familiares continui commensales eorum familiaritate durante in regno, Delphinatu, terris, & dominiis prefatis obtinent, & in posterum obtinebunt, dispositioni Apostolicae in posterum censeri reservata, quandiu duntaxat Cardinales prefati vitam duxerint in humanis, ac post obitum eorum Cardinalium per sex annos continuè sequentes. Quibus quidem sex annis elapsis, alii ad quos eorumdem beneficiorum collatio, provisio, praesentatio, electio, seu quavis alia dispositio aliàs pertinet, de beneficiis familiarium hujusmodi in regno, Delphinatu, terris, & dominiis prefatis consistentibus, in praedictis mensibus disponere valeant, hujusmodi reservatione non obstante. Concedimus etiam, quòd beneficiorum, quae promovendi per nos ad dignitates, seu beneficia consistorialia ipsarum provisionum per nos de eorum personis faciendarum obtinebunt, ac in quibus, & ad quae jus eis quomodolibet competit, ac competere poterit, per promotiones ad dignitates, & alia beneficia consistorialia praedicta, ac munus consecrationis eisdem promovendis impendendum, seu lapsum temporis de consecrandis Episcopis à sacris canonibus definiti vacatarorum, si promotiones ipsae in aliquo ex supradictis mensibus fiant, nisi beneficia ipsa essent aliàs dispositioni Apostolicae (ut praefertur) reservata, ad praelatos & personas supradictas. Si vero in aliis mensibus promotiones eisdem fieri contingat, ad nos & Romanos Pontifices successores nostros collatio, provisio, & omnimoda dispositio pertineat. Et quoniam sedis Apost. Notariorum magnus reperitur numerus, eorumdem Notariorum, qui habitum per ejusdem sedis Notarios gestari solitum publicè & continuè gestant, & in posterum gestabunt, beneficia in eisdem regno, Delphinatu, & terris consistentia, duntaxat censentur reservata: quòdque a omnes & singulae causae beneficiales in partibus coram iudicibus competentibus usque ad definitivam inclusivè, in prima duntaxat instantia, in qua nulli ante definitivam liceat appellare, nec appellatio (si fuerit emissa) debeat admitti, nisi ab interlocutoria, vel à gravamine negotiorum principale minime concernente, quòd non possit per appellationem à definitiva sententia reparari. In aliis vero instantiis in Romana curia tractantur, cognoscantur & sine debito terminentur. Causae vero beneficiales pendentes in dicta curia inter nostros, aut dictorum Cardinalium familiares continuos commensales, ipsi Cardinalibus in eadem curia presentibus, seu in aliqua legatione, aut recreationis causa secedentibus, necnon praefatae sedis officiales, officia actu exercentes, aut alios à premissis, qui per sex menses curiam praedictam secuti sunt, & sequuntur de praesenti, curiales, & quoscumque alios eorum adversarios, super quibusvis beneficiis eisdem adversariis auctoritate ordinaria collatis, per illos, quibus commissae reperiuntur, seu alios per nos ad id deputatos, seu etiam deputandos iudices audiantur, cognoscantur, decendant, seu eque debito terminentur, ac executioni debita demandentur. Caetera vero similes causae beneficiales inter quoscumque alios pendentes, & quae quibusvis iudicibus, seu auditoribus commissae reperiuntur, aliquibus iudicibus competentibus in regno Franciae, auctoritate Apostolica committantur audiendae, & cognoscendae, decidendae, & sine debito terminandae, cum necessaria

earundem causarum advocacione. Praeterea, quia aliqua ex supradictis causis in eadem Romana curia super petitorio, & diversis curiis ipsius regni super possessorio trastantur: volumus, quòd in eisdem causis in diversis curiis super petitorio & possessorio unico, & eodem contextu pendentibus (suspensio petitorio, & censuris super hoc latis) in possessorio in curiis eorumdem iudicum, coram quibus causae possessoriae pendente de praesenti, procedant, causaque ipsa super hujusmodi possessorio intra biennium terminentur, & finiantur. Alioquin biennio elapso liceat partibus ipsis procedere super petitorio, & ulterius dictis causis expeditis super possessorio, aut hujusmodi biennio elapso altera partium litigantium coram iudice competente, auctoritate Apostolica deputato, poterit jus suum prosequi, ipseque Apostolicus iudex intra aliud biennium causam in petitorio terminare teneatur. Quod si non fecerit, causa ipsa ab eo advocata, & lis penitus extincta censetur. Et si fors aliquis eorumdem iudicum cuiusvis sibi commissae causae expeditionem malitiosè prorogare aut diffidè praesumpserit, excommunicationis & omnium beneficiorum suorum privationis poenas ipso facto incurrat, à qua quidem excommunicationis poena absolvi nequeat, nisi à nobis & successoribus nostris Rom. Pontificibus, praeterquam in mortis articulo: quòdque decetero in literis expedientiis in regno Franciae, Delphinatu, & terris, aliisque dominiis praedictis serventur taxa super hoc edita per Joan. XXI. Papam praefatum, & excessus, si qui fuerint, corrigantur. Et quia propter assiduas guerras & novitates, quae continuè vigent in dicto regno, praetenditur Ecclesias, dum vacant gravatas, in taxa etiam reformata in Concilio Constant. quae reducta est ad medietatem antiquae taxa, quòd gravatas in eadem taxa Praelatus promovendus solvat communia, & minuta servitia, quae plures ex Gallis annatas vocant: tantum pro vera aestimatione fructuum Ecclesiae & monasterii, ad quae sit promotus, eaque in dicta Cancellaria, & camera Apostolica inviolabiliter observari mandamus. Et quia in supradictis concessionibus regnum ac Regem maximam sumus charitate complexi, credendum est non immeritè, ut se devotè & obedienter erga sanctam Romanam Ecclesiam exhibeant. Quare volumus, & eisdem auctoritate & tenore statuimus, quòd praefatus Rex intra quatuor menses praesentis acceptare & observare, ac in regno, Delphinatu & dominiis hujusmodi observari facere, nec non intra alios duos praefatos quatuor immediate sequentes menses super acceptatione & observatione, aliisque premissis omnibus & singulis per suas patentes literas nos & sedem praefatam certificare teneatur. Alioquin praesentes literae, & inde secuta quaecumque sint cassa & irrita, nulliusque roboris vel momenti. Nos enim extunc irritum decernimus & inane, si secus super his à quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter conigerit attentari. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrarum concessionis, intentionis, voluntatis, constitutionis, declarationis, indulti, mandati, & statuti infringere, & ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se noverit incursum. Datum Romae apud S. Petrum, Anno incarnationis dominicae 1472. septimo idus Augusti, Pont. nost. Anno 1.

CAP. II.

¶ *Discordia inter religiosos mendicantes, & Ecclesiarum parochialium Rectores in partibus Germania quatuor delegati commissi, per eos sub certis formis & modis in pacem & concordiam.*

a *In mortis articulo nulla est casuum reservatio: atque ideo omnes Sacerdotes quoslibet poenitentes à quibusvis peccatis & censuris absolvere possunt: Conc. Trid. Sess. 14. c. 7. de casuum reservatione.*

¶ *Uide Conc. Trid. Sess. 24. de reform. c. 20.*

cardiam conversa fuit: quam Romanus Pont. confirmat. precipiens sub pena excommunicationis illam à Prælati observari.

Sixtus IV.

Vices illius a, qui supra petram ædificavit Ecclesiam suam (meritis licet insufficientibus) gerentes in terris, & per ejus immaculata vestigia (quantum nobis ex alto conceditur) incidere satagentes, inter Christi fideles quoslibet, & præsertim sub uno atque eodem Sacerdotii vexillo nobiscum Deo militantibus, pacem & charitatem inducere, & inductam conservare, vigilantia solitudine meditatur assidue, & quæ iis contraria sunt, scilicet vigilantia pastoralis ad radicem posita submovere, prout rerum & temporum circumstantiæ id non immerito exspectare dignoscuntur. Nuper siquidem pro parte tam venerabilium fratrum nostrorum Maguntinens. & Trevetan. Archiepiscoporum, ac Herbipol. & Wormacien. & Spiren. Episcoporum, quam dilecti filii nobilis viri Philippi Comitis Palatini Rheni, & Ducis Bavarie, qui unus ex Electoribus Romani Imperii existit, ad nostrum pervenit auditum, quod inter dilectos filios Prædicatorum, Minorum, & Carmelitarum ordinum professores, & nonnullos parochialium rectores, & alios etiam Ecclesiarum Prælatos, instigante illo, qui tanquam leo rugiens circuit, quærens quem devoret, in partibus Germania, & præsertim in oppido Eslingen. Constan. diocesis suscitata sunt nonnulla dissensionum & scandalorum somenta, ex certis causis tunc nobis expressis, quæ nisi per vigilantiam pastoralis officii celeriter succidantur, possent ad scandalum non modicum Christi fidelium illatum partium faciliter pervenire. Nos igitur attendentes, quod sacrosancta Rom. Ecclesia, ab ejus fundatione primæva in ordine sacerdotali, quem Petrus Apostolus, & ejus successores observarunt, instituta, & per viros providos & Sacerdotes virtuosos adaugeta, & longissimis temporibus feliciter conservata extitit. Rursusque animadvertentes, quod hodiernis temporibus hominum crescente malitia, nisi ager Dominicus cultoribus idoneis, buccinatoribus Spiritus Sancti, & præconibus verbi Dei (qui præter ceteros in ordinibus fratrum mendicantium gratiâ assistente divinâ in copioso numero reperiuntur) assidue coleatur, veribus malorum, & sentibus vitiorum omnium celeriter obrueretur: non potuimus non ab intimis cordis nostri dolore, quod inter tales viros, qui se mutuâ charitate diligere, & alter alterius (juxta Apostolum b) onera portare debent, discordiâ seminarium excitaretur. Unde cum vellemus super his, ea quæ decet maturitate consulere, venerabilibus fratribus nostris Gulielmo Hostien. & Angelo Præncinens. Episcopis, & dilectis filiis nostris Juliano tituli S. Petri ad Vincula, ac Petro tituli S. Sixti Presbyteris Cardinalibus, vivæ vocis oraculo commisimus & mandavimus, ut à singulis partibus prædictis, vel eorum procuratoribus legitime, auditis hinc inde propositis, inter eas concordiam tractarent. Qui quidem Episcopi & Cardinales statuis loco & tempore convocatis, auditis & intellectis partibus prædictis (ut præfertur) & in præmissis graviter & consultè procedentes, partes ipsas de communi earundem consensu ad concordiam infrascriptam perduxerunt: Videlicet, quod ipsi parochiani Sacerdotes decetero non dicant à mendicantibus hæreses processisse, eum in veritate fides nostra sit illuminata, & Ecclesia exaltata per eosdem, & præsertim per ordines Prædicatorum & Minorum, ut jura testantur. Quodque fratres mendicantes non prædicent, populos parochianos non teneri audire Missam in eorum parochiis diebus festivis & Dominicis, cum jure

sit cautum illis diebus parochianos teneri audire Missam in eorum parochiali Ecclesia, nisi forsitan ex honesta causa ab ipsa Ecclesia se absentent: quodque etiam nec fratres, nec curati inducant aliquo modo Laicos ad eligendum sepulturam apud eos, & bene caveant propter poenas, quas imponunt canones, cum sit libera. Quod etiam ipsi mendicantes desistant prædicare, quod parochiani non sint obligati, saltem in paschate proprio confiteri Sacerdoti: quia de jure a teneri parochianos saltem in paschate proprio confiteri Sacerdoti. Per hoc tamen ipsi fratres mendicantes non censeantur exclusi, quod minus secundum juris communis & privilegiorum eisdem concessorum dispositionem, confessiones audire, & poenitentias injungere valeant. Quod etiam decetero inter ipsos fratres mendicantes & curatos, quoad effectum prædicandi, horas cantandi, & campanas pullandi, servetur consuetudo antiqua, quæ temporibus antiquis servata fuit in ipso oppido Eslingen. Et casu, quo veniat aliqua occasio sive necessitas, non fiat commutatio temporis, vel horæ, in ipsis prædicationibus fiendis, nisi de consensu partium. Quodque etiam ipsi fratres in sermonibus eorum non detrahant Prælati, & Rectoribus parochialium Ecclesiarum: Nec etiam populos à suarum Ecclesiarum parochialium frequentia & accessu abstrahant, sive retrahant quoquo modo. Et viceversa ipsi Rectores & Prælati aliquo modo non detrahant mendicantibus, sed illum favorem, quem possunt, eis impendant, & in omnibus & per omnia præsentent, ita ut vera unitas & perfecta charitas inter eos ostendatur. Nos itaque illius vires gerentes in terris, qui Apostolus suis dixit b: [*Pacem meam do vobis, pacem meam relinquo vobis:*] cupientes super his opportune provideri, motu proprio, non ad alium super hoc nobis oblata petitionis instantiam, sed de nostra certa scientia & mera voluntate, concordiam prædictam, ac omnia & singula per præfatos Episcopos & Cardinales ordinata, ad hoc, ut perpetuo inconcussa persistant, auctoritate Apostolica, & ex certa nostra scientia approbamus, & confirmamus, ac viribus perpetuo subsistere debere decernimus. Supplentes omnes & singulos defectus, tam juris, quam facti, si qui forsitan intervenerunt in eisdem. Injungentes nihilominus Archiepiscopis, Episcopis, Plebanis, Rectoribus, Curatis, necnon Prioribus, gardianis, & singulis fratribus ordinum mendicantium, sub pena excommunicationis lata sententiæ, quam contra facientes & quemlibet eorum contra facientem incurrere volumus eo ipso: à qua absolvi nequeant, nisi de expresso consensu partis læsæ, & debitâ satisfactione præviâ, inviolabiliter observent, & quantum in eis est, ab aliis observari faciant. Et insuper quascunque lites & causas, coram quibuscunque causarum palatii Apostolici auditoribus, seu alibi, occasione præmissorum, inter dilectos filios Decanum & Capitulum Ecclesiæ Spiren. & curatum dicti oppidi, ac fratres prædictos indecisas pendentes, illarum status, tenores, & formas, & in eis gesta & actitata, præsentibus pro expressis habentes, ad nos harum serie, motu, scientiâ & auctoritate prædictis advocamus, & litem seu lites ipsas penitus extinguimus: Et ambabus partibus prædictis lites hujusmodi consortibus, seu illis adhaerentibus, perpetuum silentium imponimus: Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac privilegiis eisdem fratribus in genere vel in specie concessis, ceterisque contrariis quibuscunque. Nulli ergo, &c. Datum Romæ apud S. Petrum, Anno incarnationis Dominicæ 1478. XV. Cal. Julii, Pontif. nost. Anno 7.

a Matth. 16. b Gal. 6.

a Cap. omniuniversis, sextis. de pen. & remis.
b Ioan. 14.

EXTRAVAGANTIUM COMMUNIUM, LIBER SECUNDUS. DE JUDICIIS.

TITULUS I.

CAPITULUM UNICUM.

¶ *Decretalem, Super cathedram, quæ est in Clem. in cap. dudum, innovatam, jubet observari: neque propter illam debent religiosi mendicantes esse molesti & graves Prælati, neque Prælati ipsi religiosi. Et si sint aliqua injuriæ, vel molestationes hinc inde factæ, Papa vult justitiæ complementum breviter exhiberi, summarie, simpliciter & de plano, sine strepitu & figura judicii, vel aliter, prout qualitas excessuum exigit: Non obstantibus quibuscumque obstaculis, quæ possent his obviare.*

Joannes XXII.

Requentes imò innumerosæ quodammodo de diversis mundi partibus venerabilium fratrum nostrorum Episcoporum, aliorumque superiorum Prælatorum, nec non dilectorum filiorum, rectorum, curatorum, & parochialium Sacerdotum querelæ, contra dilectos filios fratres Prædicatorum & Minorum ordinum, nostrum & sedis Apostolicæ excitârunt auditum, & clamorosis insinuationibus excitare & fatigare non cessant, quod iidem fratres decretalem, Dudum, editam à felicitæ recordationis Bonif. Papa VIII. præd. nost. quæ incipit, Super cathedram, ac per pia memor. Clem. Pap. V. prædec. nost. in Viennensi Conc. innovatam temerè observare non curant: sed ipsam transgredi non timentes, in eisdem sedis contemptum, animarum suarum periculum, & eorundem & Ecclesiarum parochialium præjudicium & gravamen. Intelleximus quoque, quòd plerumque præfatis dictorum Prædicatorum & Minorum, nec non Eremitarum sancti Aug. & Carmelitarum ordinum fratribus, in cujus ordinis dictorum Eremitarum personis idem prædecessor Bonif. constitutionem prædictam, in qua tantum de ipsis Prædicatorum & Minorum cavebatur ordinibus, per omnia voluit postmodum integraliter & inconcussè servari. Et ad quem prædictorum Carmelitarum fratrum ordinem, nos subsequenter constitutionem eandem, quoad omnia in ea contenta, duximus extendendam: à prædictis Episcopis, Prælati, Rectoribus, Curatis, & Sacerdotibus, contra tenorem constitutionis prædictæ graves injuriæ atque molestiæ in diversis partibus inferuntur. Nuper pro parte Vien. fratris nostri Archiepiscopi Burdegal. & dilectorum filiorum Capitulorum majoris Burdegal. & aliarum Ecclesiarum, Prioratum, Conventuum, Rectorum, Curatorum, Sacerdotum, & Vicariorum parochialium, ac Clericorum, tam regularium, quàm secularium civitatis & diocesis prædictarum, nobis extitit intimatum, quòd prædicti eorundem Prædicatorum, Minorum, Eremitarum, & Carmelitarum ordinum fratres, contra tenorem decretalis ejusdem, multa eisdem & eorum singulis gravamina & injurias inferunt & jacturas. Quia igitur pa-

rùm esset jura condere, nisi qui ea tueatur, existat: Nos volentes de fratrum nostrorum consilio decretalem prædictam, Super cathedram, irrefragabiliter observari: Discret. v. per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos, vel duo aut unus vestrum, per vos, seu alium, vel alios, etiamsi sint extra loca, in quibus estis conservatores, seu iudices deputati, tam eisdem Archiepiscopo, Capitulis, Prioribus, Conventibus, Rectoribus, Curatis, Sacerdotibus, Vicariis, ac Clero civitatis, & diocesis prædictarum, & eorum cuilibet adversus prædictos, quàm e converso eisdem fratribus adversus Archiepiscopum, Capitula, Prælatos, Priores, Conventus, Rectores, Sacerdotes, Vicarios ac Clerum, præfatos, & singulos eorundem efficacibus defensionibus præsidio assistentes, ac facientes decretalem prædictam, quoad omnia ejus capitula, prout jacent, firmiter observari, non permittatis contra tenorem ipsius per memoratos fratres dictorum ordinum eisdem Archiepiscopis, Capitulis, Prælati, Prioribus, Conventibus, Rectoribus, Curatis, Sacerdotibus, Vicariis ac Clero, vel alicui seu aliquibus eorundem, nec etiam prædictos Archiepiscopum, Capitula, Prælatos, Conventus, Rectores, Curatos, Sacerdotes, Vicarios, ac Clerum, seu aliquem, vel aliquos ipsorum eisdem fratribus gravamina, ac injurias irrogari: Facturi ipsis hinc inde, de quibuscumque injuriis, molestationibus, gravaminibus, & damnis vicissim illatis hæcenus, & etiam in posterum inferendis eisdem contra tenorem constitutionis ejusdem, in illis videlicet, quæ judicalem requirunt indaginem, summarie, simpliciter & de plano, sine strepitu judicii & figura, in aliis verò prout qualitas ipsorum exigit, justitiæ complementum: Molestatores minores & majores hujusmodi, necnon contradictores quolibet & rebelles, quando cumque & quotiescumque expenderit, per censuram Ecclesiasticam appellatione postpositâ compescendo. Non obstantibus quibuscumque exemptionibus, specialibus vel generalibus, tam fratribus & ordinibus prædictis, vel alicui, seu aliquibus fratrum & ordinum eorundem, quàm præfatis Archiepiscopo, Capitulis, Prælati, Prioribus, Conventibus, Rectoribus, Curatis, Sacerdotibus, Vicariis, ac Clero, seu ipso-

iplorum alicui vel aliquibus, communiter vel divisim, sub quacunq[ue] forma vel expressione verborum ab eadem sede concessis, ac ejusdem Bonifacii, quo cavetur, ne aliquis extra suam civitatem vel dioccesim, nisi in certis exceptis casibus, & in illis ultra diatam unam à sine suæ diocesis ad iudicium evocetur. Seu ne iudices, & conservatores à sede deputati prædicta, extra civitatem & dioccesim, in quibus deputati fuerint, contra quoscunq[ue] procedere, sive alii vel aliis vices suas committere, aut aliquos ultra unam diatam à sine diocesis committere, trahere præsumant: dummodo ultra duas diatas aliquis extra suam civitatem auctoritate præsentium non trahatur. Seu, quod de manifestis injuriis, molestiis, & aliis, quæ iudiciali indaginem exigunt (pœnis in eos si scelus egerint, & etiam id procurantes, adjectis) conservatores se nullatenus intromittant, quàm aliis quibuscunq[ue] constitutionibus à Romano Pontifice, tam de iudicibus delegatis & conservatoribus, quàm personis ultra certum numerum per literas Apostolicas ad iudicem non vocandis, aut aliis edictis, quæ nostræ possent jurisdictioni, aut potestati, ejusque exercitio liberè quomodolibet obviare. Seu si tam eisdem fratribus, vel eorum ordinibus, aut alicui, seu aliquibus fratribus & ordinum prædictorum, quàm Archiepiscopo, Capitulis, Prælatibus, Prioribus, Conventibus, Rectoribus, Curatis, Sacerdotibus, Vicariis, ac Clero prædictis, vel aliquibus ipsorum, seu quibusvis aliis quomodolibet divisim à præfata sede sit indultum, quod excommunicari, suspendi, vel interdicti, seu extra vel ultra, circa vel alio quocunq[ue] modo ad iudicium evocari non possint, per literas Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi & de eorum personis, locis, hominibus, ordinibus, & nominibus propriis mentionem. Et quibuslibet aliis indulgentiis, seu privilegiis dictæ sedis generalibus vel specialibus, quorum quocunq[ue] tenorem exhibent, per quæ præsentibus non expressa, vel totaliter non inserta, nostræ jurisdictionis explicatio in hac parte valeat quomodolibet impediri. Et de quibus, quorum quocunq[ue] tenorem, de verbo ad verbum speciale oportet in nostris literis fieri mentionem. Caterum iudicibus, seu conservatoribus quibuscunq[ue] per literas Apostolicas sub quacunq[ue] alia, quàm præsentibus verborum forma vel expressione confectas, eisdem prædictorum Prædictorum, Minorum, Eremitarum, ac Carmelitarum ordinum fratribus, seu ipsis ordinibus communiter vel divisim, super damnis & injuriis, & aliis quibuscunq[ue] rebus, seu negotiis aliis deputatis, & subdelegatis eorum præsentibus & futuris, auctoritate præsentium restrictis inhibemus: ne aliquem, seu aliquos auctoritate literarum papalium, prætextu seu occasione quorumcunq[ue] damnorum vel injuriarum, sive gravaminum, contra tenorem prædictæ constitutionis, Super cathedram, ipsis fratribus, seu eorum ordinibus antedictis communiter vel divisim à quibuscunq[ue] personis illatorum hætenus, & etiam inferendorum in posterum, coram se alicui deinceps ad iudicium vel alias quoquo modo vocare, seu in causam aliquatenus trahere præsumant. Inhibitionem hujusmodi non solum ad futura, sed etiam ad quovis modo adhuc pendentia & incepta negotia volentes extendi: ac decernentes præfatas literas & processus eorum auctoritate quacunq[ue] habitos & habendos ad damna, gravamina, & injurias hujusmodi contra tenorem dictæ constitutionis illata & inferenda (ut dictum est) deinceps aliquatenus non extendi: ac etiam irritum & inane, si scelus super præmissis per quoscunq[ue] scienter vel ignoranter contigerit attentari: Vobis nihilominus injungentes, ut inhibitionem nostram hujusmodi ad dictorum iudicium, seu conservatorum & subdelegatorum notitiam, de quibus vobis expedire videbitur, deducere procuretis. Insuper

volumus & auctoritate Apostolicâ decernimus, quod quilibet vestrum prosequi valeat articulum etiam per alium inchoatum, quamvis idem inchoans nullo fuerit impedimento præpeditus canonico: quodq[ue] à data præsentium sit vobis & unicuiq[ue] vestrum in præmissis omnibus & eorum singulis ceptis & non ceptis, præsentibus & futuris & præteritis, licitum procedere, ac si prædicta omnia & singula coram vobis cepta fuissent, & jurisdictiono vestra, & cujuslibet vestrum in prædictis omnibus & singulis per citationem vel modum legitimum, perpetua extitisset: constitutione prædictâ super conservatoribus & aliis quomodolibet in contrarium editâ non obstante. Datum Avenion. X. Cal. Februarii, Pontificatus nostri Anno II.

DE DILATIONIBUS.

TITULUS II.

CAP. UN.

¶ *Præmissis eleganti exordio ostensis, periculis, qua proveniunt ex falsorum florenorum fabricatione, citantur peremptoriè fabricantes, datâ sibi dilatione trium mensium, intra quos coram Papa compareant: aliâ contra ipsos, eorum absentia non obstante, procedatur prout iustitia suadebit.*

Joannes XXII.

IN delictorum diversorum nexibus ac tenebris involutos, plerumque trahit in majorum scelum præcipitium moles præponderans peccatorum: nam etsi diversos diversa delicta coinquent, sunt tamen nonnulli, qui propriæ salutis immemores, delictis communibus & vulgaribus non contenti, ad profana & vetita prorumpentes, sic damnatâ cupiditate lucrorum, ac inexhaustâ eorum voragine devolvuntur, quod dummodo suas ingluvies, ad quas inhiant, expleant, se lucris illicitis, imò jacturis spiritualibus temerè immergentes, honori Dei, & animarum salutari, ac sacrorum canonum, & imperialibus edictis, & juribus communibus, capturas nefarias, & lucra illicita anteponunt. Sanè jamdudum ad nostri Apostolatus auditum multorum fide digna relatio sæpius etiam repetita perduxit, & fama jam publica per facti evidentiam divulgata effecit notorium, nonnullos esse in Lombardiæ superioris, & Marchiæ Janensis partibus, qui licentiæ temerariæ laxatis habenis, licere sibi præsumentes illicita, cudunt & fabricant, seu cudi & fabricari faciunt florenos auri, secundum formam, & signum, & coinum ac circumferentias literarum, qui in civitate Florentiæ (à tempore cujus non extat memoria) cudi & fabricari sunt soliti, & cuduntur & fabricantur etiam in præsentem. Et quanvis dicti floreni ad veram florenorum de Florentia similitudinem fabricati, in vero & solito florenorum ejusdem civitatis pondere communiter & bonitate auri, & vero florenorum valore deficiant, ipsi tamen (simulatâ eorum effigie) personas plurimum simplices, & quandoque etiam in hujusmodi rebus expertas decipiunt, ipsasque damnis rerum, & periculis personarum exponunt, dum pro veris florenis ipsos recipiunt: Cum etiam præterea in talibus plurimi non habeant inter florenos & florenos tantæ similitudinis peritiam discernendi. Nos itaque tantis & præcipuè animarum periculis affectu paterno occurrere cupientes, monemus omnes & singulos talium præsumptores, ipsi nihilominus restrictius inhibentes, quatenus deinceps à cusione & fabricatione florenorum hujusmodi cessent, realiter & effectualiter respiciant: Nihilominus præsentis edicti peremptoriè auctoritate citantes eosdem, ac eorum singulos, sub pœna privatio-

331

nis juris, si quod eis super eudendis florenis competit, (quam ipsos cessante iusto impedimento, si in exequentis mandatis nostris huiusmodi remissi seu negligentes fuerint, incurere volumus ipso facto) ut intra trium mensium spatium à data presentium numerandum, per se vel per procuratorem idoneum Apostolico conspectui se presentent, proposituri, quo iure ipsos florenos competat ius eudendi, ac exhibituri privilegium, si quod super hoc habeant, vel ius aliud, si quod sibi credant competere, ostensuri. Et nihilominus super prædictis facturi, & recepturi, quod iustitia suadebit: Intimantes eisdem, quòd si non venerint, nos contra ipsos super præmissis, & ea tangentibus procedemus, prout expedire viderimus, & suadebit iustitia, ipsorum absentia non obstante. Ut autem huiusmodi nostra nuntiatio atque citatio ad communem omnium notitiam deducatur, chartam sive membranam, citationem atque monitionem huiusmodi continentes, in majoris Ecclesie Avenionensis a sigillo istius faciemus: Quæ processum huiusmodi suo quasi sonoro præconio, & patulo iudicio publicabunt, ut prædicti moniti, & citati, & alii quicumque, qui sua crediderint interesse, vel quos processus ipse contingit, nullam possint excusationem præterdere, quòd ad eos processus huiusmodi non pervenerit, vel quòd ignoraverint eundem, cum non sit verisimile remanere quoad ipsos incognitam, vel occultam, quòd tam patenter omnibus publicatur. Datum Avenion. 6. Cal. Decemb. Pontificatus nostri Anno 9.

DE DOLO ET CONTUMACIA.

TITULUS III.

CAP. UN.

¶ Citationes etiam extra dies solemnes publicè factæ de mandato Papæ, in audientia literarum Apostolicarum, vel Papali palatio affixæ januis majoris Ecclesie loci, in quo Papa cum curia sua degit, ardeant citationem, ac si ad eum personaliter devenissent. Resringitur tamen hæc extravagans ad illos, qui impediunt, ne ad eos postea citatio pervenire, vel quorum domicilium tutè adiri non potest, ut c. 1. de iud. in Clem.

Bonifacius VIII.

REM non novam aggredimur, neque viam insolitam ambulamus, sed anterioris juris calcatam vestigiis, presentis constitutionis indubitato roboramus suffragio, & inconcusso munimine stabilimus. Est siquidem iam sancitum, quòd propositum publicæ citationis edictum eum arctet, qui impedit, aut facit etiam se celando, ne ad eum possit pervenire citatio, appareatque contumax, qui sic agit. Quodque in albo prætoris huiusmodi edicta proposita suæ iurisdic-

2. Occultum non præsumitur, quod omnibus publicatur.

ctiõni subiectos arceant, & adstringant magis quam si voce præconia (quæ innotescit paucis) vel literis citarentur. Jus enim, quòd talem modum citationibus posuit, violenter præsumpsisse credendum est, ut quæ in eodem albo tot ipsius albi publicum locum frequentantium oculis pateret legenda, ad citati notitiam devenirent. Unde ad præbendam omnibus eorum, quæ sanciantur plenam lectionem & notionem, mandatur legem tabulis aut lapidibus sculptam, sanctissimæ Ecclesie describi porticibus & affigi. Præmissis igitur in debitam considerationem deductis, ac in lance irrefragabilis rationis appensis: nos qui universis (disponente Domino) præesse dignoscimur, volentes per hanc novellam constitutionem aliquid circa prædicta statuta expressius inveniri, declaramus de fratrum nostrorum consilio, & nihilominus hoc edicto perpetuò valituro firmamus, & statuimus, ut citationes auctoritate Apostolica de quibuscunque personis undecunque & ubicunque sint, cuiuscunque status, dignitatis vel præminentia Ecclesiasticæ vel mundanæ, etiam si imperialis vel regali fulgeat dignitate, præsertim si impediunt, vel faciant per se vel per alios quoquo modo, ne citationes ipsæ ad eos perveniant, ex quacunque causa faciendo, ut citandorum domicilia sive loca tutè vel libere adiri non possint: cum (prout scriptum est) existimare debeamus, an eire liceat, ubi est citatio facienda, perinde ad instar edictorum prætorum propositorum in albo prætoris, etiam extra solemnes dies, in quibus Romani Pontifices suos facere consueverunt generales processus, publicè id nobis specialiter, & ex certa scientia iubentibus, factæ in audientia literarum nostrarum, aut in aula nostri palatii, postmodum affigendæ januis majoris Ecclesie loci, in quo Romana communis omnium Christiani populi nationum residebit curia, ut cunctis possint patere, & ita deferri citatis, sic valeant ac arctent citatos post terminum lapsum, quem (consideratà locorum distantia) volumus citationibus ipsis competentem apponi, sicut si eos personaliter apprehendissent: Non obstantibus aliis quibus privilegiis, indulgentiis, & literis Apostolicis, generalibus aut specialibus, quibuscunque personis Pontificali, imperiali, regali, vel aliâ Ecclesiasticâ, seu mundanâ dignitate prædictis: aliisque inferioribus Ecclesiis, monasteriis, locis, collegiis, & universitatibus in quacunque forma verborum concessis: per quæ talium citationum effectus possit quomodolibet impediari, etiam de ipsis, & eorum totis tenoribus de verbo ad verbum, aut de propriis nominibus personarum, monasteriorum, Ecclesiarum, locorum illorum, quibus conceduntur, vel eorum ordinibus, aut dignitatibus oporteat in nostris literis fieri mentionem.

¶ Fortassis legendum, ardeant.

FINIS LIBRI SECUNDI.

EXTRA

EXTRAVAGANTIVM COMMUNIVM,

LIBER TERTIVS.

DE VITA ET HONESTATE CLERICORVM.

TITVLVS I.

CAP. VNIC.

*¶ Premiffa Muficæ artis plurimâ laude, cantorum lasciva melodia reprobatur, qui contra honestatem Clericalem, quod ore cantabant, gestibus simulabant. Et cantores ipsi tam exempti, quam non exempti per octo dies ab officio suspenduntur. Possent etiam hac extravagan-
s aptè locari sub tit. de celeb. Miss.*

Joannes XXII.

DOcta sanctorum patrum decrevit auctoritas, ut in divina laudis officiis, quæ debite servitutis obsequio exhibentur, cunctorum mens vigilet, sermo non cesset, & modesta psallentium gravitas placidâ modulatione decanter. Nam in ore eorum dulcis resonabat sonus. Dulcis qui ppe omnino sonus in ore psallentium resonat, cum Deum corde suscipiunt, dum loquuntur verbis, in ipsam quoque cantibus devotionem accendunt: inde etenim in Ecclesiis Dei psalmodia cantanda præcipitur, ut fidelium devotio excitetur: in hoc nocturnum diurnumque officium, & Missarum celebritates assidue Clero ac populo sub maturo tenore, distinctâque gradatione cantantur, ut eadem distinctione collibeant, & maturitate delectent. Sed nonnulli novellæ scholæ discipuli, dum temporibus mensurandis invigilant, novis notis intendunt fingere suas, quàm antiquas cantare malunt, in semibreves, & minimas Ecclesiastica cantantur, notulis percutiuntur: nam melodias hoquetis interfecant, discantibus lubricant, triplicis & motetis vulgaribus nonnunquam inculcant, adeo ut interdum antiphonarii & gradualis fundamenta despiciant, ignorent super quo ædificant, tonos nesciant, quos non discernunt, imò confundunt: cum ex earum multitudine notarum ascensiones pudicæ, descensionesque temperatæ, plani cantus, quibus tunc ipsi secernantur ad invicem obfuscantur: currunt enim, & non quiescunt: aures inebriant, & non medentur: gestibus simulant, quod deprimunt, quibus devotio quærenda contemnitur, vitanda lascivia propalatur. Non enim inquit frustra ipse Boëtius, lascivus animus, vel lascivioribus delectatur modis, vel eosdem sæpe audiens emollitur, & frangitur. Hoc ideo dudum nos & fratres nostri correctione indigere percepimus: hoc relegare, imò prorsus abjicere, & ab eadem Ecclesia Dei profligare efficacius properamus. Quocirca de ipsarum fratrum consilio districtè præcipimus, ut nullus deinceps talia, vel his similia in dictis officiis, præsertim horis canonicis, vel cum Missarum solennia celebrantur, attentare præsumat. Si quis verò contrâ fecerit, per ordinarios locorum, ubi ista commissâ fuerint, vel deputandos ab eis in non ex-

emptis, in exemptis verò per Præpositos seu Prælatos suos, ad quos aliàs correctio & punitio culparum & excessuum hujusmodi, vel similibus pertinere dignoscitur, vel deputandos ab eisdem, per suspensionem ab officio per octo dies auctoritate hujus canonis puniatur. Per hoc autem non intendimus prohibere, quin interdum diebus festis præcipue, sive solennibus in missis, & præfatis divinis officiis aliqua consonantia, quæ melodiam sapiunt, puta octavæ, quintæ, quartæ, & hujusmodi supra tantum Ecclesiasticum simplicem proferantur: sic tamen, ut ipsius cantus integritas illibata permaneat, & nihil ex hoc debene morata musica immutetur: maximè cum hujusmodi consonantiæ auditum demulceant, devotionem provocent, & psallentium Deo animos torpere non sinant. Actum & datum, &c.

DE PRÆBENDIS ET DIGNITATIBUS.

TITVLVS II.

CAP. I.

¶ Cum beneficia in curia vacantia idoneis debeant conferri personis, illorum collationem Papa sibi reservat. vide cap. 2. & 3. cap. præsentis. eod. tit. lib. 6.

Bonifacius VIII.

PLAË sollicitudinis studio ducimur, ut dignitates, personatus, præbendæ, aliæque beneficia Ecclesiastica, cum cura vel sine cura, quæ apud sedem Apostolicam vacare noscuntur, personis conferantur idoneis, per quas in eis debita impendantur obsequia, & divinum cultum exerceatur sollicitè in eisdem. Inde fit, quòd nos hujusmodi dignitates, personatus, præbendas, Ecclesias, & alia Ecclesiastica beneficia, quæ apud sedem eandem intra unum mensem à data præsentium hæcenus in curia vacaverint, computandum, & quæ exnunc apud eam vacaverint in futurum, provisioni sedis ejusdem auctoritate Apostolica reservamus: Decernentes exnunc irritum & inane, si secus in hac parte scienter vel ignoranter, per quemcunque seu quoscunque, Apostolicam, vel aliam quavis auctoritate contigerit attentari. Nulli ergo, &c. Datum Later. 3. Nonas Maji, Anno 1.

^a *Ecles. 47.*

^a *Vide Conc. Trid. sess. 24. de reform. c. 12.*

CAP. II.

Provisiones sub titulo commendae factas de Ecclesijs Patriarchalibus, Archiepiscopalibus, Episcopalibus, & monasteriis ad petitionem Regum vel quorumcumque, magnatum, revocat.

Clemens V.

EX superna providentia maiestatis, cujus universa dispositione reguntur, ad Apostolicam praerminentiam dignitatis (licet insufficientibus meritis) evocati, gregem Dominicum nostrae vigilantiae creditum undique contemplantur: illumque salubri studemus pastoris more, vigili (quantum nobis ex alto permittitur) observantiam custodire, ut de illo possimus ad ipsius laudem, cujus exercemus vices in terris, dignam in extremo iudicio reddere rationem. Ideoque nos diligens cura sollicitat, continua pulsata instantia, & curiosa sollicitudo perurget, ut circa fidelium statum salubriter dirigendum, sic efficacibus studiis & promptis operibus intendamus, quod per nostrae cooperationis ministerium erga sanctam matrem Ecclesiam devotio filiorum concreseat, ipsorum cessent gravamina, & tranquillitatis ei proveniat incrementum: quod tunc recte agere credimus, cum molestis eventibus viam pracludimus, indirecta dirigimus, subtrahimus noxia, & salubria procuramus. Sanè pridem nos, licet insufficientibus meritis, ad summum Apostolatús apicem (sicut Domino placuit) evocati, ab ipso nostrae promotionis exordio, antiquae notitiae Regum, Praelatorum, magnatum, & aliorum nobilium personarum Ecclesiasticae & secularium memores existentes, ac ipsorum aliquibus, tum quia in terris morantes eorum, gradum huiusmodi promotionis habuimus, tum quia solita ad eos amicitia specialibus affectibus ducebatur: Aliquibus verò ex affluente Romanorum Pontificum liberalitate, quam in suis exercere sunt soliti novitatibus, volentes honoris & liberalitatis affluentia complacere, ad eorum importunas tamen & multiplicatas precum instantias, nonnullis Clericis, & personis Ecclesiasticis, religiosis & secularibus, diversorum ordinum, dignitatis, conditionum & statuum, Patriarchales, Archiepiscopales & Episcopales Ecclesias, ac monasteria distincta pastoribus, sub commendae vel custodia, seu cura vel guardia, aut administrationis titulo, nomineve notabili, duximus perpetuo ad vitam seu ad certi temporis spatium committenda: super his, an tales videlicet tantaque gratias per nos fieri decuisset, variorum arduorum negotiorum multiplicitate distracti, usque ad tempus, quo infirmitate fati periculosam nos his diebus visitavit omnipotens, nequivimus cogitare plenarie. Verum in debilitate ipsius aegritudinis constituti, à negotiorum utrunque discussione semoti, ad hoc sub diligenti examine direximus aciem nostrae mentis, demumque prospeximus evidenter, quod Ecclesiarum & monasteriorum eorumdem cura negligitur, bona & iura dissipantur ipsorum, ac subiectis eis personis & populis spiritualiter plurimum & temporaliter derogatur, eisque redundante ad noxam, qua dicebantur cedere ad profectum: ac nedum ipsis, sed etiam Romanae matri Ecclesiae, (qua disponente Domino ipsorum caput fore dignoscitur & magistra) graviora inde futura timebantur pericula. Nolentes igitur his tor & tantis dispendiis ulterius causam relinquere, sed volentes potius opportunitum & debitum in hac parte remedium adhibere, omnes & singulas promissiones huiusmodi, per nos (ut permittitur) factas, quibuscumque cuiuscumque ordinis, dignitatis, aut status, sed etiam sanctae Rom. Ecclesiae Cardinalibus quocumque modo vel tempore factae noxantur, auctoritate Apostolica ex nunc ex certa scientia revocamus, cassamus, & annullamus, & decernimus de cetero non habere aliquam roboris firmitatem. Nulli ergo, &c. Datum apud Pisatum Eusdegalens. dioec. X. Cal. Martii, Anno 2.

CAP. III.

Beneficia majora & minora vacantia & vacatura, praesertim in provincia Burdegalen. Clemens V. certis ex causis sua dispositione reservavit, cum appositione decreti.

Clemens V.

ETSI in temporalium dispositione bonorum habenda sit discretio cautela, praecipue ut ea digne & laudabiliter disponantur: in Ecclesiasticis tamen rebus multo fortius invigilare nostra debet intentio, ut iuxta personarum condiciones & status, ad divini nominis laudem, & ipsarum utilitatem provideatur ex merito Ecclesiasticis personis: cum iuxta canonicas sanctiones a nihil sit, quod Ecclesiae Dei magis officiat, quam quod indigni assumantur ad regimen animarum. Hac igitur consideratione moti specialiter Burdegalen. Ecclesiam, de qua (licet immeriti) sumus noviter ad hunc statum summum Apostolatús assumpti, & monasterium sanctae crucis Burdegalen. ordinis sancti Benedicti etiam vacans per obitum quondam fratris Gulielmi de Bombio Abbatis eiusdem: Et generaliter Patriarchales, Archiepiscopales, Episcopales Ecclesias, monasteria, prioratus, & quolibet personatus, dignitates vel officia, cuiuscumque ordinis & conditionis existant, necnon canonicatus, praebendas, Ecclesias cum cura vel sine cura, & alia qualibet beneficia Ecclesiastica quocumque nomine appellentur, qua apud sedem Apost. vacare noscuntur ad praesens, & qua toto nostro Pontificatus tempore vacare contigerit in futurum: provisioni, collationi & dispositioni nostrae & sedis eiusdem hac vice auctoritate Apostolica reservamus. Decernentes ex nunc irritum & inane, si quid contra hoc per quoscumque quavis auctoritate scienter vel ignoranter attentatum est haecenus, vel in posterum contigerit attentari: Constitutione Clementis IV. & Bonifac. VIII. Rom. Pont. praedecess. nost. & alia quolibet in contrarium edita non obstant. Et quia plus timeri solet, quod specialiter iniungitur, quam quod generaliter imperatur, hac reservatione nostrae & decreto ligari volumus ignorantes. Et quia bullam nostram non habemus ad praesens, ad cautelam praesentium & memoriam futurorum, huiusmodi reservationem cum praemissi interpositione decreti scribi & in publicam formam redigi iussimus per Bernardum Caprarii publicum Notarium infra scriptum: quam etiam sigilli (quo utebamur olim Burdeg. Ecclesiae praesidentes) fecimus appensione muniti. Datum Burdeg. 2. Cal. Aug. Pontif. nost. Anno 2.

CAP. IV.

Papa hic primo ambitionem & importunitatem quorundam Religiosorum & secularium super obtinendis pluribus beneficiis, dispensatur, qui insufficientes quandoque, erant pro uno, in diversis locis, regni, & aliis locis distantibus vacanti, apponit plures ex hoc contingentes inconvenientias: & tandem statuit, quod omnes (exceptis Cardinalibus ac Regum filiis) qui super pluralitate beneficiorum, quo aliis de iure non poterant obtineri, dispensationem obtinent, unum cum cura, aliud sine cura, possint a tempore notitia eligere intra mensem, & alia cum effectu dimittere teneantur aliis omnibus sic dispensatis suis ipso iure privati. Et idem de beneficiis, in quibus res est ad rem dum vacabunt: de pluribus etiam talibus, iniuste tamen & sine dispensatione detentis, ordnat, quod ultimum retineant, & omnia alia dimittant intra mensem, alioquin omnibus sint privati. Item vult quod qui amodo talia receperint, dimissionem de primo faciant coram Ordinario cum effectu, alioquin sint omnibus ipso iure privati: qua omnia sic vacantia & dispositioni Apost. sedis reservat, interpretans Ordinario in hoc casu solos diaconanos beneficiorum sic dimissorum. Item hoc vult de solis beneficiis intelligi, in quibus quis per se vel vicarium suum temporalem curam animarum vel spiritualem jurisdictionem exercet de consuetudine vel de iure. h. d. de Laud.

a In Conc. Lateran. sub Innoc. IV. c. 26. referunt in c. nihil est. extr. de elect.

Joan. XXII. *Episc. servus servorum Dei, ad perpetuam
rei memoriam.*

Execrabilis a quorundam tam religiosorum quam
secularium ambitio, quæ semper plus ambiens, eò
magis insatiabilis creditur, quò sibi amplius indulgetur,
& improbitas importuna petentium à nobis & prædeces-
soribus nostris Romanis Pontificibus non tam obtinui-
sse, quàm extorsisse plerunquæ noscuntur, ut unus inter-
dum etiam ad unum beneficium Ecclesiasticum minùs i-
doneus, in diversis Eccl. nedum vicinis, sed ab invicem
longè distantibus, imò nonnunquam in diversorum re-
gionum partibus situatis, plures quàm duas vel tres, aut
plures etiam dignitates, vel personatus, officia seu prio-
ratus, aut diversa Ecclesiastica curam anima-
rum habentia possit dispensativè, cum aliàs non liceret
de jure communi, recipere, & simul licitè retinere. Un-
de inter cætera inconvenientia infra scripta nascuntur,
quòd videlicet interdum unus, qui unum quamvis modi-
cum vix officium implere sufficeret, plurimorum sibi ven-
dicat stipendia, quæ multis literatis viris vite puritate ac
testimonio bonæ famæ pollutibus, qui medicant, pos-
sent abundè sufficere, æquà distributione collatà. Ha-
bentibus ipsa paratur vagandi materia, divini cultus mi-
nuuntur, hospitalitas in ipsis beneficiis debita non serva-
tur: & dum non sunt sui in unaquaque regione recto-
res Ecclesiarum detrahatur commodus & honori, quæ ca-
rentes defensorum auxilio in juribus suis & libertatibus
multipliciter collabuntur: ruinis patent adificia nobilia,
quæ magnificentia extruxerat decessorum: Et (quòd a-
marium est dolendum) animarum cura negligitur, & vi-
torum tentibus fomentum periculosè præbetur. Nos
itaque tot malis tantisq; discriminis occurrere cupien-
tes, omnes & singulas dispensationes super receptione ac
retentione plurium dignitatum, personatum, officio-
rum, prioratum, aut beneficiorum, quibus cura sit ani-
marum annexa, sub quacunque forma vel expressione,
verborum à nobis vel dictis prædecessoribus nostris cui-
cunque persone concessas (Cardinalibus tamen sanctæ
Rom. Eccl. qui circa nos universali Eccl. serviendo,
singularum Ecclesiarum commoditatibus se impendunt,
ac Regum filii, qui propter sublimitatem eorum ac ge-
neris claritatem sunt potioris prærogativæ gratiæ ar-
tollendi, duntaxat exceptis) deliberatione super hoc
cum fratribus nostris habitâ diligenti, & ipsorum con-
silio & ex certa nostra scientia, in forma subscripta du-
ximus taliter moderandas, quòd per moderamen
nostrum effrenatam circa easdem personas talium benefi-
ciorum multitudinem refrenemus, ipsiq; imperantes
fructu dispensationum hujusmodi totaliter non fru-
strentur. Statuimus itaque & de fratum nostrorum
consilio ordinamus, quòd obtinentes nunc ex dispen-
satione legitima pluralitatem hujusmodi dignitatum,
personatum, officiorum, aut Prioratum seu benefi-
ciorum, quæ aliàs absque alia dispensatione legitima
obtinere nequibant, unum tantum ex dignitatibus, per-
sonatibus, officiis, prioratibus, Ecclesiis vel beneficiis
hujusmodi, quibus cura imminet animarum, cum di-
gnitate, personatu, vel officio, prioratu, Ecclesia vel be-
neficio sine cura, quæ habere maluerint, prætextu di-
spensationis sufficientis circa id eisdem indultæ, pos-
sint licitè retinere: quæ tamen teneantur eligere in-
tra mensem, numerandum à tempore notitiæ constitu-
tionis istius. Cæteris beneficiis cum cura vel sine cura,
quæ ipsius dispensationis prætextu tenebant, & quæ a-
liter antè non poterant de jure absque dispensatione,
aliqua licitè retinere, quæ nos extunc vacare decerni-
mus, coram ordinariis sub testimonio publico intra idem

tempus verbaliter vel realiter cum effectu dimissis: abque
eo, quòd ad illa nunquam sine nova collatione, ab eo qui
facere poterit faciendâ, redire, aut eorum administrati-
oni se immiscere præsumant. Alioquin tam his, quàm
aliis omnibus beneficiis, quæ virtutè hujusmodi nostri
moderaminis retinere poterant, ut præfertur, sint ipso
jure privati, & prorsus inhabiles ad similia beneficia
obtinenda. Per hoc autem iis, qui dignitates, personatus,
officia, prioratus, vel alia beneficia curam animarum ha-
bentia ex dispensatione, quæ iustribuat, juxta nostram
moderationem præscriptam obtinent, & alia similia
beneficia nostrarum vel eorundem prædecessorum au-
thoritate literarum expectant, cum quibus est, ut illa
cum vacaverint recipere, & unâ cum obtentis retinere li-
citè valeant, dispensatum, nolumus derogari, quin ea
cum vacaverint, intra dicti temporis spatium possint
eligere, & dimissis aliis recipere in forma præscripta,
ac licitè retinere: poenas similes incursum, si hujusmodi
nostræ contraire præsumperint sanctioni. Porò quia
quorundam oculos sic avaræ cupiditatis vitium exca-
cavit, quòd plura talia beneficia simul absque dispen-
satione canonica retinere præsumunt: nos de illis
præfati decreto statuimus, ut omnia & singula benefi-
cia sic detenta (illo tamen retento, quòd ultimò receperunt,
dummodo in eo ex collatione canonica competat
jus eisdem) intra tempus, ut præscribitur, limitatum, ver-
bo & factò ac sine fraude, coram ordinariis sub testimo-
nio similiter publico dimittere teneantur. Quòd si non
fecerint, & illo sint ipso jure privati, in quo jus eis aliàs
competebat, & inhabiles penitus ad quæcumque obtinen-
da Ecclesiastica beneficia censeantur. Qui verò deinceps
recepterint dignitatem vel personatum, seu officium,
aut aliud beneficium, curam animarum habens annexam,
si antè simile beneficium obtinebant, illud pro ipso jure
(postquam secundo possessionem habuerint, vel per eos
omni dolo & fraude cessantibus, quòd minùs habeant, ste-
terit) privati noscuntur, absque moræ dispendio in ordi-
nariorum manibus dimittere debeant, pari modo: Alio-
quin extunc sint ipso jure secundo privati, & nedum ad
sacros suscipiendos ordines, quin etiam ad habendum
quodcumque aliud Ecclesiasticum beneficium inhabiles
reputentur. Quæ omnia & singula beneficia vacatura,
ut præmittitur, vel dimissa, nostræ & sedis Apostolicæ di-
spostioni, de ipsorum fratrum consilio reservamus: In-
hibentes, ne quis præter Rom. Pont. quocumque sit super
hoc auctoritate munitus, de hujusmodi beneficiis dispo-
nere, vel circa illa per medium permutationis, vel aliàs
innovare hoc quoquo modo præsumat. Nos enim si se-
cùs actum seu attentatum fuerit, irritum decernimus &
inane. Cæterum ordinarios intelligimus in casibus su-
prascriptis Episcopos, in quorum civitatibus vel diocesi-
bus consistunt beneficia, seu aliquod eorum, quæ debent
secundum præmissa dimitti, aut ipsi, qui ea debent dimit-
tere, commorantur, vel Ecclesiis cathedralibus vacantibus
Capitula earundem. Ethic de beneficiis tam dimis-
sis, quàm (ut præmittitur) perditis, nos vel A. Apost. sedem
certificare studeant, quum primum commode poterunt,
indilatè, ut de illis salubriter disponere valeamus. Quan-
tum autem ad modificationem personatum attinet an-
tefatam, illa duntaxat, & non alia beneficia Ecclesiasti-
ca, quocumque nomine nuncupentur, curam habere cen-
semus, quæ parochias habent, in quibus est animarum
cura annexa, non per vicarios perpetuos, sed per recto-
res, aut ministros beneficiorum ipsorum, vel illorum
temporales vicarios exercenda. Necnon etiam illa quo-
rum ministris ratione beneficiorum hujusmodi competi-
tistare, inquirere, procuraciones recipere, suspen-
dere, excommunicare, seu ab excommunicationis & sus-
pensionis sententiis absolvere de consuetudine, vel de
jure, juribus aliis de animarum cura loquentibus in suo
robore quoad cætera permanfuris. Nulli ergo omnino

a Vide Conc. Trid. sess. 7. de reform. c. 2. & 4. sess. 24. de reform. cap. 17.

hominum liceat hanc paginam nostrorum moderationis, statutorum, constitutionum, reservationis, inhibitionis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Avinion. XIII. Calend. Decembr. Pontif. nost. Anno 2.

C A P. V.

Episcopatus Tholosanus, in redivitis plurimum abundans, in novam metropolim, propter multiplices causas hic expressas erigetur, cui suffraganeis Ecclesiis sunt deputatae quatuor velle in novis civitatibus erecta, adjecta cum illis Ecclesia Apamianum. Et quibus Episcopis & Archiepiscopis prius suberant, quidam earum quilibet pro redivitis sit assignatum, hic exprimitur: & tandem censura Ecclesiastica in rebelles proferuntur. Adverte, quod Ecclesia de Vauvo, & Ecclesia de Mirapice, sunt sub Ecclesia Tholosana tanquam suffraganeae: licet de illis hic mentio nulla fiat. Utilitas ex hoc capitulo habetur, quoniam cognoscimus causas erigendi, & dividendi Ecclesias, alias alii subijciendi, & alias ab aliis eximendi, & ad solum Papam hac omnia spectare: cui in singulari privilegio majores causa majoraq; negotia reservantur. patet in cap. 1. de translata. Episc. cum suis concordantiis.

Joannes XXII.

Salvator noster, cujus nutui cuncta servantur, in agro mundi hujus messem multam aspiciens, & operarios raritatem attendens, Dominum messis rogandum esse, ut in illam operarios mitteret, censuit: & ipse idem etiam exiens manū, veluti paterfamilias diligens, horis diei variis operarios in vineam suam misit. Romanus itaque Pontifex, sicut eodem Domino disponente Vicarius ejus in terris esse dignoscitur, sic & ipsius actibus in quantum sinit humana fragilitas se conformare tenetur. Ubi ergo superexcreverit messem, populi videlicet multitudinem, viderit, operarios debet opportunos adicere, & juxta Propheticum verbum augere custodiam: custodes & cultores idoneos in Dominicam vineam destinare. Sanè considerantes attentius, & intra pectoris claustra meditatione sollicita revolventes, quod in tanta multitudine populi, quanta fecundavit altissimum civitatem & diocesim Tholosanam, singulorum vultus nequibat (ut condecet) unicus pastor inspicere, aut alias partes boni pastoris implere: quodque durum erat atque difficile, per talem latam & diffusam diocesim ad unum tantum à personis Ecclesiasticis & mundanis recursum haberi. Attendentes etiam, quod licet Tholosanus Episcopatus redivitis abundaret immensis, non tamen supererat hucusque memoria, quod ex suorum opulencia copiosa redituum aliquid in Ecclesia vel diocesi Tholosana provenisset in divini cultus augmentum: imò sic ex adipe prodierat & prodibat iniquitas, ut multo jam tempore luxuriam circa carnis desideria, evectioem pompa, immensitas clientelae, immoderata diffusio in parentes, sumptus enormes, aut usus extraordinarii sibi vendicassent ibidem, quasi totum patrimonium crucifixi: & vendendum erat ne praesul unicus Tholosanus incretissatus & dilatatus, & excessivis hujusmodi opibus aliis superbus periculose recalcitrans, Deum factorem dereliqueret, & à suo salutaris recedens, perniciosum exemplum in subditos derivaret. Pensantes quoque, quod sanctae memoriae Clemens Papa quintus, praedecessor noster, eodem etiam tempore, quo civitas & diocesis antefata longe minus in populo, ac redivitis affluerebant, tamen extunc benedicente Domino incredibiliter creverint in utroque, & juxta crescere dignoscantur, spiritu beatae considerationis inductus, ad divisionem Episcopatus

ejusdem firmiter, dum viveret, intendebat: licet morte praeventus suum in hac parte nequiverit implere conceptum. Nos pium praedecessoris nostri propositum in effectum volentes adducere, & tam dissipare malam, quod praedictorum redituum copia excessiva produxit, quam etiam cultum augere divinum, & spiritalem animarum profectum, quos (si juxta facultatis exigentiam, & diffusam latitudinem dictae diocesis sufficiens numerus in eadem utilitate Praesulum deputetur) indubio provenire speramus, promovere salubriter intendentes. Praemissis & aliis suadentibus justis causis, ex certa nostra scientia, de fratrum nostrorum consilio concordati, & Apostolica plenitudine potestatis, ad laudem Dei, exaltationem Ecclesiae, fideliumque salutem, Episcopatum ipsum dictamque diocesim Tholosanam Apostolica auctoritate dividimus in quinque dioceses, quas per certos distingui limites faciemus: Volentes ac decernentes, quod praeter civitatem Tholosanam, quae suam propriam & distinctam habebit diocesim, certis finibus limitandam, subijciatur quatuor villae, quarum quaelibet, eisdem consilio & auctoritate in civitatem erigimus, & civitatis vocabulo insignimus: scilicet de monte Albano, pridem de Caturen. diocesi cui adjicietur certa pars dictae quondam diocesis Tholosanae: ac sancti Papuli de Rivis, & de Lumberiis, & de ipsa quondam Tholosana diocesi existentes, IV. separatas dioceses habeant certis limitibus distinguendas. Quodque beati Martini de monte Albano, ubi corpus sancti Theodori confessoris dicitur esse reconditum, praedictae civitatis montis Albani, & beati Papuli dictae civitatis sancti Papuli, Mariae de Lumberiaco, civitatis praefatae Lumberiaci, necnon beatae Mariae de Rivis Ecclesiae ipsius civitatis Rivenensis, sint decetero & habeantur perpetuo Ecclesiae cathedrales. Et quia Ecclesia Tholosana, sicut solentiori statu, & conditione potiori refulget, sic & grandioris honoris titulus efferenda est, ipsam hucusque suffraganeam Ecclesiam Narbonensem, ac totam quondam diocesim Tholosanam de fratrum nostrorum consilio, & ex certa nostra scientia, & Apostolica plenitudine potestatis, ab omni jurisdictione, potestate, ac subjectione Archiepiscopi, Capituli & ejusdem Ecclesiae Narbonensis penitus eximemus, eam ad laudem divini nominis, & honorem Ecclesiae sanctae suae, in Archiepiscopalem, seu metropolitanam erigimus, eamque honoribus & insigniis sedis metropolitanae decoramus: auctoritate Apostolica decernendo, ut ex nunc pro metropolitana Ecclesia in perpetuum habeatur. Et quia etiam dignum est, ut ex quo de filia facta mater, metropolitana dignitatis susceperit insignia, & suffraganeorum congruum numerum filiarum, ac decentem provinciam habeat, ut ad iudicium Archiepiscopi Tholosani, qui pro tempore fuerit, omnes causae suffraganeorum Episcoporum & personarum Ecclesiasticarum, ac civitatum ejusdem provinciae juxta factorum statuta canonum referantur. Nos praefatas IV. civitates & Ecclesias cathedrales cum earum diocesis (ut praemittitur) distinguendas, necnon civitatem & Ecclesiam Apamianam cum sua diocesi, ex nunc ipsius Ecclesiae Tholosanae suffraganeas, ac de provincia Tholosana in perpetuum fore decernimus, & jure metrop. subijcimus, & subiectas esse volumus eas illi. Praenominatas montis Albani, quae de diocesi Caturen. & Bituricen. provincia, & Apamianam civitates & Ecclesias, quae de provincia Narbon. hactenus fuissent noscuntur, necnon reliquas tres civitates & Ecclesias sancti Papuli, Rivenen. & Lumberiacen. quae ab olim de diocesi Tholosana fuerunt, cum earum diocesi conveniunt, collegiis, five capitulis à jurisdictione, potestate, ac subjectione quacunque Bituricensis & Narbonensis Archiepiscoporum, ac Caturensis, & quondam Tholosani, Episcoporum, Capitulorum, & Abbatum atque Conventuum, & ordinariarum quorumlibet aliorum.

^a Math. 9. Matt. 20. ^b Deut. 2.

Ecclesiasticorum, quibus quomodolibet fuerant hucusque subiecta, auctoritate presentium perpetuo eximemus, de prædictorum consilio, & plenitudine potestatis. De bonis autem, redditibus, proventus & juribus dicti quondam Episcopatus Tholosani ipsi Tholosani decem millia, & singulis aliis prædictis Ecclesiis (Apamiarum excepta, cui de ipsis bonis, redditibus & proventus, juribus, ultra illa, quæ habere dignoscitur, certam assignabimus portionem nostris aliis literis distinguendam) singula quinque millia librarum Turonensi annui redditus, & perpetui proventus, quæ quidem unicuique illarum, suisque Pontificibus (dignitate ac onere, & circumstantiis aliis attentè pensatis) debere sufficere vidimus, præter redditus, proventus, & iura, quæ ad prædictas Ecclesias, & conventus earum antea pertinebant, de quibus ad honorem Dei, & ipsarum Ecclesiarum commodum intendimus ordinare: exnunc auctoritate prædicta de consilio ac plenitudine memoratis concedimus, donamus, ac etiam deputamus percipiendam integraliter per ipsarum Ecclesiarum præfules, qui pro tempore fuerint, in rebus & locis cuilibet magis adjacentibus & vicinis, iuxta distinctionem, seu limitationem diocesis singularium, per alias nostras literas faciendam. Interim tamen distinctionem, seu limitationem prædictam pendente, volumus quod eorum quilibet summam eum contingentem pro rata accipiat annuatim de bonis, redditibus, proventus & juribus antedictis, per manus eorum, quos ad hoc providerimus deputandos. Residuum vero reddituum, proventuum, & jurium ipsorum, quod facta de illis (ut præmissum est) assignatione supererit, necnon jurisdictionem spirituales & temporales, quæ ad dictum quondam Episcopatum Tholosanum usque ad tempus divisionis huiusmodi pertinebant, & quæ distinctionem, seu limitationem post tacta pendente faciemus per idoneas exerceri personas. Ac beneficia, etiam si dignitates, personatus ac officia existant (exceptis his, ad quæ quis per electionem assumitur, & in quibus, vel ad quæ auctoritate literarum Apostolicarum alicui, seu aliquibus jus est aliquod acquisitum, quibus per id nullum volumus præiudicium generari) nunc & in antea usque ad distinctionem diocesis vacatura dispositioni nostræ ac sedis Apostolicæ de fratribus ipsorum consilio reservamus. Hac igitur per dictæ sedis prudentiam circumscriptam sic statuta salubriter & utiliter ordinata, perpetuis esse valitura temporibus, & robur incommutabilis firmitatis obtinere volentes: auctoritate prædicta districtius inhibemus, ne aliquis cuiuscunque præminentia, ordinis, conditionis, aut status, etiam si Archiepiscopali, vel Episcopali, seu Regiæ præfulgeat dignitate, huiusmodi ordinationem, Apostolicam reservationem, & alia supradicta quovis modo turbare, seu quomodolibet impedire præsumat. Nos enim exnunc irritum decernimus & inane, si secus super his à quoquam quavis auctoritate contigerit attentari. Et nihilominus in eos, qui ex certa scientia contrarium præsumpserint, nisi intra octo dierum spatium post publicationem presentium resipuerint cum effectu, excommunicationis in personas & interdictionis in universitates, ac suspensionis in Conventus, Capitula sive collegia, de consilio & auctoritate prædictis sententias promulgamus: à quibus non, nisi per Romanum Pontificem absolutionis beneficium (præterquam in mortis articulo) valeant obtinere. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam nostrarum divisionis, volumtatibus, constitutionum, erectionum, insignitionum, exemptionum, decorationis, subiectionis, concessio-

nis, donationis, deputationis, reservationis, inhibitionis, promulgationis, infringere, vel ei ausu, &c. Datum Avinionis, VII. Calend. Julii, Pont. nost. Anno.

G A P. VI.

Impedientes Episcopatus Tholosani erectionem in Ecclesiis cathedralibus, & eius divisionem in V. dioc. ultra penas in constitutione superiori declaratas, perdunt feuda, & quæcumque beneficia spiritualia & temporalia. Et si sint persone Ecclesiasticae, efficiuntur inhabiles ad quæcumque beneficia Ecclesiastica.

Idem.

INuper certis ex causis, quæ nostrum & fratrum nostrorum animos ad id rationabiliter induxerunt, quondam Episcopatum Tholosanum in Archiepiscopalem, seu Metropolitanam ereximus Ecclesiam: quatuor villas, quarum quamlibet insignivimus vocabulo civitatis, quatuor cathedrales Ecclesias creavimus: unam videlicet in villa montis Albani, quondam Caturcensi diocesi. adjicienda sibi certâ parte quondam diocesis Tholosanæ alteram in villa Lumberiaci, aliam in villa sancti Papuli, & aliam in villa de Rivis & de Robefria quondam Tholosani diocesis. Quas quidem Ecclesias unâ cum Apamiarum Ecclesia, tanquam suffraganeas subiectionis ipsi metropolitana Tholosana Ecclesia. De bonis quoque & redditibus dicti quondam Episcopatus Tholosani, tam ipsi Tholosani, quam prædictis Ecclesiis suffraganeis certam portionem, quam unicuique illarum debere sufficere vidimus, providimus assignandam: totali bonorum & reddituum ipsorum residuo, dispositioni nostræ & sedis Apostolicæ reservato. Alia etiam circa præmissa fecimus, decrevimus, & ordinavimus ex certa nostra scientia, de ipsorum fratrum concordii consilio, & Apostolicæ plenitudine potestatis, districtius inhibentes, ne quis cuiuscunque præminentia, ordinis, conditionis, aut status, etiam si Archiepiscopali dignitate fulgeret, ipsam ordinationem nostram impedire præsumeret vel turbare: ac decernentes exnunc irritum & inane, si secus super his à quoquam quavis auctoritate contigerit attentari. Et nihilominus in eos, qui ex certa scientia contrarium facerent, nisi resipuerint cum effectu, intra octo dierum spatium post publicationem ordinationis ipsius excommunicationis in personas, interdictionis in universitates, ac suspensionis sententias in Capitula, Conventus, sive collegia duximus promulgandas, prout hæc & alia in Apostolicis literis inde confectis plenius continentur. Verum quia ipsa nostra ordinatione eò efficacius & inviolabilius speratur servari, quò plurium & graviorum vallata fuerit adjectione penarum: Nos ad observationem inconcussam ipsius eò amplius anhelantes, quò evidentius in divini cultus augmentum, & salutem fidelium animarum noscitur redundare, præfatis adjiciendo sententias, omnes & singulos scienter turbantes aut impediens ordinationem eandem, aut aliqua in illa contenta: seu turbantibus vel impediens dantes consilium, auxilium vel favorem, directe vel indirecte, publice vel occulte, cuiuscunque sint conditionis, dignitatis, ordinis, aut status, Ecclesiastici vel mundani, etiam si Archiepiscopali vel Episcopali, aut majori vel superiori præfulgeant dignitate: nisi intra octo dierum spatium post publicationem presentium ab huiusmodi impedimento seu turbatione, ac impensione consilii, auxilii vel favoris resipuerint cum effectu, feudis, locationibus, officiis & beneficiis quibuscunque spiritualibus & temporalibus, etiam si dignitates vel prælaturas quævis fuerint, quæ ab Ecclesiis seu in Ecclesiis quibuscunque obtinebant, seu obtinent, ex certa nostra scientia, & de ipsorum fratrum consilio, & Apost. plenitudine potestatis, privatos esse decernimus ipso facto. Et sic libere ipsa feuda, locationes vel officia aut beneficia spiritualia & temporalia, dignitates,

a In articulo mortis nulla est casuum reservatio: atq. ideo omnes Sacerdotes quoslibet poenitentes à quibusvis peccatis & censuris absolvi possunt. Conc. Trid. sess. 24. c. 7. de casuum reservat.

343

& pralaturæ ad ipsas, ad quas spectant, revertantur Ecclesiis, & devolvantur ad Rectores, Capitula seu Collegia eorumdem, quod de illis pro sua voluntate disponant, & ad dignitates & pralaturas per electionem aut alium modum licitum idoneas personas assumant: Personarumque Ecclesiasticarum, quæ culpabiles fuerint in præmissis, inhabilitamus ad quæcumque Ecclesiastica beneficia obtinenda. Nulli ergo omnino hominum, &c. Datum Avenion. IV. Non. Aug. Pont. nost. Anno 1.

CAP. VII.

¶ *Executores quatuor dantur, ad pœnas superiores solemniter publicandas.*

Idem Bartholomæo electo Narbon. diocæs. *Aguilmo de Blavia Engolimen. Eduen. Atbid. & magistro Berengario de Lagis Lemovicen. & Narbon. Ecclesiæ Canonico.*

II. **N**uper ex certis causis, quæ nostrum & fratrum nostrorum animos, ad id rationabiliter induxerunt, &c. (ut supra proxime usque ad beneficia Ecclesiastica obtinenda.) Quocirca discretioni vestræ, per Apost. scripta mandamus, quatenus privationem & inhabilitationem nostram huiusmodi vos omnes, seu tres, vel duo, sive unus ex vobis, per vos vel alium, seu alios, in Ecclesiis & solennibus locis & aliis, de quibus & quoties expedire videritis, solenniter publicetis: ne quisquam valeat circa id ignorantiam allegare. Datum Avenion. II. Idus Nov. Pont. nost. Anno 8.

CAP. VIII.

¶ *Dispensat cum quodam Abbate, ut Episcopus possit esse, licet defectum patiatur in ordine & aetate. Ex hac & sequenti cognoscimus causas & formas dispensandi. Quæcumque enim scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt, ad Rom. 15. Idem Arnaldo electo Lumbanen.*

III. **N**uper ex certis rationabilibus & manifestis causis, quæ ad hoc nostrum animum induxerunt, civitatem Lumbanen. olim villam de Lumbanis, tunc intra Tholosanæ diocæs. limites constitutam, qui locus insignis, ac multiplici commoditate dotatus existit, de fratrum nostrorum consilio, & Apostolicæ plenitudine potestatis, per literas nostras sub certa forma in civitatem ereximus, civitatique vocabulo duximus decorandam: statuentes, ac etiam decernentes, ut Ecclesiæ Abbatiæ illius loci de Lumban. ordinis sancti Augustini extunc haberetur & existeret cathedralis: ac deinde volentes eidem Ecclesiæ de pastore idoneo salubriter providere, in te Abbatem ejusdem Ecclesiæ, virum utriusque literatum & literarum scientiâ præditum, vitæ ac morum honestate decorum, discretionis & consilii maturitate conspicuum, direximus oculos nostræ mentis, teque (non obstante defectu ætatis & ordinum, quem pateris, cum tonsuratus modo in Clericum, & in XXVII. ætatis tuæ anno, vel circa constitutus esse dicaris, super quo tecum gratiosè duximus dispensandum) de fratrum nostrorum consilio ipsi Ecclesiæ præfecimus in Episcopum & pastorem, curam & administrationem ipsius Ecclesiæ tibi in spiritualibus & temporalibus committendo. Unde licet nondum sit tibi munus consecrationis impensum, nec Apostolicas literas promotionem tuam huiusmodi continentes (cum illas non habes) possis ostendere: Nos tibi, ut (constitutione felicitis record. Greg. Pap. VIII. præd. nost. & quâlibet aliâ super hoc in contrarium editâ, nequaquam obstante) possis ejusdem Ecclesiæ Lumban. & quorumcumque bonorum ipsius administrationem accipere, ipsamque administrationem liberè exercere, auctoritate præsentium indulgemus. Contradictis, &c. Datum Anno 4. ut supra.

CAP. IX.

¶ *Hortatur quandam in multis commendatum, ut curam pastoralem administret in Ecclesiâ, quæ de novo fuerat in orbem*

dratem erecta. hic autem invenies multa notata dignissima, quæ debeant lectores ad devotionem accendere.

Idem venerabili fratri Bertrando Episcopo montis Albani, ad universali Ecclesiæ regimem exercendum divinâ dispensatione vocato.

AD cujuslibet status Ecclesiæ aciem sollicitâ considerationis extendimus, pastorales partes officio vigilantium adhibentes, ut earum singulæ pastoribus gubernentur idoneis, & providis rectoribus disponantur, quorum dispensatione providâ, & providentiâ circumspiciat (illius cooperante clementiâ, qui verè pastor & rector agnoscitur) spiritualium & temporalium proficiant incrementis. Nuper liquidem ex certis & rationabilibus causis, quæ ad hoc nostrum animum induxerunt, civitatem, olim villam montis Albani, tunc intra limites Caturcen. diocæs. constitutam, qui locus insignis existit, ac libertate multiplici hominum & rerum exuberat, de fratrum nost. conf. & Apost. plenitudine potestatis, civitatis vocabulo duximus decorandam: statuentes ac etiam decernentes, ut Ecclesiæ monasterii illius loci montis Albani monasterii casa Dei ad Rom. Eccl. nullo medio pertinentis, ordinis sancti Benedicti Claremonten. diocæs. tunc immediate subjecta, extunc haberetur & existeret Ecclesiæ cathedralis: postmodum verò de celebri ac salubri provisione ipsius Ecclesiæ montis Albani, ut sponsi solatio laxaretur, sollicitè cogitantes, ac volentes illum eidem præficere in pastorem, de quo certam haberemus notitiam, quòd eum clara morum insignia redimerent, nec esset dubia ejus charitas, circa plebem suo regimini committeendam, & in cuius fiducia consisteret salubriter securitas subditorum. Ad te nunc monasterii prædicti Abbatem, quem literarum scientiâ præditum, vitæ & morum honestate decorum, discretionis & consilii maturitate conspicuum, in temporalibus providum, in spiritualibus circumspicuum, nobis & fratribus nostris placidâ tua conversatio continuata, diu apud sed. Apost. approbavit, direximus oculos nostræ mentis: quibus omnibus debitâ meditatione pensatis, de persona tua, nobis & eidem fratribus ob tuorum exigentiam meritorum accepta, de ipsorum fratrum consilio & Apostolicæ plenitudine potestatis, eidem Ecclesiæ montis Albani providimus, præficiendes eidem sanctæ Ecclesiæ te ipsum in pastorem, tibi curam & administrationem illius in spiritualibus & temporalibus committendo, ac tibi postmodum sciendo, per venerabilem Frat. nost. Berengarium. Episcopum Tusculan. munus consecrationis impendi: Firmâ spe, fiduciaque tenentes, quòd eadem Ecclesiæ monasterii Albani (dominicâ assistente clementiâ) per tuæ circumspeditionis & industriae studium fructuosum servabitur à noxiis & adversis, & spiritualibus & temporalibus proficiet incrementis. Tolle igitur Dei jugum, tam leve collis humilium, quàm suave, ac dilectione pascedum suscipe gregem ejus, super quem noctis vigiliis dilectus sollicitusque custodi, ut liber non pateat aditus invasori, & dominus insuspiciabili horâ venturus, sive inveniris sic agentem, cursu consummato, qui tuo labori proponitur, & horum fide servatâ, quæ tuæ sollicitudini committantur, te reperit fidelem in modico, supra multa constituat, ac in dilecta gaudiorum suorum tabernacula introducat. Datum, &c. Anno 4.

CAP. X.

¶ *Declaratur, an collector fructuum primi anni omnium beneficiorum Ecclesiasticorum vacantium & vacaturorum, usque ad centi temporis spatium deputatorum pro camera Apost. oneribus facilius supportandis, possit cum obtinentibus beneficiis convenire, & an altaria dotata eadem sub tali reservatione, &c.*

Idem Hugoni de Mirabello Canonico Ebre-dun. collector fructuum primi anni, &c.

Postulasti per Apostolica declarationis evidentiam edoceri, quid tibi super dubiis infra scriptis circa commissam tuæ industræ recollectionem fructuum prædictorum (aliàs præbendarum, aut beneficiorum) imminuentibus sit agendum. Tuæ itaque consultationi breviter respondentes, te scire volumus beneplaciti nostri esse super fructibus beneficiorum, quæ ita reperies in solutione decimæ juxta verum taxatâ valorem, quod illum nequaquam excedunt, cum obtinentibus hujusmodi beneficia, prout meliùs & utiliùs diocesanis locorum (in quibus hujusmodi beneficia fuerint, quorum consilia in hac parte requiras) & tibi videbitur, valeas convenire. Nos enim ipsorum diocesanorum, & tuam conscientiam super his oneramus. Licet autem quotidiana distributione per nos fuerint à perceptione fructuum prædictorum exclusa, hoc tamen volumus de distributionibus ipsis intelligi, quæ dantur eis, qui horis intersunt: sic quod illæ, quæ solvuntur his, qui sunt in civitate vel loco præfentes, quævis horis non intersint eisdem, non sint ab onere dictæ recollectionis immunes. Porro declarationem illam factam per nos in deputatione seu reservatione fructuum prædictorum, ut videlicet non extendatur ad vicarias seu capellanas, ut plurimum à decedentibus institutas ad Missas pro ipsis decedentibus celebrandas, certis constitutis redditibus Presbytero inibi celebranti, locum habere volumus in altaribus dotatis certis feudis usufructibus seu censibus, ut Capellanus inibi celebrare debeat pro dotantium animabus certis vicibus, singulis septimanis, & in Ecclesia cathedrali horis interesse divinis, dum modò valor annuus ipsorum altarum summam XX. librarum Turon. non excedat. Alioquin includantur in deputatione seu reservatione prædictis. Ubi verò præbenda fuerit in decima pro tanto taxata, quod parum possit Canonico hebdomadario (cui certum pro illa servitium imminet in Ecclesia faciendum) post perceptionem taxationis hujusmodi remanere: volumus quod de taxatione ipsa pro hujusmodi servitii onere portionem aliquam congruam prædicto hebdomadario dimittas, pro jam dicta camera nostra residuum percepturus. Caterum præbendas illorum, qui taxationem decimæ solvere recusantes absesse velle se simulant, ut taxationem ipsam diminuerè compellantur: ne per illorum absentiam hujus perceptione taxationis frauderis, quasi nil de præbenda percipere valeas, de qua non percipiant aliquid, nisi saltem in loco vel in civitate præfentes, cum tamen Ecclesiæ fabrica tales præbendas ex integro percipere dignoscatur: declaramus sub deputatione seu reservatione comprehendi præfata, ut videlicet eas juxta deputationis nostræ modum percipere valeas, Canonico enim ipsorum absentia non obstante. Ridiculum enim esset, ut eadem fabrica potiori quàm nos privilegio in talibus uteretur. De illis denique, qui licet per multos menses tenuerint Ecclesias vel præbendas, nihil tamen se percepisse asserunt ex eisdem, cum juxta consuetudinem patriæ prædecessores eorum testati fuerunt de bonis illarum, propter quod ipsi obtinentes tales Ecclesias tibi satisfacere nequeunt de fructibus antedictis: nihilominus offerentes, quod tandiu fructus Ecclesiarum ipsarum percipias, donec tibi fuerit inde plenariè satisfactum: placeat nobis & volumus, ut si est ita, oblationi hujusmodi condescendas: per hoc tamen non intendimus consuetudinem approbare prædictam. Datum Avenion. V. Idus Octob. Pontificatus nostri Anno 2.

CAP. XI.

¶ Cum Romanus Pontifex pro Ecclesia Romana necessitatibus fructuum beneficiorum vacantium usq; ad certum tempus reservasset, circa illarum reservationem plurimæ ambiguitates ortæ sunt, quas hic solvit.

Idem.

I. Cum nonnulla Ecclesiastica personæ in cathedralibus Ecclesiis Canonici, præbendas, dignitates, personatus, & officia, ac alia beneficia Ecclesiastica obtinentes, revocare conentur in dubium, an fructus, redditus, & proventus primi anni beneficiorum Ecclesiasticorum etiam vacantium, & quæ in diversis orbis partibus usque ad triennium vacare contingeret, quos pro Eccles. Rom. necessitatibus per nostras sub certa forma literas duximus reservandos, juxta tenorem literarum ipsarum cameræ nostræ solvere teneantur: præsertim cum Archiepiscopales & Episcopales Ecclesiæ, ac regulares Abbatia ab hujusmodi solutione fructuum (ut dicunt) in dictis literis eximantur: Nos dubitationem hujusmodi amputare volentes, auctoritate Apost. declaramus, quod cum sub appellatione Archiepiscopalis vel Episcopalis Ecclesiæ, aut regularis Abbatia, hujusmodi præbendæ, dignitates, personatus, & officia nequaquam intelligantur, nec etiam includantur, prædictos, nec non & præbendarum, & beneficiorum Monachorum, monasteriorum regularium, ac redditus Abbatiarum seu Abbatum earundem, quæ in beneficiis Ecclesiasticis assignantur, distinctos fructus, redditus & proventus includi in deputatione prædicta, & dictæ cameræ juxta prædictarum literarum tenorem debere persolvi: ac idem super solutione omnium fructuum, reddituum, & proventuum commendatariarum, curiarum seu grangiarum, monasteriorum, domorum, & locorum conventualium, quæ pro beneficiis Ecclesiasticis (ut prædicitur) conceduntur (nisi duntaxat in fructibus illorum, quæ sunt forsan excepta) declaramus & precipimus observari. Præterea cum in aliquibus Ecclesiis tam cathedralibus, quàm aliis, panis & potus pro quotidianis distributionibus ipsarum Ecclesiarum Canonici & personis de præbendarum ipsarum corporibus pro die quolibet deputetur: & etiam interdum certa quantitas bladi, & quandoque certa pecuniæ summa, & aliquando alteri pro altero pro singulis mensibus vel hebdomadis etiam Canonici studiorum causâ, aut alias pro eorum negotiis, de licentia Capitulum Ecclesiarum ipsarum, ab Ecclesiis eisdem absentibus exhibeantur, & etiam persolvantur: declaramus auctoritate prædictâ, illam bladi quantitatem, & pecuniæ summam, quæ pro quolibet mense vel hebdomada dictis Canonici (ut prædicitur) ministrantur, non debere pro quotidianis distributionibus computari, sed illatantum, quæ præfatis Canonici quotidie pro diurnis & nocturnis horis distribuuntur sine fraude. Adjicimus insuper declarationi prædictæ, quod si obtinenti curatus beneficium, aliud sibi simile collatum fuerit, vel etiam in posterum conferatur, post secundi beneficii pacificam possessionem adeptam, & fructuum perceptionem incipiens, nihil de fructibus ejusdem primi beneficii (nisi forsan super hoc dispensatione canonica sit munitus) percipere possit: sed pro dicta camera nostra juxta formam dictarum literarum recipiantur, & etiam exigantur. Ubi verò fructuum, reddituum & proventuum beneficiorum Ecclesiasticorum non reperiretur certa taxatio: declaramus auctoritate prædictâ, quod fructus, redditus & proventus beneficiorum hujusmodi, cum vacare contigerit, per medium dividantur, quorum medietas recipiatur pro camera prædictâ, reliquam verò medietatem ille pro sua sustentatione percipiat, qui beneficium hujusmodi dignoscitur obtinere. Grangias autem, & alia loca Cisterciens. ordinis, & aliorum locorum regularium, in quibus gubernatores seu custodes, vel administratores ponuntur ad tempus, & remouentur ad voluntatem superiorum suorum, eorumque fructus, redditus & proventus auctoritate declaramus eadem in deputatione prædictâ, ac literis nostris super illa consecris aliquatenus non includi. Nulli ergo omnino, &c. Datum Avenion. Nonis Januar. Pont. nost. Anno 4.

CAP. XII.

¶ Fructus amborum beneficiorum, quibus quandoq; beneficiatus privatur, camera Apostolica deputantur.
Idem.

II. **C**um nonnullæ Eccles. personæ revocare conentur in dubium, an si obtinenti dignitatem, vel aliud beneficium Ecclesiasticum, cui cura imminet animarum, aliud beneficium conferatur, eo casu, quo ambo beneficia ipsa successivè vacare contingit, eorundem amborum fructus primo anno, quo vacant, ratione deputationis fructuum, reddituum & proventuum Ecclesiasticorum tunc vacantium, & quæ usque ad certum tempus vacare contingeret, quos pro Ecclesie Romanæ necessitatibus relevandis per nostras literas duximus deputandos, nostræ camera debeantur: Nos ambiguitatem hujusmodi removere volentes, auctoritate Apostolicâ declaramus, amborum eorundem beneficiorum fructus, redditus & proventus (cum utrumque ipsorum vacet) pro eadem camera debere percipi & haberi. Nulli ergo, &c.

CAP. XIII.

¶ Dispositioni Apostolica reservantur beneficia curialium, & aliorum ad curiam accedentium, vel ab ea recedentium, si moriantur in locis ultra duas diatas legales ab ipsa curia non distantibus.

Benedictus XII.

Ad regimen Ecclesie generalis, quanquam immeriti, supernâ dispositione vocati, gerimus in nostris desideris, ut debemus, quod per nostræ diligentie studium ad quatuorlibet Ecclesiarum & monasteriorum regimina, & alia beneficia Ecclesiastica juxta divinum beneplacitum, & nostræ intentionis affectum, viri assumantur idonei, qui præstant, & profint committendis eis Ecclesiis, monasteriis, & beneficiis prælibatis. Præmissorum itaque consideratione inducti, & suadentibus nobis aliis rationabilibus causis, nonnullorum prædecessorum nostrorum Romanorum Pontificum vestigiis inherentes, omnes Patriarchales, Archiepiscopales & Episcopales Ecclesias, & etiam monasteria, prioratus, dignitates, personatus & officia, necnon canonicatus, & præbendas, & Ecclesias, cæteraque beneficia Ecclesiastica cum cura vel sine cura, secularia & regularia, quæcunque & qualiacunque fuerint, etiam si ad illa personæ consueverint & debuerint per electionem, seu quævis alium modum assumi, nunc a pædem sedem Apostolicam quocunque modo vacantia, & in posterum vacatura, necnon per depositionem, vel privationem, seu translationem, aut muneris consecrationis suspensionem, per felices recordationis Jo. papam XXII. præd. nost. seu ejus auctoritate factas, & per nos seu auctoritate nostrâ in antea faciendas ubilibet. Necnon si forsitan tempore jam dicti prædecessoris aliqui in concordia vel discordia electi, vel postulati fuerint, quorum electio cassata seu postulatio repulsa, vel per eos facta renuntiatio, & admissa pro ipsum prædecessorem, vel auctoritate ipsius extiterint, seu quorum electorum, vel postulatorum, & in antea eligendorum seu postulandorum ac renuntiantium electionem cassari, vel postulationem repelli, aut renuntiationem admitti per nos, vel auctoritate nostrâ contingeret apud sedem prædictam, vel alibi ubicunque. Ac etiam per obitum Cardinalium ejusdem Eccl. Rom. ac officialium dictæ sedis, videlicet Camerarii, Vicecancellarii, Notariorum, auditorum literarum contradictarum, & Apostolici palatii causarum auditorum, correctorum, & scriptorum literarum Apostolicarum, ac penitentiarii præfate sedis, ac abbreviatorum, necnon commensalium, & aliorum quorumlibet Capellanorum sedis ejusdem, & etiam quorumcunque legatorum sive nuntiorum, ac in terris Ecclesie Romanæ rectorum, & thesaurariorum, per dictum Joan. prædecessorem, vel nos specialiter deputatorum seu missorum,

hactenus, vel à nobis deputandorum, aut mittendorum in posterum: nunc vacantia & in antea vacatura, ubicunque dictos Legatos, vel Nuntios, seu refores aut thesaurarios, antequam ad Romanam curiam redierint seu venerint, rebus eximi contigerit ab humanis. Necnon quorumlibet pro quibuscunque negotiis ad Romanam curiam venientium, seu etiam recedentium ab eadem, si in locis à dicta curia ultra duas diatas legales non distantibus jam forsitan obierint, vel eos in antea transire contigerit de hac luce. Ac etiam simili modo quorumcunque curialium peregrinationis, infirmitatis, aut recreationis, seu aliâ quâcunque causâ ad quavis loca recedentium, si eos, antequam ad dictam curiam redierint, in locis ultra duas diatas ab eadem curia (ut præmittitur) non remotis, dummodo eorum proprium domicilium non existat ibidem, jam forsitan decefferint, vel in posterum eos contigerit de medio submoveri: nunc per obitum hujusmodi vacantia, & in posterum vacatura. Rursus monasteria, prioratus, decanatus, dignitates, personatus, administrationes, officia, canonicatus, præbendas, & Ecclesias, cæteraque beneficia Ecclesiastica, secularia & regularia, cum cura vel sine cura, quæcunque & qualiacunque fuerint, etiam si ad illa personæ consueverint & debuerint per electionem aut quævis alium modum assumi, quæ promoti per dictum prædecessorem, vel ejus auctoritate ad Patriarchalium, Archiepiscopatum, & Episcopatum Ecclesiarum, necnon monasteriorum regimina obtinebant tempore promotione de ipsis factarum nunc vacantia. Et qui per nos seu auctoritate nostrâ in posterum ad eadem regimina promovendi tempore promotionis hujusmodi obtinebunt. Necnon etiam, quæ per ascensionem pacificam quorumcunque Prioratum, dignitatum, personatum, officiorum, canonicatum & præbendarum Ecclesiarum, & beneficiorum aliorum per nos, vel eundem Joan. prædecessorem, seu auctoritate literarum nostrarum, vel ipsius Joan. prædecessoris collatorum, & conferendorum in posterum, nunc vacantia, & in antea vacatura (plena super præmissis omnibus & singulis cum fratribus nostris collatione præhabita, & maturâ deliberatione secuta) ordinationi, dispositioni, & provisioni nostræ (donec miserationis divinæ clementia nos universalis Ecclesie regimini præsidere concesserit) de ipsorum fratrum consilio auctoritate Apostolica reservamus, decernentes exnunc irritum & inane, si secus super præmissis, & quolibet eorum per quoscunque quævis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus quibuscunque constitutionibus à prædecessoribus nostris Rom. Pontificibus, quatenus obstitere possent super enarratis articulis, vel alicui, sive aliquibus eorundem. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ reservationis & constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Avenion. 3. Idus Januarii, Pontificatus nostri Anno J. M. CCCXXXV.

CAP. XIV.

¶ Beneficia quæcunque sint dispositioni Apostolica reservata, per eandem reservationem sunt affecta: ita quod illorum collatio non tenet, si per alium à Romano Pontifici fuerit facta.

Paulus Venetus Papa II.

AD Romani Pontificis providentiam, & circumspectionem providam spectare dignoscitur, dubia juris (ex quibus lites graves oriuntur indies) suæ declarationis oraculo terminare, prout negotiorum qualitate, & temporum conditione inspectis, conspexerit in Domino salubriter expedire. Cum itaque nonnulli Romani Pontifices, prædecessores nostri, per diversas constitutiones, quas suo tempore duntaxat duntaxat

se voluerunt, quæcunque beneficia Ecclesiastica, quæ sui, & sanctæ Romanæ Ecclesiæ viventium & tunc existentium Cardinalium familiares continui commensales obtinebant, & in posterum obtinerent, eorum familiaritate durante, etiam si ab ipsa familiaritate per obitum Cardinalium eorundem vel aliis recessissent: nec non illa, quæ etiam fructuum & proventuum cameræ Apostolicæ debitorum collectores, & qui ipsorum prædecessorum temporibus sua officia exercerent, uniti succollectores durantibus eorum officiis obtinebant, ac in quibusvis locis vacaverint, cum irritantis appositione, decreti, & deinde prædecessoribus ipsis sublatis de medio, ac eorum beneficiorum occurrentibus vacationibus, inter utriusque juris interpretes, etiam officiales Romanæ curiæ sæpenumerò hæsitatum extiterit, an beneficia huiusmodi propter reservationem & decretum prædicta reservata vel affecta remanserint: ita quòd nullus præter Romanum Pontif. de illis disponere poterit sine possit, reservatione & decreto obstitentibus supradictis. Ac cum propter ambiguitatem huiusmodi, varias quoque Jurisperitorum opiniones & discrepationes ipsas adverteremus, plerumque pro reservatione & affectatione præmissis, interdum verò econtrà pronuntiatum & definitum fore. Nos qui vigilis more pastoris super his maturo providendum esse consilio non indignè censuimus, & propterea in singulis causis super quibusvis beneficiis Ecclesiasticis eandem ambiguitatem quomodolibet concernentibus, usque ad nostrum beneplacitum super sedere mandavimus: cupientes (quemadmodum nostro incumbit officio) dubiis huiusmodi finem imponere, subditorum obviare dispendiis, & (ne) lites fiant penitus immortales: de opportuno remedio providere: Felicis recordationis Urbani V. Greg. IX. Bonifac. VIII. Romanorum Pontificum, etiam prædecessorum nostrorum, qui ad submovenda altercationum somenta & ambiguitates huiusmodi lucidandas, declarationes similes per suas literas ediderunt, vestigiis imitando, ac providè considerantes effectum: per reservationem, manûsque appositionem eorundem prædecessorum in dictis beneficiis in esse productum, per obitum ipsorum nequaquam censeri debere revocatum. Romani quoque Pontificis manûs appositionem prædictam tantæ efficacitæ, tantæque virtutis existere, ut et si literæ Apostolicæ super provisionibus beneficiorum, aut de providendo mandatis, in quibus decretum & reservatio huiusmodi apponuntur, ex aliqua causa suum debitum non sortiantur effectum: facultatem tamen providendi de beneficiis taliter reservatis quibusvisque aliis fuisse adeptam huius perpetuæ & irrefragabilis constitutionis edicto de venerabilium fratrum nostrorum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium consilio omnia & singula beneficia Ecclesiastica, secularia, & cuiusvis ordinis regularia, etiam si præpositus, canonicatus, præposituræ & præbendæ, dignitates, personatus, administrationes, vel officia fuerint: etiam si ad illa consueverint, qui illis præficiuntur, per electionem assumi, eisque cura imminet animarum (ut præmittitur) reservata, & per Romanos Pontifices successores nostros canonice intrantes in posterum reservanda, ac etiam quovis modo vacantia & in antea vacatura, per huiusmodi reservationem & decretum remansisse & remanere semper affecta, nullumque de illis (cum primò vacare contigerit) præter eundem Romanum Pontificem eâ vice quovis modo disponere potuisse sine posse, harum serie decernimus, & pariter declaramus. Quòd tam in pendentibus etiam per appellationem, quàm in futurum super eisdem beneficiis (ut præmittitur) reservatis, committendis causis, per dilectos filios magistros Capellanos nostros, causarum palatii Apostolici auditores, atque alios quoscunque delegatos & iudices ubilibet inviolabiliter observari, & secundum præmissa,

nec aliter sententari & definiri volumus atque mandamus eis & eorum cuilibet, quævis aliâ super præmissis interpretandi facultate sublata: Decernentes exnunc irritum & inane, si secus super his à quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. Nulli ergò omninò hominum liceat hanc paginam nostræ constitutionis, declarationis, voluntatis, mandati & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumperit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum, se noverit incursum. Datum Romæ apud sanctum Marcum, Anno incarnationis Dominicæ M. CCCXLVII. Cal. Septem. Pontif. nost. Anno 3.

NE SEDE VACANTE ALIQUID
innovetur.

TITULUS III.

CAP. UN.

¶ Papa volens providere divino cultui & ministris ejusdem, & occurrere dispendiis, quæ ipsis quotidie imminere propter occupationes vacantium Ecclesiarum primi anni, quæ competunt ex diversis titulis aliquibus Ecclesiæ seu personis statuit, quòd quando talis occupatio imminet in beneficiis, quæ consueverunt in decima solutione taxari, collectores ipsorum annuum sine contenti ipsa summa, pro qua consuevit dari decima, si ipsam eligentiam duxerint, totale residuum penes eum, cui collatum est beneficium, remanente: vel dimisissis eidem summa prædicta possint dictum residuum sibi assumere, dum tamen alterum intra X. dies dicti eligentiam duxerint: alia post X. dies ipsorum opto in beneficium transeat ipso jure. In non taxatis autem fructus decemabiles illius anni dividantur per medium, & utriusque eorum medietas tribuatur: ita quòd si alter dimidia noluerit contentari, ipsa in volentem transeat ipso jure: Et si quiesquam aliquis contra dictam ordinationem receperit, penas hic contentas incurrat.

Joannes XXII. Episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

SUSCEPTI regiminis nos cura sollicitat, ut quæ in Ecclesiis non absque dispendio ministrorum & cultus detrimentum divini servari videamus, per appositionem congrui moderaminis in melius reformemus. Cum itaque in nonnullis Ecclesiis observetur, & à longis retroactis temporibus fuerit observatum, quòd fructus à primi vel secundi, aut alterius cuiusvis sequentis anni beneficiorum vacantium in eisdem, defuncto vel fabricæ, aut Ecclesiis vel personis habentibus annalia de consuetudine, privilegio, vel statuto applicetur in totum: ita quòd illi, qui huiusmodi beneficia canonice obtinent, & ad quos aliàs de jure fructus ipsi spectare deberent, nihil inde percipiunt: unde illud inconveniens sequitur, quòd commodè nequeunt ad impendendum servitium debitum residere in Ecclesiis, in quibus beneficiati existunt. Nos de illo super his remedio providere volentes, per quod hi & illi in fructuum perceptione prædictorum participant, & Ecclesiæ debitis servitiis non fraudentur: præsentis decreto statuimus de futurum nostrorum consilio, quòd illi, qui fructus prædictos sibi hætenus integrè vendicabant ex privilegio, de consuetudine vel statuto, nihil exinde ultra summam, pro qua unumquodque beneficiorum ipsorum consuevit in decima solutione taxari, prætextu cuiusvis privilegii, consuetudinis vel statuti quovis modo percipiant, sed ipsius summæ perceptione duntaxat sint omninò contenti, totali residuo prædicta

a Vide extravagantem Pii V. Pontificis Maximi, incip. Durum nimis.

obtinentibus beneficia remansuro: nisi forsan illi, qui fructus eisdem soliti fuerint (ut praefertur) cum integritate percipere, pro se mallet ipsam habere residuum, & obtinentibus ipsa beneficia summam dimittere memoratam, quo casu percipiendi quod maluerint illis relinquimus optionem: sic quod intra X. dies, postquam sciuerint beneficia ipsa vacare, ii, quibus annalia ipsa debentur ex privilegio, consuetudine vel statuto, aut ipsorum annalium collectores, quam partem habere voluerint, an scilicet decima taxationem, vel illa dimissa resistent, (nulla subhastatione praemissa) eligere teneantur. Quam electionem si intra dictos X. dies non fecerint, ut est dictum, extunc ad eum: cuius est beneficium, huiusmodi optio vel electio transeat ipso iure. Et hoc in Ecclesiis & partibus illis, in quibus beneficia maiora & alia quantum ad solutionem decimae sunt taxata, volumus observari. In illis vero partibus & Ecclesiis, in quibus decimarum taxatio non est facta, servetur, quod fructus & obventiones beneficii tunc vacantis, quos in decima solvere consuevit, per medium dividantur: quorum medietatem habeat is, cui annalium per alterum de praedictis modis perceptio est concessa: reliquam vero medietatem percipiat ille, cui beneficium est concessum pro sustentatione sua, & aliis Ecclesiae oneribus supportandis. Quod si alter de praedictis praedictam medietatem voluerit esse contentus, altero contentari nolente, pars volentis ipso iure transeat ad nolentem, & volens fructus & obventiones illius beneficii percipiet universos, eadem beneficium congrue faciens deserviri, ac eius supportans onera consueta. Et si quicumque aliquis praedictorum ultra praemissa perceperit, illudque his, ad quos pertinebit, intra mensem non restituerit cum effectu, eo ipso si Episcopus vel superior Praelatus fuerit, à Pontificalibus & ingressu Ecclesiae noverit se suspensum: Si autem capitulum, universitas vel collegium, Ecclesiastico interdicto se noverit (donec praedicta cum integritate restituerit) subiacere. Si vero aliqua singularis persona Ecclesiastica vel mundana id fecerit, excommunicationis incurrat sententiam ipso facto, à qua, nisi restitutione praemissa (praeterquam in mortis articulo) minime absolvetur: non obstantibus quibuscumque privilegiis vel indulgentiis, aut contrariis consuetudinibus, aut contrariis statutis, iuramento, confirmatione sedis Apostolice, aut alia quacumque firmitate vallatis. Quae omnia quoad hanc auctoritate Apostolica revocamus, cassamus, & irritamus, & nullius in futurum esse volumus firmitatis. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae constitutionis, revocationis, cassationis, & voluntatis infringere, vel ei, &c. Si quis, &c. Datum Aven. Calend. Novemb. Pontif. nostri Anno 2.

transfertur, concessionem, hypothecam, locationem & conductionem ultra triennium, necnon infeudationem vel contractum emphyteuticum, praeterquam in casibus a iure permixtis, ac de rebus & bonis in emphyteusim ab antiquo concedi solitis, & tunc Ecclesiarum evidenti utilitate, ac de fructibus & bonis, quae servando servari non possunt, pro instantis temporis exigentia, hanc perpetuam valituram constitutionem praesenti fieri prohibemus. praedecessorum nostrorum constitutionibus, prohibitionibus, & decretis aliis super hoc editis, quae tenore praesentium innovamus, in suo nihilominus robore remansuras. Si quis autem contra hujus nostrae prohibitionis seriem de bonis & rebus eiusdem quicumque alienare praesumpserit, alienatio, hypotheca, concessio, locatio, conductionis tenorem, si Pontificali vel Abbatiali praesulgeat dignitate, ingressus Ecclesiae sit penitus interdictus. Et si per sex menses immediate sequentes, sub interdicto huiusmodi animo (quod abest) perseveraverit indurato, lapsis mensibus eisdem de regimine & administratione suae Ecclesiae vel monasterii, cui praesidet in spiritualibus & temporalibus, sit eo ipso suspensus. Inferiores vero Praelati, Commendatarii, & aliarum Ecclesiarum rectores, beneficia vel administrationem quomodolibet obtinentes, prioratibus, praeposituris, praepositatibus, dignitatibus, personatibus, administrationibus, officiis, canonicatibus, praebendis, aliisque Ecclesiasticis cum cura & sine cura secularibus & regularibus beneficiis, quorum res & bona alienaverint duntaxat, ipso facto privati existant, illaque absque declaratione aliqua vacare censentur, possintque per locorum ordinarios, vel alios, ad quos eorum collatio pertinet, personis idoneis (illis exceptis quae propterea privata fuerint) liberè de iure conferri, nisi alias dispositioni A post. sed. sint specialiter aut generaliter reservata: nihilominus alienatae res & bona huiusmodi ad Ecclesias, monasteria & loca pia, ad quae ante alienationem huiusmodi pertinebant, liberè revertantur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae prohibitionis & innovationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se noverit incursum. Datum Romae apud sanctum Marcum, Anno Dom. incarn. M. cccc. lxxviii. Cal. Mart. Pont. nost. Anno 4.

DE REBUS ECCLESIAE NON ALIENANDIS.

TITULUS IV.
CAP. UN.

¶ Bonorum Ecclesiasticorum alienatio non tenet, & alienantes & recipientes sunt excommunicati, Praelatisq; diversis diversa poenae imponuntur.

Paulus Venetus Papa II.

AMBITIOSAE a cupiditati, illorum praecipue, qui divinis & humanis affectati, damnatione postposita, immobilia & pretiosa mobilia Deo dicata, ex quibus Ecclesiae, monasteria & pia loca reguntur, illustranturque, & eorum ministri sibi alimoniam vendicant, profanis usus applicare, aut cum maximo illorum ac divini cultus detrimento exquisitis mediis usurpare praesumunt, occurrere cupientes, omnium rerum & bonorum Ecclesiasticorum alienationem, omneque pactum, per quod ipsorum dominium

a Vide Conc. Trid. sess. 25. de reform. c. 11.

DE EMPTIONE ET VENDITIONE.

TITULUS V.

CAP. I.

¶ Contractus emptionis & venditionis annui census, cum conditione revenditionis, declaratur hic non esse usurarius. Et in fine mandatur, quod huiusmodi bulla publicetur.

Martinus V. venerabilibus fratribus Treverem. & Lubecensem. ac Almicen. Episc.

Regimini a universalis Ecclesiae, quamquam immeriti, disponente Domino praesidentes, curris angimur assiduis, ut juxta credita nobis dispensationis officium, subditorum quorumlibet paci & quieti (quantum nobis ex alto conceditur) intenda-

a De materia hujus extravagantis vide gloss. & doctores in c. conquestus. de usur. Butrium & Inolam in cap. ad nostram de empt. & vend. Ancl. consil. 30. incip. Dubitari solet. Felinum in c. si cautio. de fide instr. & Sor. l. 6. de just. & jur. q. 5. art. 3.

mus, & dubia, quæ inter eos oriuntur pro tempore, ne litis anfractu, seu scandalorum parturiant fomentum, nostro moderamine declarentur. Sanè petitio dilectorum filiorum universorum cleri, nobilium, incolarum, & habitatorum civitatis & diocesis Vratislaviensis. nobis exhibita continebat, quòd à centum annis citra, & supra, & à tanto tempore, & per tantum tempus, cujus contrarii memoria hominum non existit: in eisdem civitate & diocesi, ac partibus aliis vicinis, quædam consuetudo rationalis observata, præscripta, ac moribus utentium approbata, ad communem hominum utilitatem introducta fuisset. Pro quibus princeps, baro, miles, civis, sive oppidanus partium earundem, cum hoc expedire videbatur, melius pro tunc non valentes sibi consilium, persona Ecclesiastica, aut seculari collegio, aut universitati, oppido vel civitati, super bonis suis, dominiis, oppidis, terris, agris, prædiis, domibus, & hereditatibus vendere consuevit, & vendidit annuos census unius vel plurium marcarum, aut grossorum Pragensium nummi Polonæi, & pagamenti consueti: ad rationem, & pro qualibet marca annui census X. XI. XIII. XIV. marcarum, aut plus vel minus, secundum temporis qualitatem. prout ipsi contrahentes tunc inter se convenerant. Ipsi venditori tunc integraliter in pecunia numerata solvi consueverant, bonis in ipso contractu tunc expressis, pro ipsius census annui exolutione in perpetuum obligatis. Et semper in ipsis contractibus expressè ipsi venditoribus data fuit facultas atque gratia, quòd ipsam annuum censum in toto vel in parte, pro eadem summa denariorum, quam ab ipsis emptoribus receperunt, quando cunque velint, liberè absque alicujus requisitione, contradictione, vel assensu possent extinguere & redimere, ac se ab ipsius census solutione extunc penitus liberare. Sed ad hoc hujusmodi census venditores inviti nequaquam per emptores artari vel adstringi valerent, etiam ipsis possessionibus & bonis obligatis penitus interemptis seu destructis. Fuitque, & est talis contractus emptionis & venditionis per Episcopos Vratislaviensis, pro tempore existentes, & eorum officiales, necnon per diversos dominos temporales locorum & terrarum, in quibus census hujusmodi constituti existunt, tanquam licitus & communi utilitati deserviens, sæpius confirmatus pariter & approbatus. Quodque etiam super hujusmodi censibus plurius beneficia Ecclesiastica, collegia, canonicatus, & præbendæ, dignitates, personatus & officia, vicarie, altaria numero plusquam duo millia, de expresso consensu & voluntate dominorum temporalium, sub quorum territoriis dicta bona obligata consistunt, erecta, dotata, & fundata, authenticis eorundem dominorum temporalium literis, sigillis sigillatis & roboratis fore noscuntur. Quodque etiam venditores eorundem censuum se nonnunquam ad ipsorum censuum solutionem, poenis & censuris Ecclesiasticis ordinariorum locorum spontè & liberè submiserunt: sicut etiam aliqui eorum tractu temporis compulsi fuerunt, & compelli consueverunt. Tamen nonnulli ex venditoribus ipsis in arcum pravum conversi, cupientes cum alterius pecunia locupletari, hujusmodi census hucusque per eos antea liberè, & absque ulla contradictione solutos, eisdem emptoribus, tam Ecclesiasticis, quam secularibus solvere contradicunt & recusant, contingentes hujusmodi emptionis & venditionis contractus fore, & esse usurarios & illicitos, ipsos emptores Ecclesiasticos & seculares, necnon collegia, canonicatus, & præbendas, & dignitates, personatus & officia, vicarias & altaria, ac beneficia hujusmodi ipsorum annuorum censuum spoliare perceptione, & detinent spoliatos, in animarum suarum periculum, eorumque emptorum præjudicium, damnum & gravamen. Et propterea, an contractus emptionis & venditionis hujusmodi liciti exi-

stant, à nonnullis hasitatur. Quare pro parte eorundem cleri, nobilium, incolarum, & habitatorum civitatis & diocesis Vratislaviensis nobis fuit humiliter supplicatum, ut an contractus hujusmodi liciti vel illiciti censei debeant, declarare, & aliis eis in præmissis opportunè providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur hujusmodi supplicationibus inclinati, quia etiam ex relatione dilecti filii nostri Gulielmi tituli sancti Marci Presbyteri Cardinalis, cui negotiorum hujusmodi cum peritorum consilio commissimus examinandum, comperimus contractus hujusmodi juridicos, & juxta determinationem doctorum licitos fore. Ad hujusmodi ergo ambiguitatis tollendum dubium in præmissis, præfatos contractus, licitos, & juri communi conformes, ac ipsorum censuum venditores, ad illorum solutiones (remoto contradictionis obstaculo) obligari, auctor. Apost. tenore præsentium ex certa scientia declaramus: Non obstantibus præmissis, ceterisque contrariis quibuscunque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ declarationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumperit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Volentes, quòd prædictæ literæ nostræ debitum sortiantur effectum, fraternitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos, vel duo aut unus vestrum, per vos, vel alium seu alios, præfatis emptoribus in præmissis opportuni favoris præsidium efficaciter impendentes, dictasque literas, ubi, quando & quoties expedire videritis, auctoritate nostrâ solenniter publicantes, faciatis eadem auctoritate eisdem emptoribus, vel ipsorum procuratoribus eorum nominibus, per venditores, seu debitores censuum hujusmodi de præfatis censibus juxta contractuum & conventionum inter ipsos habitatorum formam & tenorem, plenam & debitam satisfactionem impendi. Contradictores per censuram Ecclesiasticam, appellatione postpositâ compescendo. Non obstante si aliquibus communiter vel divisim à sede Ap. sit indultum, quòd interdicti, suspendi, vel excommunicari non possint, per literas Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem. Datum Romæ, apud sanctos Apost. 6. Nonas Jul. Pontific. nost. Anno 8.

CAP. II.

Contractum quendam emptionis & venditionis præcedenti similem declarat esse juri consonum, & ab usuris alienum. Et tandem jubet presentem bullam eundem manifestari.

Calixtus III. Episcopus, Magdeburgen. Nurembergen. & Halberstaden. Ecclesiarum Decanus.

Regimini & universalis Ecclesiæ quanquam immeriti disponente Domino præfidentes, curis angimur assiduis, ut juxta nobis crediti dispensationem officii, subditorum quorumlibet paci & quieti (quantum nobis ex alto conceditur) intendamus: Et dubia, quæ inter eos oriuntur pro tempore (ne litium anfractus exinde, seu scandala proveniant) debito (prout iustitia persuaserit) declarationis nostræ ministerio sopiantur. Sanè pro parte venerabilis fratris nostri Joannis Episcopi Mersburgen. & dilectorum filiorum universi Cleri civitatis & diocesis Mersburgen. nobis nuper exhibita petitio continebat: quòd licet à tanto tempore, cujus contrarii memoria non existit, in diversis Alemanie partibus, pro communi hominum utilitate, inter habitatores & incolas partium earundem talis inoleverit, hætenusque observata fuerit legitime præscripta, ac moribus utentium & ordinariorum permissione, & plerumque expressâ ratificatione approbata consuetudo: quòd ipsi habitatores & incolæ, sive illi ex eis, quibus id pro-

a Vide Doct. in proxima præcedenti extravaganti citatos.

355
 bus statu & indemnitate expedire visum fuerit, futuris statu & indemnitate expedire visum fuerit, futurorum bonis, domibus, agris, prædiis, possessionibus, & hereditatibus annuo marcarum, florenorum, seu grossorum monetæ in partibus illis currentis, redditus seu census vendentes pro singulis ex marcis, florenis sive grossis hujusmodi ab eis, qui illas, vel illos, sive redditus sive census ipsos emerint, certum competens pretium, in numerata pecunia secundum temporis qualitatem, prout ipsi videntes & ementes in contractibus super his inter se firmaverunt, & recipere soliti fuere, illa ex domibus, terris, agris, prædiis, possessionibus, & hereditatibus prædictis, qui in hujusmodi contractibus expressi fuerunt, prædictorum solutione reddituum & censuum efficaciter obligantes, in illorum vendentium favorem: Hoc adjecto, quod ipsi pro rata, quæ hujusmodi pro eos receptam dictis ementibus restituerent in toto vel in parte pecuniam, à solutione reddituum seu censuum hujusmodi restitutam pecuniam contingentium, liberi forent penitus & immunes. Sed iidem ementes, etiam si bona, domus, terræ, agri, possessiones, & hereditates hujusmodi processu temporis ad omnimodam destructionis sive desolationis reducerentur opprobrium, pecuniam ipsam etiam agendo repetere non valerent. Apud aliquos tamen hæsitacionis versatur scrupulus, an hujusmodi contractus liciti sint censendi. Unde nonnulli illos usurarios fore prætendentes, occasionem quarunt redditus & census hujusmodi ab eis debitos non solvendi. Quare pro parte Episcopi & Cleri prædictorum, assertorium, quod in talibus hic emptis censibus & redditibus, fructus, redditus & proventus plurium Ecclesiarum, monasteriorum, hospitalium, & Ecclesiasticorum beneficiorum civitatis & diocesis, ac partium prædictarum, necnon ferè omnes quotidianæ distributiones, quæ in plerisque ex Ecclesiis ipsis divinis interessentibus ministrari solent, consistere nescuntur: nobis fuit humiliter supplicatum, ut super his Apostolica sedis declarationis oraculum impertiri & adjicere paternam dilectione curaremus. Nos igitur hujusmodi in hac parte supplicationibus inclinati, & factas ex commissione felicitis recordationis Martini Papæ quinti, prædecessoris nostri, desuper examinationem, & ejusdem prædecessoris nostri declarationem attentius perstringentes, suisque vestigiis inhaerentes, ad omne super his ambiguitatis tollendum dubium, præfatos contractus licitos, iurique conformes, & vendentes eosdem ad ipsorum solutionem censuum & reddituum, juxta dictorum contractuum tenores (remoto contradiccionis obstaculo) efficaciter teneri, auctoritate Apostolicâ præsentium serio declaramus. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam nostræ declarationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, Anno incarnationis Dominicæ, de ecc. lv. psidie Nonas Maji, Pontificatus nostri Anno primo. Volentes itaque, quod prædictæ litteræ debitum sortiantur effectum, fraternitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos, vel duo, aut unus vestrum, per vos vel alium, seu alios, dictis Præposito, Decano, Capitulo, ac aliis beneficiatis, opportuna defensionis præsidio assistentes, dictasque litteras (ubi & quando, ac quoties expedire videritis) auctoritate nostrâ sollemniter publicantes, faciatis, & eadem auctoritate per venditores seu debitores reddituum & censuum hujusmodi dictis emptoribus, seu illis, quibus ipsorum reddituum & censuum solutio præstanda fuerit, de eisdem censibus & redditibus juxta contractuum & conventionum super his habitorum formam & tenorem, plenam & debitam satisfactionem impendi, contradictores verò per censuram Ecclesiasticam appellatione postpositâ compescendo: non obstante si aliqui-

bus communiter vel divini a sede Apost. indultum, existat, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint, per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum, de indulto hujusmodi mentionem. Datum ut suprâ.

DE SEPULTURIS.

TITULUS VI.

CAP. I.

¶ Corpora defunctorum exenterantes, & ea immaniter decoquentes, ut ossa à carnibus separata ferans sepelenda in terrarum suam, ipso facto sunt excommunicati.

Bonifacius VIII.

Detestanda feritatis abusus, quem ex quodam more a horribili nonnulli fideles improvide prosequuntur, nos pia intentionis ducti proposito, ne abusus prædicti savitia ulterius corpora humana dilaceret, mentesque fidelium horrore commoveat, & perturbet auditum, dignè decrevimus abolendum. Præfati namque fideles hujus suæ improbandæ utique consuetudinis vitio intendentes, si quisquam ex eis genere nobilis, vel dignitatis titulo insignitus, præsertim extra suarum partium limites debitum b nature persolvat, in suis vel alienis remotis partibus sepulturâ electâ, defuncti corpus ex quodam impiæ pietatis affectu truculenter exenterant, ac illud membratim, vel in frusta immaniter coincidentes, ea subsequenter aquis immersa exponunt ignibus decoquenda. Et tandem (ab ossibus regimento carnis excusso) eadem ad partes prædictas mittunt seu deferunt tumulanda. Quod non solum divinæ majestatis conspectui abominabile plurimum redditur, sed etiam humanæ consideracionis obtutibus occurrit vehementius abhorrendum. Volentes igitur (prout officii nostri debitum exigit) illud in hac parte remedium adhibere, per quod tanta abominacionis, tantaque immanitatis & impietatis abusus penitus deleatur, nec extendatur ad alios: Apost. auctoritate statuimus & ordinamus, ut cum quis cujuscumque status aut generis seu dignitatis extiterit, in civitatibus, terris, seu locis, in quibus catholice fidei cultus viger, diem decetero claudere extremum, circa corpora defunctorum hujusmodi abusus vel similes nullatenus observetur, nec fidelium manus tantâ immanitatis fœderentur. Sed ut defunctorum corpora sic impie ac crudeliter non trahantur, deferantur ad loca, in quibus viventes elegerint sepeliri, aut in civitate, castro, vel loco, ubi decesserint, vel loco vicino, Ecclesiastica sepultura tradantur ad tempus, ita quod demum incineratis corporibus, aut alias ad loca, ubi sepulturam elegerint, deponantur & sepeliantur in eis. Nos enim si prædicti defuncti executor vel executor, aut familiares ejus, seu quivis alii cujuscumque ordinis, conditionis, status, aut gradus fuerint, etiam si pontificali dignitate præfulgeant, aliquid contra hujusmodi nostri statuti & ordinationis tenorem præsumpserint attentare, defunctorum corpora sic immaniter & crudeliter pertrahendo, vel faciendo pertrahari, excommunicationis sententiam (quam exnunc in ipsos proferimus) ipso facto se noverit incursum: à qua non nisi per Apostolicam sedem (præterquam in mortis articulo) e possint absolutionis beneficium obtinere. Et nihilominus ille, cujus corpus sic inhumanè tractatum fuerit, Ecclesiasticâ carere sepulturâ. Nulli ergò, &c. Datum Lateran. XII. Cal. Martii, Pont. nost. Anno 6.

CAP. II.

¶ Super prædicationibus, confessionibus & sepulturis, providetur hoc cap. ut tollat contentiones, quæ olim erant inter curatos ex una-

a Al. modo. b Mori, est natura debitum solvere. c Uti de Conc. Trid. Sess. 14. c. 7. de casuum reservat.

parte, & Iacobitas, & Chordigeros ex altera. Hoc cap. licet fuisse sublatum per extravagantem, Inter cunctas. qua est infra de prius. est tamen hodie innovatum per Clem. Dudum. de sepulc.

Bonifacius VIII.

Super cathedram præminentia pastoralis divina disponente clementia constituti, etsi multis & arduis, quæ in amplum Romanæ curia alveum undique confluant quasi torrens, prægravemur negotiis, curis excitemur innumeris, cogitationibus plurimis distrahimur: circa id tamen ferventibus votis intendimus, vacamus instantibus, ac operosa studium sollicitudinis impertimur, ut ad divini nominis gloriam, exaltationem catholicae fidei, & profectum fidelium animatum (præcis radicibus dissidiorum vepribus, & litigiorum anfractibus omnino subductis) inter Ecclesiarum antistes, ad curam & regimen gregis Domini deputatos, cæterasque personas, quas ordo clericalis includit, pacis tranquillitas vigeat, fervor charitatis exæstuet, invalescat concordia unitas, animorum idemitas perseveret. Scimus enim & ex evidenti facti colligimus, quod non nisi in pacis tempore bene colitur pacis auctor: nec ignoramus, quod dissensionibus & scandala pravis actibus aditum præparant, rancores & odia suscitant, & illicitis moribus aulum præbent. Ab olim siquidem inter Prælatos & Rectores, seu Sacerdotes, ac Clericos parochialium Ecclesiarum per diversas mundi provincias constitutos ex una parte, & Prædicatorum & Minorum ordinum fratres ex altera (paci a mulo satore zizaniam procurante) gravis & periculosa discordia exitit suscitata, super prædicationibus fidelium populis faciendis, eorum confessionibus audiendis, poenitentibus injungendis eisdem, & tumulandis defunctorum corporibus, qui apud fratrum ipsorum Ecclesias sive loca noscuntur eligere sepulturam. Nos autem (pii patris more laudabili) molestè ferentes incommoda filiorum, reducentes ad exactam considerationis examen, ac in tu pectoris claustra sollicitè revolventes, quam sit plena periculis, quam onusta dispendiis, quamque in divina majestatis conspectu reddat exota discordia supradicta: Et propterea intendentes paternæ sollicitudinis studio illam prorsus evellere, ac omnimodè submovere, nullis unquam futuris temporibus favente Domino suscitandam: grandi quoque desiderio cupientes, ut hujusmodi negotium, quod potissimè insidet cordi nostro, finem salubrem & celere per Apostolicæ solertia studium consequatur: diligenti cum fratribus nostris de liberatione præhabita super eo, ad honorem Dei, & exaltationem catholicae fidei, quietum statum partium prædictarum, ac salutis animarum fidelium incrementum, de ipsorum fratrum consilio, auctoritate Apostolicâ statuimus & ordinamus, ut dictorum ordinum fratres in Ecclesiis & locis eorum, ac in plateis communibus liberè valeant Clero & populo prædicare ac proponere verbum Dei, horâ illâ duntaxat exceptâ, in qua locorum Prælati prædicare voluerint, vel coram se facere solenniter prædicari, in qua prædicare cessabunt, præterquam si aliud de Prælatorum ipsorum voluntate processerit, ac licentiâ speciali. In studiis autem generalibus, ubi sermones ad Clerum ex more fieri solent, diebus illis, quibus prædicari solenniter consuevit, ad funera etiam mortuorum, & in festis specialibus sive peculiaribus eorumdem fratrum, possint iidem fratres, & liceat eis liberè prædicare: nisi forte illâ horâ, quâ solet ad Clerum in prædictis locis Dei verbum proponi, Episcopus vel Prælati superior Clerum ad se generaliter convocaret, aut ex aliqua ratione vel causa urgente Clerum ipsum duceret congregandum. In Ecclesiis autem parochialibus fratres illi nullatenus audeant vel debeant prædicare, vel proponere verbum Dei, nisi fratres prædicti à parochialibus Sacerdotibus invitati fuerint vel vocati:

& de ipsorum beneplacito & assensu, seu petita licentia fuerit & obtenta, nisi Episcopus vel Prælati superior, per eosdem fratres prædicari mandaret. Statuimus etiam & ordinamus auctoritate prædictâ, ut in singulis civitatibus & diocesis, in quibus loca fratrum ipsorum consistere dignoscuntur, vel in civitatibus & diocesis locis ipsis vicinis, in quibus loca hujusmodi non habentur, magistri, priores, provinciales prædicatorum, aut eorum vicarii & generales & provinciales ministri, & custodes minorum ordinum prædicatorum, ad præsentiam Prælatorum eorumdem locorum se conferant, per se vel per fratres, quos ad hoc idoneos fore putaverint, humiliter petunt, ut fratres qui ad hoc electi fuerint, in eorum civitatibus & diocesis confessiones subditorum suorum confiteri sibi volentium, audire liberè valeant, & hujusmodi consentibus (prout secundum Deum expedire cognoverint) poenitentias imponere salutaris, atque eisdem absolutionis beneficium impendere de licentia, gratia, & beneplacito eorumdem. Ac deinde præfati magistri, priores, provinciales, & ministri ordinum prædicatorum, eligere studeant personas sufficientes, idoneas, vitâ probatas, discretas, modestas, atque peritas, ad tam salubre ministerium & officium exequendum: quas sic ab ipsis electas representent, vel faciant præsentari Prælati, ut de eorum licentia, gratia, & beneplacito in civitatibus & diocesis eorumdem hujusmodi personarum sic electarum confessiones confiteri sibi volentium audiant, imponant poenitentias salutaris, & beneficium absolutionis impendant, prout superius est expressum: extra civitates & diocesis, in quibus fuerint deputata, per quas eas volumus, & non per provincias deputari, confessiones nullatenus audiant. Numerus autem personarum assignandarum ad hujusmodi officium exercendum esse debet, prout universitas Cleri & populi, ac multitudo vel paucitas exigit eorumdem. Et si iidem Prælati petitam licentiam confessionum hujusmodi audiendarum concesserint, illam præfati magistri, ministri, & alii cum gratiarum recipiant actione, dictaque personarum sic electarum commissum sibi officium exequantur. Quod si forte jam dicti Prælati quenquam ex dictis fratribus præsentatis eisdem ad hujusmodi officium nolent habere, vel non ducerent admittendam, eo amoto vel subtracto, loco ipsius similiter eisdem præsentandum Prælati possit & debeat alius surrogari. Si verò iidem Prælati præfatis fratribus ad confessiones (ut præmittitur) audiendas electis, hujusmodi exhibere licentiam recusarint, nos exnunc ipsis, ut confessiones sibi confiteri volentium liberè liciteque audire valeant, & eisdem poenitentias imponere salutaris, atque eisdem beneficium absolutionis impertiri, gratiosè concedimus, de plenitudine Apostolica potestatis. Per hujusmodi autem concessionem nequaquam intendimus personis seu fratribus ipsis, ad id taliter deputatis, potestatem in hoc impendere ampliorem, quam in eo curatis vel parochialibus Sacerdotibus est à jure concessa, nisi forsitan eis Ecclesiarum Prælati uberiores in hac parte gratiam specialiter ducerent faciendam. Hujusmodi quoque statuto, & ordinationibus nostris adjicimus, ut fratres dictorum ordinum in Ecclesiis vel locis suis, ubi libet constitutis, liberam (ut sequitur) habeant sepulturam: videlicet, quod omnes ad eam recipere valeant, qui sepeliri elegerint in locis & Ecclesiis ntemoratis. Verum, ne parochiales Ecclesiarum, & ipsarum curati sive Rectores, qui ministrare habent Ecclesiastica sacramenta, quibus noscitur de jure competere, prædicare, seu proponere verbum Dei, confessiones audire fidelium, debitis & necessariis beneficiis defraudentur, cum operariis mercedis exhibitio debeatur: auctoritate Apostolica constituimus & ordinamus eadem, ut dictorum ordinum fratres de obventionibus omnibus tam funeralibus,

quam quibuscunque & quomodocunque relictis, distincte vel indistincte, ad quoscunque certos vel determinatos usus, de quibus etiam quarta sive canonica portio dari, sive exigi non consuevit, vel non debet de jure, nec non de datis vel qualitercunque donatis in morte, seu mortis articulo in infirmitate donantis vel dantis, de qua decesserit, quomodocunque, directe vel indirecte, fratribus ipsis, vel aliis pro eisdem, quartam partem (quam auctoritate Apostolica taxamus, & etiam limitamus) parochialibus Sacerdotibus & Ecclesiarum rectoribus seu curatis largiri integre teneantur, facturi & curaturi, quod nec alii, nec alii, à quibus quarta hujusmodi minime deberetur, ad ipsorum fratrum utilitatem vel commodum hujusmodi fratribus relictis, aut in eos taliter data vel donata procedant, seu quod in morte, vel ab infirmis hujusmodi dandum vel donandum fratribus ipsis existeret, in eorum dantium vel donantium sanitate, sibi dari vel donari procurent: In quibus per ipsos vitandis eorum intendimus conscientias onerare, ut si (quod absit) per fratres ipsos dolo vel fraude quicquam in hac parte agi fortasse contigerit (prater id quod eos propterea dictis Sacerdotibus, Rectoribus, & curatis teneri volumus) etiam districta ratio in extremi iudicii examine requiratur ab eis. Ultra portionem autem hujusmodi nihil valeant parochiales rectores, curati & prelati exigere supradicti, neque illis dicti fratres amplius impendere sint adstricti, neque ad id à quoquam possint aliquantulum coerceri. Nos etenim (ut in cunctis aequaliter & pacifice favente Domino procedatur) universa privilegia, gratias, indulgentias, verbo seu scripto sub quacunque forma, vel expressione, seu conceptione verborum, à nobis, vel predecessoribus nostris Romanis Pontificibus, cuicunque ordinum prædictorum concessa, necnon consuetudines, conventiones, statuta & pacta, in quantum sunt præmissis, vel alicui præmissorum contraria, ea penitus revocamus, vacuumus, cassamus, & irritamus, quinimò cassa, vel vacua, & irrita nuntiamus, & decernimus nullius prorsus existere firmitatis. Ceterum universos Ecclesiarum Prælatos, cujuscunque præminentia, status, vel dignitatis existant, ac Sacerdotes parochiales, & curatos, sive rectores prædictos præsentium tenore rogamus, & hortamur attendere, nihilominusque eis districtè præcipiendo mandamus, quatenus pro divina & Apostolica sedis reverentia prædictos ordines & professores eorum habentes affectu benevolenti commendatos, fratribus ipsis non se difficiles, graves, duros, aut asperos, sed potius favorabiles, propitios, ac benignos, piæque magnificentia liberales se studeant exhibere: sic eos in prædicationis officio, & propositionibus verbi Dei, ac in omnibus aliis supradictis, tanquam cooperatores eorum idoneos, & laborum suorum participes promptè benignitate recipiant, ac affectuosè admittere non omitant: ut proinde illis æternæ beatitudinis præmium augeatur, & animarum salutes incrementa felicia procurentur. Nec ipsos lateat, quod si secus ab eis agi fortasse contigerit in hac parte, Apostolicæ sedis benignitas, quæ ordines & professores eosdem ubere favore prosequitur, & gerit in visceribus charitatis, contra eos non immeritò turbaretur, nec eadem æquanimitèr pati posset, quin super hoc provisionis opportune remedium adhiberet, ipsosque nihilominus celestis indignatio Principis digna pro meritis rependens, cujus obsequia fratrum ipsorum sedulitas curiosa prosequitur, minime præteriret. Nulli ergo omnino, &c.

DE DECIMIS.
TITULUS VIII.
CAP. UN.

¶ Cum Bonifacius decimam certis ex causis hic in præci-

pio expressis, ab Ecclesiis & Ecclesiasticis personis exigi statuisse multa dubia circa illam suborta sunt, quæ hic clare & proxime manifestantur. vide textum cum gl. in Clem. 2. eod. tit. ubi hæc extravagans in multis declaratur.

Bonifacius VIII. collector decima.

DEclarationes, quas in negotio decimæ per nos nuper impostæ pro prosecutione guerra ac negotii regni Sicilia contra hostes, de Ecclesiis & personis Ecclesiasticis per totam Italiam & cætera loca constitutis, volumus observari (cujus quidem decimæ in illis partibus te superintendentem seu collectorem duximus deputandum) tales sunt: De redditibus & proventibus leproforiarum, domorum Dei, & hospitalium pauperum, qui in usus leproforum, infirmorum, & pauperum convertuntur, decima non solvetur. Moniales etiam, aliæque regulares personæ, quarum redditus & proventus Ecclesiastici adeo sunt tenues & exiles, quod de illis sustentari non possunt, sed pro habendo vitæ suæ sustentationem necesse habent publicè mendicare, & elemosynas publicè petere, dictam decimam non solvant. Seculares quoque Clerici, quorum Ecclesiastici redditus, & proventus annui summam septem florenorum auri non excedunt, eandem decimam non præstabunt. Si verò una persona plura habeat beneficia, quorum nullum per se acceptum dictam summam septem florenorum auri annuatim attingat, simul tamen collecta in minimis proventibus summam memoratam excedant, quotquot, vel quantumcunque modica fuerint, de omnibus & singulis decima persolvetur, sed non solvetur de pitantibus Monachorum. Similiter de his, quæ à Christi fidelibus relinquuntur Ecclesiis, ut ex eis perpetui emanent redditus. Item de xenis Prælati & aliis personis Ecclesiasticis liberaliter factis, decima non solvetur. Solventium decimam electioni seu arbitrio committitur, utrum ipsam velint solvere per totum tempus, quod durabit decima, pro rata proventuum, quos singulis annis dicti decimas ipsos percipere contigerit, an per ipsum tempus pro rata communis estimationis proventuum eorum. Sed una viâ electâ non licebit alicui variare ad aliam recurrendo. Et fiat & redigatur per collectores in scriptis electio hujusmodi expressè in prima solutione decimæ supradictæ: alioquin juxta estimationem communem per totum tempus solvere tenebuntur. Declaramus autem, quod hi, qui elegerint solvere decimam pro rata eorum, quæ perceperint annuatim, vendant proventus beneficiorum suorum, quæ personalem residentiam non requirunt, & solvant decimam pro solo pretio, quod receperint de eisdem: dum tamen contra hoc in fraudem decimæ nihil omnino agatur. Sed Ecclesiastica persona, quæ in Ecclesia sua, vel beneficio (quod residentiam personalem requirit) non residet, sed facit in eodè per Firmarium vel Vicarium deserviri, deputando ipsi Vicario vel Firmario certam suorum proventuum portionem: non de vicariatus seu firmarii portione, sed de universis ipsis Ecclesia vel beneficii proventibus decimam exhibebit. Declaramus etiam, quod de sylvis seu nemoribus, quæ non consueverunt vendi, nil solvetur, nisi fortè aliquid de illis venditum fuerit durante decimâ: & tunc estimabitur, quantum valere debent annui redditus partis venditæ secundum assisiam, quæ consuevit fieri de nemoribus in partibus illis, in quibus nemus situatum fuerit, & de sola estimatione decima persolvetur, & non de eo quod perciperetur de dictis sylvis seu nemoribus, quæ vendi non consueverunt, nisi fortè vendantur durante decimâ: qui tunc solvetur ex venditione pascuagii seu herbagii, aut alterius consimilis proventus eorumdem nemorum & sylvarum. Et si non vendantur hujusmodi pascuagia & similia, non solvetur decima de his,

de his: ita tamen, quod in fraudem decima nihil contra hoc attentetur. Idemque de piscuis, herbagiis, & consimilibus obventionibus sylvarum volumus observari. De stagnis & piscariis decima sic solvetur, videlicet quod fiet relatio de numero annorum, quibus ante venditionem ultimam vendita non fuerunt, ad quantitatem pretii ex ipsa venditione ultima recepti: ut pretio diviso in partes secundam annorum terminum, durante decima, solvatur decima ipsa de tot partibus pretii ex ipsa venditione recepti, quot fuerunt anni prædicti: ut si forte sunt quinque anni elapsi, ex quo fuerat stagnum venditum, & tunc vendatur pro centum florenis, fiant de pretio quinque partes, & pro tribus annis, quibus durabit decima, solvetur ipsa decima de tribus partibus pretii tantum, videlicet LX. florenorum, & multiplicabuntur, & minuentur partes pretii, prout plures & pauciores fuerint dicti anni. De piscariis autem fluminum & lacuum, & venationibus si vendantur, & sylvis caduis, idem quod de stagnis fiet. De piscibus stagnorum, vel beluis garenarum, quos pro usu vel esu suo consumi, vel sine fraude donari contigerit, decima non solvetur. Et quia nonnulli obtinent ad monasteriis & Ecclesiis prioratus, grangias, domos, redditus, pensiones & census, in solvenda de his decima credimus distinguendum: videlicet, an talia in beneficium habeantur, an ex contractu, an ex mera gratia. Si talia in beneficium habeantur, sive hoc sit concessum per sedem Apostolicam, sive per ipsorum monasteriorum vel Ecclesiarum personas, de illorum proventibus solvetur decima. Cum autem obtinentur talia ex contractu, puta ad pensionem, vel firmam annuam, in qua non est facta gratia obtinenti, sed in hoc uterque contrahentium studuit conditionem suam facere meliorem: perceptores pensionis vel firmæ de ipsa pensione vel firma decimam exhibebunt. Si autem quis ante vel post concessionem hujus decimæ ad vitam propriam emit proventus Prioratum, vel aliorum prædictorum pro aliqua pecunia, ita quod in hoc efficiatur gratia non est facta, considerabitur quantum æstimatione communi valeant annui proventus, prioratus, grangia, domus terrarum seu reddituum hujusmodi: & secundum hoc ab illis, quorum est horum proprietas, qui inde pretium pro futuro tempore receperint, per tres annos decima exhibebitur. Si autem in his gratia facta sit obtinentibus, quia scienter pro minori pretio, quam valeant, sunt talia vendita, vel locata, ipsi obtinentes, & non monasterium vel Ecclesia de illo, in quo gratia facta est ipsi, & de reliquo illi, quorum est proprietas, decimam exhibebunt. Si autem personis aliquibus pro justa mercede seu remuneratione laboris vel obsequii præstiti vel præstandi talia sunt concessa, in quorum est illorum proprietas in decimatione proventuum suorum, etiam horum proventus merito numerabunt, & de illis (sicut de aliis, quos pro certis suis utilitatibus expendunt) decimam exhibebunt. Quod si hæc per illos, qui ea obtinebant, in alios sunt translata (quia res transit cum onere suo) etiam circa illos, quæ prædiximus, servabuntur. Nec deducuntur expensæ, quæ pro Monachis (qui in talibus prioratibus, grangiis, seu domibus, in beneficium seu ex mera gratia concessis, ex pacto teneri debent) fieri dignoscuntur. Expensæ autem illorum Monachorum vel personarum, quæ teneri debent ex pacto in prioratibus, grangiis seu domibus ad justam firmam seu pensionem concessis, sive determinate, sive non, æstimabuntur æstimatione communi, & talem æstimationem monasterium vel Ecclesia, cujus illorum est proprietas, cum suis proventibus decimabit. Prælati de procuracionibus, quas in victualibus percipiunt, decimam non persolvent: sed qui eis præstant hujusmodi victualia, in decimatione suorum proventuum & reddituum numerabunt, & solvent decimam de eisdem. De illis autem procuracionibus, quas

Prælati in pecunia numerata ritè percipiunt ab antiquo, & quas perciperent, etiam si non visitarent, decimam præstare tenentur. Prælati autem, qui procuracionem (quam sine visitatione potuit de jure percipere in pecunia numerata) remittit: quia remittit quod sibi debetur, & de quo solvisset decimam, si recepisset illud, tenetur ex tali procuracione decimam exhibere. Si verò procuracionem, quam tantum in victualibus licet percipi, fortasse remittit, persona Ecclesiastica, cui remissio facta est, hujusmodi victualia cum aliis proventibus suis, cum solvet, decimam æstimabit: cum etiam si non esset remissa, hoc facere teneretur. In solvendo decimam supradictam solæ expensæ necessariae, quæ sunt in re, ex qua fructus percipiuntur arando, colendo, & colligendo fructus, sine quibus non possunt inde fructus percipi, deducuntur. Expensæ autem, quæ sunt in castrotrum custodiendis, cum sunt extra rem, vel etiam in aedificiis construendis vel conservandis, nullatenus deducuntur: sic ut nec illæ, quæ in villis tuendis fierent in guerris seu etiam cavalcatis. De iis quoque, quæ consistunt in jurisdictione, mero imperio, regalibus, atque similibus, solvetur decima deductis salariorum moderatis, quæ ante concessionem decimæ consueverunt solvi iudicibus & officialibus, similibusque personis, sine quibus jurisdictio, & cætera similia nequeunt expediri: ita tamen, quod in fraudem decima nihil contra hoc penitus attentetur. Sed expensæ officialium, iudicum & consimilium personarum, factæ in vestibus sive victualibus, minimè deducuntur, sicut nec aliæ expensæ similes factæ circa familiam Prælatorum. Ratione autem arisaleni, quo persona solvens decimam obligata consistit, nihil de decima minuetur, etiam si certæ res Ecclesiasticæ propter hoc à quoquam fuerint obligatæ. Item de furnis, & de molendinis decima præstabitur. Solvetur autem de oblationibus, sive fiant pro benedictione nubentium, sive pro exequiis mortuorum, nec non de proventibus singulorum Prælatorum, & de emendis, quæ ab excommunicatis recipiuntur. De Legatis quoque sibi & aliis personis Ecclesiasticis non per onarum, sed Ecclesiarum, vel officiorum ratione relictis, decima persolvetur. Pro decima supradicta non exhibebitur pecunia, nisi illa communiter curreret de mandato Domini terræ, & quæ est moneta in locis, in quibus consistunt fructus & redditus unde decima persolvetur, nec aliqui pecuniam cambire cogentur eandem. Sed si ex probabilibus seu verisimilibus presumptionibus apparuerit, quisquam pensatis ejus proventibus minus debito notabiliter de decima persolvisse, ita quod super hoc merito suspectus debeat reputari: ex officio nostro per viros idoneos deputandos a nobis faciemus inquiri ab illis, qui super hoc scite valeant veritatem, videlicet de consilio diocæsani Episcopi, vel alicujus deputandi ab ipso, si sit ejus subditus, & non aliter, si Episcopus ipse vel deputatus ab eo commode possit haberi: & tunc demùm, & non prius, ille, cujus proventus fuerint taliter æstimati, pro eo quod minus solverit, etiam nominatim excommunicabitur: si ejus contumacia exegerit, & visum fuerit expedire. Episcopi autem & Abbates cæteraque personæ Ecclesiasticæ, honorabiles non suspectæ, propriæ scientiæ relinquuntur: ita, quod sufficiat quoad tales excommunicationis sententia, quæ in nullo modo solventes, vel scienter adhibentes fraudem vel malitiam circa ipsius decimæ solutionem generaliter proferetur. Super his autem fiet compulsi per censuram Ecclesiasticam, prout nobis & illi, cui hoc committendum duxerimus, visum fuerit expedire. Proferatur autem (si expediens visum fuerit) excommunicatio generaliter vel specialiter in eos, qui contra solutionem decimæ, vel suorum æstimationem proventuum, cum fuerit faciendâ, fraudem vel malitiam scienter duxerint adhibendam.

Fieri autem solutio decimæ non ex ipsis rebus, quæ percipiuntur de proventibus, sed in pecunia numerata.

Solvetur autem decima illis, quos ad hæc contigerit deputari.

Rector parochialis, qui urgente necessitate Ecclesiæ, putat quia ipse residendo personaliter in eadem per se non sufficeret ipsi curæ propter multitudinem parochianorum vel divisionem parochiæ sue, sed necesse habet unum, vel duos, vel plures Capellanos conducere, & eis propter victum salariam constituere, & eis propter victum salariam constituere: sed ratione victus Capellanorum ipsorum aliquid non deducet.

Quod si in diversis civitatibus & diocæsi. diversa beneficia obtineantur, de unoquoque beneficio in civitate vel diocæsi, in qua illud fuerit, decima persolvetur.

De elemosynis verò seu oblationibus datis ad opus fabricæ, maxime de his oblationibus, quæ in civitatibus & aliquibus castris & locis dictarum provinciarum in certis festivitatis in candelis & aliis consueverunt dari & offerri ad opus fabricæ deputatis, decima non solvetur.

Similiter nec de illis oblationibus, quæ colliguntur interdum per Laicos, qui consortiales dicuntur: interdum per Clericos, quæ ad opus consortii reducuntur, & quæ offeruntur luminaria in Ecclesia, cruces & calices fiant & reparantur, & etiam ex illis pauperibus subveniatur, & sepeliantur corpora pauperum defunctorum. Prælati autem & Clerici exules, cujuscunque conditionis aut dignitatis existant, de suis proventibus Ecclesiasticis decimam persolvunt. Illa quoque expensæ, quæ sunt pro fossatis & aliis pro terris ædificandis, ut uberiore fructus producant, & illæ quæ sunt in conservandis & reparandis ædificiis molendinorum, domorum, seu apothecarum & similibus, & ex quibus fructus & pensiones recipiuntur, & nisi reparantur, fructus ex eis percipi non valerent: de decima hujusmodi minimè deducuntur. Nec etiam illæ, quæ sunt pro custodia castrorum, quamvis fiant majores solio.

Insuper de oblationibus minutissimis, quas percipiunt Ecclesiasticæ personæ ratione Ecclesiarum suarum, pro sepulturis & dandis poenitentibus, decima persolvitur. Et quia non occurrit nobis, quin quotidiana distributiones proventus Ecclesiastici sint, de distributionibus quæ dantur in horis canonicis presentibus, debere solvi decimam declaramus.

Illi quoque qui deputati fuerint ad collectionem decimæ, cum eis qui debent solvere decimam, de aliqua certa summa solvenda pro decima, nequeunt convenire.

De fructibus arborum & hortorum solvetur decima.

De his autem, quæ consumuntur usu vel esu animalium, si sint Ecclesiarum, solvetur decima, deductis expensis necessariis, quæ sunt pro custodia: si verò sunt personarum, decima non solvetur.

Ta ergo in his solum Deum & justitiam pro præmissis præ oculis habens, ex prædictis declarationibus in decidendis hujusmodi dubitationibus, quæ pro parte leviter decidi poterunt, confirmationem accipias: super majoribus verò decisionem Apostolici oraculi expectes.

Volumus quoque & presentium tibi auctoritate mandamus, ut in unamquamque personam Ecclesiasticam deputatarum tibi partium, cujuscunque ordinis, conditionis, vel dignitatis existat, quæ decimam ipsam nullo modo vel non integre scienter, aut non secundum verum valorem fructuum suorum perceptorum, sive non in terminis constitutis exhibuerit, seu in illorum exhibitione malitiam commiserit sive fraudem: excommunicationis sententiam auctoritate nostrâ promulget. Et etiam in singulos, qui scienter impedimentum præstiterint, directe vel indirectè, publicè vel occultè quò minus decimæ prædictæ solvantur. Et omnes & singulos, qui hujusmodi sententias latas incurserint: per te

& alios, singulis diebus Dominicis & festiis, pullatis campanis, & candelis accensis, usque ad satisfactionem condignam excommunicatos publicè nunties, & facias ab omnibus publicè evitari: Aggravaturus alias manus tuas contra ipsos prout proterviam & contumaciam exigere videris eorundem: quòd si satisfacere decreverint, post plenam & integram satisfactionem ab hujusmodi excommunicationibus juxta Ecclesiæ formam absolvas eodem, & dispenses cum eis super irregularitate, si taliter ligati non abstinerint à divinis: Provisò hæcenus, quòd contra decimam hujusmodi non solventes nullatenus sine speciali mandato Apostolicæ sedis invocetur brachium seculare. Quodq; ad vasa sacra, paramenta, calices, cruces, & libros, aliq; bona mobilia ad cultum deputata divinum, vel ad privilegia Ecclesiarum & monasteriorum, aliorumq; locorum Ecclesiasticorum, ipsius occasione, ne decimæ manus nullatenus extendatur. Data Anagn. Cal. Octobr. Pont. nost. Anno 7.

DE REGULARIBUS ET TRANSEUNTIBUS AD RELIGIONEM.

TITULUS VIII

CAP. I.

Religiosi mendicantes sub excommunicationis pena prohibentur convolare ad religionem non mendicantium, quocumque, quæsto colore, quam ipso facto incurrunnt tam recepti, quam recipientes, quæcumque, licentiâ non obstant. Quæd juristi de jam receptis, subdit.

Martinus IV.

Viam ambitiosæ cupiditatis religiosi, potissimè mendicantis præcludere cupientes, ad alios ordines, præsertim monasticos (sicuti tamen coloribus afferentibus ob frugem melioris vitæ, aut arctioris observantiæ) tam sancti Benedicti, quam Cisterciensis, Camaldulensis, Vallisumbrosæ, Canonico regularium sancti Augustini, vel aliorum monasticorum ordinum convolare nitentibus, licentiam à sede Apostolica seu Legatis aut Nuntiis ejusdem sedis ad transferendum se de mendicantium ordinibus ad alios ordines, præsertim eâ ratione (ut verisimile est, pro ut facti evidentia docet) ut liberius degant, dignitatesque & beneficia monastica consequi valeant, & ex certis aliis causis honestatis non consonis obtinentibus. Ac volentes etiam conservationi ordinum mendicantium providere: auctoritate Apostolicâ ex certa scientia tenore presentium declaramus & etiâ decernimus, statuentes, quòd de cetero nullus religiosus ordinum mendicantium quorumcunque, cujuscunque gradus, status, conditionis, vel religionis existat, quantumcunque & qualitercunque possit & debeat virtute cujuscunque licentiæ, etiam indulti Apostolici seu Pœnitentiarii nostri curam gerentis, vel aliâ quâvis auctoritate hæcenus, etiam per literas Apostolicas facultatum quarumvis tam Legatorum vel Nuntiorum sedis Apostolice, quam aliâ auctoritate, maxime de transferendis fratribus, aut aliquibus præsertim ordinum mendicantium professoribus in genere vel in specie ad ordinibus hujusmodi mendicantium, sub quacunque verborum forma appareant, admitti aut recipi per aliquos etiam superioris ordinis, seu monasterii, aut loci monastici, seu alias in Monachum vel in fratrem alicujus ex ordinibus monasticis supradictis vel aliis expressis (ordine Carthusiensium duntaxat excepto) sub pœna excommunicationis, quam tam recipientes quam recepti ipso facto incurrunnt. Et quam ex nunc prout extunc contra quemlibet transgressorem quomodolibet in præmissis, scientiâ & auctoritate antefatis proferimus in his scriptis. Et à nemine, nisi duntaxat à Rom. Pontif. præterquam in mortis

in mortis articulo a) excommunicati hujusmodi possint absolutionis beneficium quomodolibet obtinere. Et nihilominus secus facta non teneant, & nullius existant efficaciam vel momenti. Decernentes etiam & volentes, quòd si quis hæcenus virtute cuiusvis licentiæ seu mandati hujusmodi fuisse receptus ad aliquem monasticum ordinem, & habitum consuetum gestari per Monachos talis ordinis suscepisset, sive professionem emisisset, sive non, sub dicta poena teneatur in monasterio, in quo receptus fuerit (etiam si beneficia Ecclesiastica seu rectorias Ecclesiarum quarumvis obtineat) stare in ejus totali ordinatione, & in hujusmodi ordine monastico altissimo deservire. Si quis autem prætextu hujusmodi licentiæ vel sine habitu vel cum habitu vagando incederet, monitione præviâ teneatur & debeat intra terminum XV. dierum à die monitionis hujusmodi computandum, ad ejus religionem vel ordinem, unde cum licentiâ vel sine licentiâ recesserat, remeare. Quod si efficere neglexerit, post ipsam terminum tanquam notorius apostata excommunicatus in omnibus & per omnia debeat per quemlibet reputari, & ab omnibus retractari: etiam per invocationem auxilii brachii secularis, quoties fuerit oportunitum. In futuris autem nullus ex professoribus alicujus ex ordinibus mendicantium hujusmodi in aliquem monasticum ordinem (Carthusiensem duntaxat excepto) possit aut debeat per quemcumque recipi vel admitti, virtute alicujus licentiæ vel indulti, absque sedis hujusmodi licentiæ speciali sub dictis poenis, & nihilominus secus facta non teneant ipso jure. Hujusmodi licentiis & indultis, necnon constitutionibus Apostolicis, & mendicantium ordinum prædictorum, etiam si de illis specialis & expressa, ac de verbo ad verbum in nostris literis mentio habita foret, & aliis contrariis non obstantibus quibuscumque. Nulli ergò omnino hominum liceat hanc paginam nostræ declarationis, decreti, statuti, prohibitionis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum. Datum Sebennisi 4. Cal. Aug. Pont. nost. Anno 2.

CAP. II.

Religiosi sine sui superioris licentiâ ultra mare euntes sunt ipso facto excommunicati, nec ibi sunt ad prædicationem vel divinum celebrationem admittendi.

Joannes XXII.

AD nostrum nuper relatio fide digna perduxit auditum, quòd nonnulli religionis gestantes habitum, sed à veritate religionis omnino vacui, & à modestia penitus alieni, ad partes quandoque transmarinas se transferant, in quibus pauci fideles respectu infidelium commorantur. Et ut illi decipere facilius simplicium animos, ac ipsos & alios in errores præcipitare seu retinere valeant, sub ovilla veste, ac humilitatis habitu lupinum animum occultantes, per doctrinas suas reprobas & erroneas fidelium mentes, quantum in eis est, corrumpere satagunt: In ipsis partibus periculum nimium fargere non omittunt, necnon & eos suum ponentes in cœlum, lingua eorum falsidicâ transiente super terram, S. Rom. Ecclesie, detrahare constitutionibus, & alia multa à fide devia in suis sermonibus & secretis colloquutionibus evomere infans ausibus non ventur: ex quibus Deus offenditur, periculosa suscitantur scandala, paratur simplicibus laqueus, ipsique talium præsumptores de hæresi vehementer arguunt se suspectos. Nos itaque tantis obviare periculis paternæ diligentia fluidis cupientes, universis & singulis religionis cuiusvis conditionis, religionis, ordinis vel sta-

a Vide Conc. Trid. Sess. 24. c. 7. de casuum reservatione.

tus existant: de fratrum nostrorum consilio districtius auctoritate præsentium inhibemus, ne ipsorum aliquis absque superioris ordinis sui licentiâ, sibi per ipsius literas patentes concessa, decetero ad partes se transferat antedictas. Superioribus ipsis nihilominus injungentes, ne quibusvis sui ordinis fratribus (nisi duntaxat viris literatis, providis & expertis) hujusmodi licentiâ impertiri præsumant. Nos enim quoscunque præsentium contrarium quovis modo, excommunicationis subjacere sententiâ volumus ipso facto. A qua nullus ab alio, quàm à Rom. Pont. possit (nisi duntaxat in mortis articulo) absolutionis beneficium obtinere. Cæterum universis Ecclesie Prælati in virtute sanctæ obedientiæ districtè præcipiendo, præsentium tenore mandamus, quatenus nullos religiosos ad partes se transferentes prædictas: nisi per patentes superioris sui ordinis literas, de licentiâ speciali se illuc transferendi sibi concessa, Prælati eisdem fecerint plenam fidem, in civitatibus suis & diocesisbus ac locis & terris aliis ad prædicationis officium, vel divinum celebrationem admittant: sed ipsos potius velut apostatas capiant, seu capi faciant, eos carcerali custodia (donec de dicta licentiâ speciali modo prædicto sibi constiterit) detinendo. Et nihilominus si quos religiosos approbare, quæ sedes Apost. reprobat, vel quæ aliâs sunt fidei obvia, in suis prædicationibus seu secretis colloquutionibus dogmatizare persenserint: ut tales (quibuscumque cessantibus privilegiis) possint licitè capere, & carcerali custodia, sicut suos possent subditos, mancipare licentiâ impertimur. Et insuper tenore præsentium mandamus eisdem, ut de præmissis summarie, simpliciter & de plano, ac sine strepitu iudicii & figura, per se vel alium seu alios se solerter & fideliter studeant informare: quosque de prædictis, seu eorum aliquo receperint reos esse, juxta statuta canonum in aliorum exemplum castigare pœnis debitum non postponant: Non obstantibus exemptionibus, & aliis quibuscumque privilegiis, & literis Apostolicis eisdem Religiosis, vel eorum ordinibus ab eadem sede concessis, vel in posterum concedendis: etiam si de illis plena & expressa mentio, ac de verbo ad verbum in præsentibus sit habenda. Quæ quantum ad prædicta vel aliquod eorundem eisdem in nullo volumus suffragari. Nulli ergò, &c. Datum Avenion. VI. Idus Maji, Pont. nost. Anno 9.

DE RELIGIOSIS DOMIBUS.

TITULUS IX.

CAP. UN.

Licet Beguinarum status sit propter multas rationes per Clementem V. reprobatus, permittitur tamen mulieribus fide dignis, quæ nec sunt culpabiles, nec suspectæ, sub habitu Beguinarum vivere: nec sunt tales per ordinarios revolvenda. Vide cap. 1. eod. tit. in Clement.

Joannès XXII.

RATIO recta non patitur, ut innocentes ad paria cum nocentibus judicentur. Sanè felic. rec. Clemens Papa V. prædecess. nost. cum de mulieribus, quæ Beguinæ vulgariter nuncupantur, nonnulla ei fuissent præcipue de Alemanis partibus infnuata sinistra, & præsertim quòd earum quadam de summa Trinitate & divina essentia disputarent, & prædicarent, ac circa articulos fidei, & Ecclesiastica sacramenta opinioniones catholicæ fidei contrarias introducerent, & multorum simplicium animas in diversos errores inducerent: ex his & aliis frequenter de illis auditis habens eas non indignâ ratione suspectas, in illas, quæ statum hujusmodi noviter assumptum sectarentur ulterius, aut quæ illum de novo assumerent, excommunicationis sententiam promulgavit. Verum quia in multis

mandi partibus plurimæ sunt mulieres, quæ similiter vulgò Beguina vocatæ, segregatæ quandoque in parentum, aut suis, interdum verò in aliis, aut conductis sibi communibus domibus insimul habitantes, vitas deducunt honestas, Ecclesias de nocte frequentant, diocesanis locorum, & parochialium Ecclesiarum rectoribus reverenter obediunt, curiositatem disputandi, aut auctoritatem, seu temeritatem potius prædicandi, nullo modo sibi usurpant, nec se vel alias seu alios quoslibet præmissis opinionibus, erroribusque involvunt: nec ulla super his est aut fuit hæc nota seu suspicio contra eas, quæ ipsas dissimiles à luce sua constringeret, ut nullis earum, quæ perpetuam fortè Domino continentiam devoverunt, occasio præbeatur ad lapsum: & ne periculis, damnis, & scandalis plurimis, quæ proinde verisimiliter sequerentur, pro provisione Ecclesiæ moderna occupentur: Beguinas hujusmodi inculpabiles (ut præmittitur) nec suspensas sub prohibitione & abolitione præmissis (quia de ipsa prædecessor noster præfatus nullatenus sensit dignoscitur) de fratribus nostrorum consilio de iuramento volumus non includi. Locorum ordinariis nihilo minus injungentes, ut eas sub prætextu hujusmodi nullatenus molestari permittant: Et si quid forsitan ex hoc in bonis aut iuribus à quibuscunque contra eas attentatum est hæcenus, vel attentari contigerit in futurum, per illos prædictos ordinarios auct. nost. in statum reduci debitum volumus: Invocato (si opus fuerit) auxilio brachii a secularis. Ceterum statum Beguinarum hujusmodi, quas esse permittimus (nisi de his per sedem Apostolicam aliter ordinatum extiterit) nullatenus ex præmissis intendimus approbare. Locorum autem ordinarios, & alios, ad quos prædicta spectabunt, curam pervigilem & sollicitudinem debitam præcipimus adhibere, ne præmissa sequentes in via, & ipsarum actus temerarios imitando, præmissis erroribus, & disputationum & prædicationum temeritatibus se involvant: eas, quæ contra prædicta præsumpserint, per censuram Ecclesiasticam (appellatione postpositâ) compescendo. Porro mulieres, quocunque nomen habentes, quæ de illis, ex quibus prohibitio præcesserit, culpabiles se reddiderint, aut merito notabiles vel suspectas esse, si statum vel habitum quoquo modo mutaverint, verè sub prædictâ decernimus remanere censura: & taliter contra eas, per illos, ad quos pertinuerit, procedi volumus & mandamus, quòd ab errore de more revocatæ, non ultra inficiant sanas oves.

DE. CENSIBUS, EXACTIONIBUS, ET
procuracionibus.

TITULUS X.

CAP. UN.

¶ Taxat procuraciones, pabula charitatis, & subsidium charitativum. Salvat privilegia, conventiones, consuetudines, & præscriptions, & emendatates pauperum: inibet contraveniri: punnit transgressores, & eorum familiares, &c. Et locari debet sub rubrica, de censibus, & procuracionibus.

Benedictus XII. Episcopus, servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

VAs electionis Paulus Apostolus egregius prædicator, se, & eos qui secum erant, propriis manibus exhibebat, ut pseudo & subdolis operacionis sub prædicationis specie lucra sectantibus locum præcluderet, & his, quos ipse pascebat pabulo verbi Dei, non existeret onerosus. Sanè licet circa mode-

^a Brachiumulare potest quandoque ab Ecclesia invocari. ^b Ad. c. 3. ^c de off. ord. in antiq.

stiam in exigendis procuracionibus observandam à prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus salubria emanaverint instituta, quia tamen (sicut experientia docet) nonnulli Prælatorum, necnon diocesis Nuntiorum, vel Legatorum Apostolicæ sedis, de quibus nullam faciunt mentionem expressè, sic se reddiderunt & reddunt in dictarum procuracionum exactacionibus onerosos, ut offerri subditi hujusmodi onera nequeant supportare, & victum longi temporis brevis hora consumat. Nos attendentes, quod parentes debent thesaurizare filiis, non delictis fastidiosorum substantiam aborbere: ac cupientes pro diversitate conditionum visitantium Prælatorum & Provinciarum, ac Ecclesiasticarum etiam facultatum, certum modum sufficientem visitantibus, & supportabilem visitatis in præmissis fore decetero observandum: de fratribus nostrorum consilio præfatis constitutionis edicto statuimus, quod cum in Francia, Navaræ, Majoricarum regnis, ac terris, provinciis, & partibus adjacentibus, & in vicinis eisdem, necnon in Delphinatu, Burgundia, Sabaudia provinciæ, & Forcalquerii Comitibus, Archiepiscopi & Episcopi, ac alii Prælati & personæ Ecclesiasticæ, quibus id de jure vel consuetudine competit, suos subditos personaliter visitant: iidem Archiepiscopi à suis, vel Suffraganeorum suorum cathedralibus Ecclesiis pro procuracione unius diei, five in victualibus, five à volentibus in pecunia, ultra trecentorum: à monasteriis verò & aliis Ecclesiis, vel prioratibus secularibus vel regularibus, habentibus collegium vel conventum duodecim vel plurium personarum, ultra ducentorum ac quinquaginta. Ab habentibus verò paucorum personarum collegium seu conventum, & quibusvis aliis Ecclesiis, prioratibus & locis, ultra ducentorum. Episcopi verò ab Ecclesiis cathedralibus ultra ducentorum. A monasteriis verò & Ecclesiis aliis, ac prioratibus secularibus vel regularibus, habentibus collegium vel conventum duodecim vel plurium personarum, ultra ducentorum quinquaginta. Ab habentibus verò paucorum personarum collegium seu conventum, & quibusvis aliis Ecclesiis, prioratibus & locis, ultra ducentorum. Episcopi verò ab Ecclesiis cathedralibus, ultra ducentorum. A monasteriis verò & Ecclesiis aliis ac prioratibus secularibus vel regularibus, collegium habentibus duodecim vel plurium personarum, ultra centum & quadraginta. Ab habentibus verò paucorum collegium pauciorum, & quibuslibet aliis Ecclesiis, prioratibus & locis, ultra centum & quadraginta. Abbatibus quoque à monasteriis vel prioratibus habentibus collegium duodecim vel plurium personarum, ultra centum. Ab aliis quoque habentibus minus collegium, ac Ecclesiis, prioratibus & locis quibuscunque, ultra lxxx. Archidiaconi quoque, ultra xxxv. Archiepiscopi quoque, ultra viii. Turonen. argenti valorem recipere non præsumant: Si verò præfati Archiepiscopi, Prælati, & personæ Ecclesiasticæ ex privilegio Apostolico per alios visitare, & procuraciones recipere valeant in pecunia numerata: iidem Archiepiscopi à suis & aliis cathedralibus Ecclesiis, ultra centum xx. à monasteriis verò & Ecclesiis aliis, ac prioratibus secularibus & regularibus, habentibus collegium duodecim, vel plurium personarum, ultra centum. Ab habentibus verò minus collegium, & quibuslibet aliis Ecclesiis, prioratibus & locis, ultra lxxx. Episcopi etiam ab eisdem Ecclesiis, monasteriis, prioratibus, atque locis, ultra lxxx. Abbates, ultra xx. Archidiaconi, ultra xxx. Turonen. argenti valorem, non recipiant quoquo modo. In Alemania quoque, Anglia, Hungaria, Bohemia, Polonia, Norvegia, Dacia, Scotia, & Suecia regnis, terris, ac provinciis, & partibus eisdem adjacentibus Archiepiscopi & Episcopi, alii quoque Prælati, & personæ Ecclesiasticæ, cum (ut præmittitur) personaliter visitant, iidem Archiepiscopi & Episcopi etiam si pri-

mates existant, à suis, vel Suffraganeorum suorum Ecclesiis cathedralibus, & personarum pro procuracione unius diei, sive in victualibus, sive à volentibus in pecunia, ultra trecentum & viginti. A monasteriis verò & aliis Ecclesiis, prioratibus, secularibus vel regularibus, habentibus collegium duodecim vel plurium personarum, ultra CC. & LX. ab aliis verò monasteriis, Ecclesiis, seu prioratibus minus collegium habentibus, aliis quoque Ecclesiis, prioratibus & locis, ultra ducentorum & viginti. Episcopi etiam à cathedralibus Ecclesiis, ultra ducentorum & viginti. A monasteriis verò & aliis Ecclesiis & prioratibus, secularibus vel regularibus, habentibus collegium duodecim vel plurium personarum, ultra C. & LXXX. Ab habentibus verò collegium minus, & quibuslibet aliis Ecclesiis & prioratibus atque locis, ultra centum & quinquaginta. Abbates insuper à monasteriis, prioratibus, seu Ecclesiis habentibus collegium XII. vel plurium personarum, ultra centum. Ab habentibus verò minus collegium, & Ecclesiis, prioratibus, & aliis locis quibuslibet, ultra LXXX. Archidiaconi verò, ultra quinquaginta. Archiepiscopi etiam, ultra decem. Turonen. argenti valorem recipere non presumant. Si verò iidem Archiepiscopi, Episcopi, & Prælati, ac personæ Ecclesiasticae ex privilegio Apostolico per alios visitare, & procuraciones recipere valeant in pecunia numerata; dicti Archiepiscopi, etiam si primates existant; ab huiusmodi Ecclesiis, monasteriis, prioratibus, atque locis, ultra centum. Episcopi, ultra octoginta. Abbates ultra LX. Archidiaconi; ultra XXX. Turon. argenti valorem pro procuracione qualibet unius diei recipere non presumant. In Castellâ quoque, Legionis, Aragoniæ, & Portugalliæ regnis & dominiis, terris & provinciis Regum Castellæ, Aragoniæ, & Portugalliæ, & partibus adiacentibus etiam vicinis eisdem, excepto Sardinia & Corsicæ regno, Archiepiscopi, Episcopi, & Prælati, ac personæ Ecclesiasticae, cum (ut præmittitur) personaliter visitant; iidem Archiepiscopi à suis & Suffraganeorum suorum Ecclesiis cathedralibus, pro procuracione unius diei, sive in victualibus, sive à volentibus in pecunia, ultra centum & quadraginta: à monasteriis verò & Ecclesiis aliis, ac prioratibus secularibus vel regularibus, habentibus collegium duodecim vel plurium personarum, ultra centum & viginti. Ab habentibus verò minus collegium, aliisque Ecclesiis, prioratibus atque locis, ultra centum. Episcopi etiam à cathedralibus Ecclesiis, ultra centum: à monasteriis verò & prioratibus secularibus vel regularibus, habentibus collegium duodecim vel plurium personarum, ultra LXXX. Ab habentibus verò minus collegium, aliisque Ecclesiis, prioratibus & locis, ultra LX. Abbates etiam à monasteriis vel prioratibus, habentibus collegium XII. vel plurium personarum, ultra quinquaginta. Ab habentibus minus collegium, & quibuslibet aliis Ecclesiis, prioratibus & locis, ultra XL. Archidiaconi verò, ultra viginti quinque. Archiepiscopi verò, ultra quinque Turonen. argenti valorem recipere non attentent. Si verò proximè nominati Archiepiscopi, Episcopi, & Prælati, & aliæ personæ Ecclesiasticae, ex privilegio Apostolico, per alios visitare & procuraciones recipere possint, in pecunia numerata: Iidem Archiepiscopi, ab eisdem suis & Suffraganeorum suorum Ecclesiis, ultra LXXX. A monasteriis verò & Ecclesiis aliis, ac prioratibus secularibus vel regularibus, habentibus collegium duodecim vel plurium personarum, ultra LX. Ab habentibus verò minus collegium, & quibuslibet aliis Ecclesiis, prioratibus sive locis, ultra quinquaginta. Episcopi etiam ab eisdem Ecclesiis, monasteriis, prioratibus sive locis, ultra XL. Abbates verò, ab eorum monasteriis, prioratibus, Ecclesiis sive locis, ultra XXX. Archidiaconi verò, ultra XX. Turon. argenti valorem recipere non attentent. In Apulia verò, Calabria, terra Laboris, Sicilia, Lombardiæ, Tuscia, Sardinia, Cor-

sica, & cæteris aliis Italiae partibus, necnon Sclavonia, Achaja, Cypri, & cæteris regnis, insulisque & aliis provinciis & partibus omnibus ultramarinis, & etiam transmarinis, Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi ac Prælati alii & personæ Ecclesiasticae constitentes, cum (ut præmittitur) personaliter visitant: Iidem Patriarchæ & Archiepiscopi à suis vel Suffraganeorum suorum Ecclesiis cathedralibus pro procuracione unius diei, sive in victualibus, sive à volentibus in pecunia, ultra LX. A monasteriis verò & Ecclesiis aliis, ac prioratibus secularibus vel regularibus, habentibus collegium XII. vel plurium personarum, ultra quinquaginta. Ab habentibus verò minus collegium, & quibuslibet aliis Ecclesiis, prioratibus atque locis, ultra quadraginta. Episcopi etiam à cathedralibus Ecclesiis, ultra quinquaginta: à monasteriis verò, aliisque Ecclesiis, & prioratibus secularibus vel regularibus, habentibus collegium duodecim vel plurium personarum, ultra quadraginta. Ab habentibus verò minus collegium, & Ecclesiis aliis, seu prioratibus vel locis quibuslibet, ultra triginta. Abbates verò à suis monasteriis vel prioratibus, simile collegium vel majus habentibus, ultra viginti. Ab habentibus verò minus collegium, & quibuslibet aliis Ecclesiis, prioratibus atque locis, ultra sedecim: Archidiaconi ultra decem Turonen. argenti valorem non audeant recipere quoquo modo. Si verò Prælati, Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, & personæ Ecclesiasticae proximè nominati, ex privilegio Apostolico per alios visitare, & procuraciones recipere valeant in pecunia numerata: dicti Patriarchæ seu Archiepiscopi ab eisdem suis vel Suffraganeorum suorum Ecclesiis cathedralibus, ultra quadraginta. A monasteriis quoque & Ecclesiis aliis, ac prioratibus, secularibus vel regularibus, habentibus collegium duodecim vel plurium personarum, ultra triginta. Ab habentibus verò minus collegium, & Ecclesiis aliis, prioratibus, sive locis, & subditis quibuslibet, ultra viginti octo. Episcopi quoque à suis cathedralibus, & quibuslibet aliis Ecclesiis, monasteriis, prioratibus atque locis, ultra viginti. Abbates etiam ultra decem, necnon Archidiaconi ultra quinque Turonen. argenti valorem recipere non presumant. Ita, quod expensæ seu sumptus unius, seu taxatio pecuniaria huiusmodi procuracionis totius diei, videlicet in pecunia, vel victualibus & necessariis aliis, prædictam summam vel valorem aliquatenus non excedat: nec ultra dictas summas vel taxationes seu valores earum prætextu casusvis consuetudinis, vel aliis, vel ab ipsis Prælatibus vel familiaribus earundem quocumque exigere vel recipere liceat etiam à volentibus, quando ex conventionem vel consuetudinem minus solvere consueverint, quod propter prædicta non plus solvant. Illud quoque quod de Archidiaconi superius diximus ordinandum, locum habere volumus etiam in Decanis, Præpositis, aliisque personis Ecclesiasticis superius non expressis, quibus visitationis officium & procuracionis receptio ex privilegio sedis Apostolicæ, vel de iure seu consuetudine competere dignoscuntur: Decanis ruralibus dumtaxat exceptis, qui in aliquibus regionibus Archiepiscopi nominantur, circa quos in receptio huiusmodi procuracionis, id quod supra statutum est de aliis Archiepiscopis, volumus observari. Nosstræ tamen intentionis existit, quod si ex conventionem, vel consuetudinem, tam Ecclesiæ cathedrales, quàm collegiatae, & alia qualibet seculares, ac etiam monasteria, prioratus conventuales, & loca alia quævis Ecclesiastica, earumque Capitula, collegia seu conventus, Rectores etiam & personæ, Prælati quibusvis suis visitantibus (ut præfertur) minus debeant, vel consueverint, quàm per nos superius est statutum, ad solvendum ultra conventionem vel consuetudinem huiusmodi nullatenus adstringantur, sed super his circa eos consuetudo & conventio huiusmodi observentur. Huiusmodi

etiam moderationes & taxationes ad Prælatos quoslibet, qui prætextu cujuscvis consuetudinis in monasteriis, five locis aliis Ecclesiasticis gratis recipiantur ad pabulum charitatis, extendimus & etiam prorogamus: proviso nihilominus, quod in locis quibuslibet, secundum quod major vel minor rerum copia fuerit in eisdem, nec non juxta majorem vel minorem personarum & eversionum numerum hujusmodi visitantium, expensarum majorum vel minorum debita moderatio teneatur: ita tamen, quod majores expensa non excedant summam superius limitatam. Insuper prædictis omnibus Archiepiscopis, Primatibus, Episcopis, & aliis superius nominatis visitantibus, ne ultra conventionem vel consuetudinem hujusmodi circa personas, & loca ubi fuerint, nec ultra moderationes & taxationes prædictas, quicquam præsumant recipere, distinctius nihilominus inhibebimus. Volentes etiam constitutionem præsentem penæ adjectione juvari, statuimus, quod si dicti visitantes per se, vel (si ex privilegio eis competat) per alios visitationis officium exeruerint, & procuraciones receperint (ut præfertur) ipsi, vel familiares eorum ultra taxationes prædictas, aliquid scienter exegerint, vel receperint etiam à volentibus, duplum ejus, quod ipsi iidem Prælati, vel eis scientibus aut ratum habentibus eorum familia taliter exegerint vel receperint, intra duos menses post receptionem seu scientiam hujusmodi Ecclesiis, monasteriis, & aliis locis, à quibus illa receperint, restituere teneantur. Si verò dictis Prælati per alios visitantibus, hi, qui pro eis visitationis officium exercebant, per se vel alios ultra moderationes seu taxationes prædictas quicquam exegerint, seu receperint etiam à volentibus, duplum ejus, quod ultra receperint, Ecclesiis & monasteriis vel locis aliis, à quibus id receptum fuerit, intra præfactum terminum restituere teneantur. Alioquin extunc dicti Prælati, qui ultra moderationes & taxationes prædictas, seu conventionem vel consuetudinem hujusmodi receperint in pecunia numerata, duplum ipsum eisdem Ecclesiis, monasteriis, five locis ultra dictum tempus restituere differentes, ingressum Ecclesia sibi noverrint interdictum. Hi verò pro dictis Prælati visitationem hujusmodi (ut præmittitur) exercentes, ab officio & beneficio noverrint se suspensos, quousque gravatis Ecclesiis, monasteriis, five locis de hujusmodi duplo plenariam satisfactionem impendant. Adjicientes constitutioni præsentem, quod si quis de familia Prælati personam visitantis, aliquid ultra moderationes & taxationes præfatas per se vel alios Prælati ignorante, nec ratum habente receperit ab Ecclesiis, monasteriis & locis aliis visitatis, duplum ejus, quod ultra receperit, de suo proprio intra duos menses post receptionem hujusmodi Ecclesiis, monasteriis, & locis aliis, à quibus illa receperit, reddere teneatur: Alioquin extunc recipiens, si Clericus fuerit, tamdiu ab officio & beneficio sit eo ipso suspensus: Si verò Laicus, tamdiu ingressum Ecclesia sibi noverrint interdictum, & à communione Eucharistia ipso facto noverrint se suspensum, donec de duplo hujusmodi gravatis Ecclesiis, monasteriis, five locis satisfecerit cum effectu: Nulla eisdem ultra moderationes & taxationes prædictas recipientibus in his donantium remissionem, liberalitatem, vel gratia valiturà. Caterum moderationes & taxationes hujusmodi in illis locis volumus observari, in quibus id fieri poterit secundum Ecclesia, monasterii, vel loci alterius facultates. In aliis autem tantam præcipimus modestiam adhiberi, quod per hæc, quæ ad exonerationem locorum Ecclesiarum statuendam providimus, non doleant se gravari, nec per hoc dicti Prælati exigendi amplius quam ipsi subditi pati possint, indulgentiam sibi existiment potestatem. Præmissis quoque adjiciendo statuimus, quod si dicti Prælati, vel aliquis eorundem ex Apostolica indulgentia, vel consuetudine, seu de jure, petant sibi ab Ecclesiis, monasteriis, & locis aliis,

eorumque Capitulis, Collegiis, vel Conventibus, Rectoribus, seu personis moderatum, seu charitativum subsidium exhiberi, non possint à singulis Ecclesiis, monasteriis, five locis pro subsidio hujusmodi ultra petere, vel recipere (etiam à volentibus) nisi quantum ascenderent singulae procuraciones in pacium per nos superius moderatum, quas iidem Prælati possent recipere, quando ex privilegio per alium visitarent. Porro Turonenses prædictos tales fore intelligimus, quod XII. ipsorum valeant unum florenum auri boni, puri, & legalis ponderis, ac cunii Florentini. Per constitutionem autem hujusmodi nolumus, quod prædicti Prælati, vel alii, quibus visitationis officium, & procuracionum receptio ex privilegio sedis Apostolicæ, vel aliàs de consuetudine vel de jure competere dignoscuntur, jus visitandi, seu procuraciones recipiendi, sibi valeant vendicare. Nec per constitutionem eandem aliis constitutionibus super præmissis, per prædecessores nostros dudum editis, quoad alia contenta in eis, aliquatenus derogetur. Insuper Abbates Cisterciensis ordinis sua monasteria visitantes, sub præfata constitutione nostra nolumus comprehendere, cum super his per aliam constitutionem nostram duxerimus specialiter providendum. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrarum constitutionis, intentionis, inhibitionis, adjectionis, & præcepti ac voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumperit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum. Datum Avinion. XV. Calend. Januarii, Pontificatus verò nostri Anno 2.

DE CELEBRATIONE MISSARUM

TITULUS XI.

CAP. UN.

¶ Narratio perturbationibus plurimis, qua Ecclesia præsertim per hereticos inferuntur, ordinat Romanus Pontifex, quod dum Missa celebrantur; in quibus devotius oratur, certa preces hic expressè ad Deum effundantur. Et ut Christiani ad id sint promptiores, viginti dies indulgentiarum cunctis hoc facientibus elargitur. Adverte, quod sub hoc tit. apte potuisset locari extravaganti, De illa qua est supra de vita & honest. Cler. ut ibi tractatum est.

Joannes XXII.

DISCIPLINORUM Christi a gesta nos instruant, ut in pelago hujus mundi procella surgente, ad divinum confugium recurrere debeamus. Illi quidem commotione maris adeo grandi facta, ut fluctus in quam naviculam JESUM sequentes intraverant, operirent, Christum dormientem vocibus excitarent supplicibus, & adversus ingruentes tempestatis impetus ab eo salutis præsidium postularent. Cum itaque catholicam Ecclesiam, quæ congregationem à fidelium comprehendit, videamus (quod dolentes referimus) pacis æmuli, zizaniorumque fatoris malitia fluctante, discordiarum statibus concitata, earumque fluctus adeo elevatos, quod quasi operiant ipsam totam: hereticos ipsuper Ecclesiam ipsam cernamus, & schismaticos impugner ferociter, ac ut inconspicibilem Domini tunicam scindant, multipliciter laborare: Cum fratribus nostris deliberatione præhabita diligenti, expediens (imò necessarium potius) affirmamus, ut ad illum, qui ad dexteram Patris residet in excelsis, qui caput est congregationis ejusdem, cuique potestas omnis, tam in cælo, quam in terra noscitur tradita, eique venti & maria obsecundant, levemus cum manibus corda no-

a Luc. 8. b Vide Thurorem. in summa de Eccles. i. cap. 1. c Luc. 8.

nostra, ipsumque devotis pulsantes precibus, apud eum sedulis orationibus insistamus, ut insurgentes pramissæ fremitus tempestatis, quæ quasi universorum Christianorum regna concutit, subditos contra dominos violato federe erigit, hæreticis & Schismaticis ac rebellibus Ecclesiæ Dei, insurgendi contra ipsam, ejusque jura usurpandi, insaniæ damnabili ausum pandit: status cessare, fluctusque prædictos quiescere suâ faciat omnipotentis virtute: Cordaque hæreticorum, Schismaticorum, aliorumque rebellium ad Dei Ecclesiæ unitatem ac devotionem inclinet & habilitet, vel forsân, cum pramissis pertinaciter intendat persistere, ipsorum elidat superbiam, eorumque obstinatam malitiam suâ virtute dextera conterat & prosternat. Corda quoque subditorum ad eorum superiores, & eorum superiorum convertat ad subditos, ipsosque dissidentes in concordia unitate conciliet & confirmet: sicque det ipsis superioribus præferere, quod sic regnent, ut dirigantur, eorumque regimen cedat subditis ad salutem perpetuam, quietem & pacem: nobisque ipse, cujus providentia in sui dispositione non fallit, modos & vias aperiat, per quos hoc, quod in votis gerimus, efficaciter promovere possimus. Et quia in Missarum solemnibus ad Deum conserverunt preces effundendi devotius, de eorundem frat. con. ordinamus, quod in singulis Missarum celebrationibus post dictum, à celebrante Pater noster, responsionemque secuta, antequam in Missa ulterius procedatur, illud Canticum, Latatus sum in iis quæ dicta sunt mihi, totum, cum Gloria Patri, à Religiosis, Clericis & aliis literatis præsentibus, cum devotione dicentur. Et primò dicantur Kyrie eleison, Christe eleison, Kyrie eleison, Pater noster. Et post isti versiculi subsequantur, Domine salvos fac Reges. Et exaudi nos in die, quâ invocaverimus te. Salvum fac populum tuum Domine, & benedic hereditati tuæ. Et Rege eos, & extolle illos usque in æternum. Fiat pax in virtutibus, & abundantia in turribus tuis. Domine exaudi orationem meam, & clamor meus ad te veniat. Dominus vobiscum, Et cum spiritu tuo.

Collecta.

Ecclésiæ tuæ, quasumus Domine, preces placatus admittite, ut destructis adversitatibus & erroribus universis, securâ tibi serviat libertate. Per Dominum nostrum.

Hostium nostrorum quasumus Domine elide superbiam: eorum contumaciam dextera tuæ virtute prosterne. Per Christum Dominum nostrum. Amen. Benedicat celebrans consequenter. Nos autem Christi fideles ad exequendum supradicta promptius donis volentes spiritalibus animare, omnibus verè poenitentibus, & confessis, tam his celebrantibus, quam ipsis assistentibus observantibus supradicta, quam aliis preces tunc devotas Deo fundentibus, pro præmissis diebus, & Missis singulis, quibus hæc fecerint, XX. dies de omnipotentis Dei misericordia, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, de injunctis sibi poenitentibus relaxamus. Nulli ergo, &c. Datum XII. Cal. Julii. Anno 12.

DE RELIQUIIS ET VENERATIONE Sanctorum.

TITULUS XII.

CAP. I.

¶ Qui conceptionem immaculatæ virginis devotè celebrant, in eodem festo, & ejus octavis officio intererint, tales tribuuntur indulgentiæ, quales consequuntur Christo fideles in corporis Christi solemnitate.

Sixtus IV.

Cum præcellsa meritorum insignia, quibus Regina celorum virgo Dei genitrix gloriosa sedib. prælata athereis, sideribus quasi stella matu-

tina prærutilans, devotæ considerationis indagine perscrutatur, & intra pectoris arcana revolvimus, quod ipsa utpote via misericordiae, mater gratiæ & pietatis, amica humani generis consolatrix, pro salute fidelium, qui delictorum onere gravantur, sedula oratrix, & pervigil ad Regem, quem genuit, intercedit: Dignum (quim potius debitum) reputamus universos Christi fideles, ut omnipotenti Deo, (cujus providentia ejusdem virginis humilitatem ab æterno respiciens, pro reconcilianda suo auctori humana natura, lapsu primi hominis æternæ morti obnoxia, eam sui unigeniti habitaculum Sancti Spiritus preparatione constituit: ex qua carnem nostræ mortalitatis pro redemptione populi sui assumeret, & immaculata virgo nihilominus post partum remaneret) de ipsius immaculatæ virginis mira conceptione gratias & laudes referant, & instituta propterea in Dei Ecclesiâ Missas, & alia divina officia dicant, & illis intersint: indulgentiis & peccatorum remissionibus invitare, ut exinde fiant ejusdem virginis meritis, & intercessione divini gratiæ aptiores. Hæc igitur consideratione inducti, ejusdem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, auctoritate Apostolicâ hæc in perpetuum valiturâ constitutione statuimus & ordinamus, quod omnes & singuli Christi fideles utriusque sexûs, qui Missam & officium conceptionis ejusdem virginis gloriosæ, juxta piam, devotam, & laudabilem ordinationem dilecti filii magistri Leonardi de Nogarolis Clerici Veronenfis Notarii hujusmodi institutionem, in die festivitatis conceptionis ejusdem virginis Mariæ, & per octavas ejus devotè celebraverint, & dixerint, aut illis horis canonicis interfuerint, quoties id fecerint, eandem prorsus indulgentiam, & peccatorum remissionem consequantur, quam juxta felicis recordationis Urbani a. IV. in Concilio Viennensi approbatæ, ac Martini V. & aliorum Roman. Pontificum, prædecessorum nostr. constitutiones, consequuntur illi, qui Missam & horas canonicas in festo corporis & sanguinis Domini nostri Jesu Christi à primis vesperis, & per illius octavas juxta Romanæ Ecclesiæ constitutionem celebrant, dicunt, aut Missæ officio & horis hujusmodi intersint: præsentibus perpetuis temporibus valituris. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ, M. CCCC. LXVI. 3. Cal. Martii, Pont. nost. Anno 6.

CAP. II.

¶ Excommunicationem ipso facto incurrunt prædicatores, asserentes divam virginem in peccato mortali fuisse conceptam: qui etiam dicunt, quod festum Conceptionis ejus celebrantes graviter peccant. Et vult præsentem constitutionem in locis populosis publicari.

Idem in eadem materia.

Grave & nimis gerimus, & molestum, cum sinistra nobis de quibusdam Ecclesiasticis personis referuntur. Sed in eorum qui ad evangelizandum verbum Dei sunt deputati, excessibus prædicando commissis, edgravius provocamur, quod illi periculosius remanent incorrecti: Cum facili deleri nequeant, qui multorum cordibus sic publicè prædicando diffusius & damnabilius imprimuntur errores. Sanè cum S. Rom. Eccles. de intermerata semperque virginis Mariæ conceptione publicè festum solenniter celebret, & speciale ac propriū super hoc

a Hanc constitutionem Urbani habes insertam in Clem. 1. de reliquiis & veneratione sanctorum. *b* Fortè approbatam. *c* Vide Conc. Trid. sess. 5. in decreto de peccato orig. 9. ult. & extravagantem Pii V. Pont. max. incip. super speculam Domini. ubi hoc statutum confirmatur & approbatur.

a Psal. 121. b In aliis legitur, dicant.

officium ordinaverit: nonnulli (ut accepimus) diversorum ordinum predicatorum in suis sermonibus ad populum publice per diversas civitates & terras affirmare haec tenus non erubuerunt, & quotidie predicare non cessant, omnes illos, qui tenent aut asserunt eandem gloriosam & immaculatam Dei genetricem absque originalis peccati macula fuisse conceptam, mortaliter peccare, vel esse haereticos: eisdem immaculatam conceptionis officium celebrantes, audientesque sermones illorum, qui eam sine huiusmodi macula conceptam esse affirmant, peccare graviter. Sed & praefatis assertionibus libros in publicum ediderunt: ex quorum assertionibus & praedicationibus non levia scandala in mentibus fidelium exorta sunt, & majora merito exoriri formidantur indices. Nos igitur huiusmodi temerariis asibus, ac perveris assertionibus ac icandalis, quae exinde in Dei Ecclesia exoriri possunt (quantum nobis ex alto conceditur) obviare volentes, motu proprio, non ad alicujus nobis super hoc oblatam petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione, & certa scientia, huiusmodi assertiones praedicatorum eorundem, & aliorum quorumlibet, qui affirmare praesumerent, eos, qui crederent aut tenerent, eandem Dei genetricem ab originalis peccati macula in sua conceptione praeservatam fuisse, propterea alicujus haeresis laebe pollutus fore, vel mortaliter peccare, aut huiusmodi officium conceptionis celebrantes, seu huiusmodi sermones audientes, alicujus peccati reatum incurere, utpote falsas & erroneas, & ad veritatem penitus alienas, editosque de super libris praedictis id continentes, quoad hoc auctoritate Apostolica tenore praesentium reprobamus & damnamus. Ac motu, scientia, & auctoritate praedictis statuimus, & ordinamus, quod predicatorum verbi Dei, & quicumque alii, cujuscunque status, gradus, aut ordinis ac conditionis fuerint, qui decetero ausu temerario praesumpserint in eorum sermonibus ad populum, seu aliam quomodo libet affirmare, huiusmodi sic per nos improbatas & damnatas assertiones veras esse, aut dictos libros pro veris legere, tenere, vel habere, postquam de praesentibus scientiam habuerint, excommunicationis sententiam eo ipso incurant: a qua ab alio, quam a Rom. Pontifice (nisi in mortis articulo) nequeant absolutionis beneficium obtinere. Item motu, scientia, & auctoritate similibus, simili poena ac censura subjicientes eos, qui ausu fuerint asserere, contrarium opinionem tenentes, videlicet gloriosam virginem Mariam cum originali peccato fuisse conceptam, haereticum crimen vel peccatum incurere mortale: cum nondum sit a Rom. Eccles. & Apostolica sede decisum. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis contrariis quibuscunque, quibus communiter vel divisim a sede Apostolica indultum existat, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per literas Apostolicas, non facientes plenam ac expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Et ne de praemissis aliquando valeant ignorantiam allegare, volumus, quod locorum ordinarii requisiti praesentes literas in Ecclesiis consistentibus in eorum civitatibus, & suarum diocesis, & locis insignibus, dum major ibi multitudo populi ad divina convenerit, sermonibus ad populum mandent, & faciant publicari. Praeterea, quia difficile foret praesentes literas ad singula loca, in quibus expediens

fuerit, deferre, etiam volumus, & dista auctoritate decernimus, quod earundem literarum transumpto a manu publici Notarii confecto, & authentico alicujus Praelati Ecclesiastici sigillo munito, ubique stetur, prout staretur eisdem originalibus literis, si forent exhibitae vel ostensa. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae reprobationis, damnationis, sicuti, ordinationis, inviolatae, & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum se noverit incursum. Datum Rom. apud S. Petrum, anno incarnationis Dominicae 1487. prid. Non. Sept. Pont. nost. Anno 13.

DE IMMUNITATE ECCLESiarUM.

TITULUS XIII.

CAP. UN.

¶ Decretalis, Clericis Laicos. eod. tit. lib. 6. habet locum tantum quoad Laicos talias a Clericis exigentes, & dantes illi auxilium, & non quoad solventes: praecipit deinde Lateran. & generale Concilium diligenter observari.

Benedictus XI.

Quod olim per felic. record. Bonifacium Papam VIII. praed. nost. contra Laicos, exigentes sive recipientes a Clericis & Ecclesiasticis personis talias, pecuniam vel aliam quorundam seu quantitatem aliquam de proventibus bonorum suorum, aut Ecclesiarum: necnon adversus solventes, aut promittentes, vel consentientes se soluturos, poenis a sanctis statutum est, quantum ad poenas ipsas ex causa de consilio fratrum nostrorum restringimus ad exigentes tantummodo, & ad exigendum dantes auxilium, consilium vel favorem: non autem quoad eisdem poenas in solventibus aut recipientibus a sponte dantibus deinceps vendicet sibi locum. Ceterum attendant sollicitate Ecclesiarum Praelati & alii Clerici Lateran. Concilium, quod in huiusmodi subventionibus solum casum necessitatis, aut communis utilitatis, ubi Laicorum ad id non suppetant facultates, deliberatione provida noscitur excessisse: & deinde generale statuisse Concilium, propter quorundam imprudentiam, etiam in hoc casu Rom. Pont. (cujus interest communibus providere utilitatibus) primitus consulendum. Attente igitur caveant, ne praedictorum Conciliorum transgressores existant, aliquid in casu praedicto, & multo magis si casus ipse non subsistat, quoquo modo vel titulo inconsulto Rom. Pont. occasione subventionum dictarum concedendo Laicis, vel etiam promittendo: Alioquin tanquam canonum, & tam solennium Conciliorum temerarii transgressores, quas proculdubio (Deo propitio) idem infliget Pontifex, gravissimas poenas poterunt merito formidare. Nulli ergo omnino hominum, &c.

Pastoralis cura sollicitudinis super cunctas populi Christiani nationes, invigilare remediis subditorum, eorundem periculis obviare, ac scandala remove compellit. Sane quoniam ex constitutione felicis recordationis Bonifacii, &c. ut in Clem. 1. eod. tit.

a Instrumentum ex originali transumptum quandoq. facit plenam fidem. b vide c. 1. eod. tit. in Clem. cum notatis ibid. per Dd.

FINIS LIBRI TERTII.

QUARTUS LIBER VACAT.

EXTRA-

EXTRAVAGANTIUM COMMUNIUM,

LIBER QUINTUS. DE SIMONIA.

TITULUS I. CAPITULUM PRIMUM.

Pastus vel jocalia exigentes, & etiam dantes pro religionis ingressu, si sint singulares personæ, excommunicationis: si Conventus vel Capitulum, suspensionis sententias ipso facto incurunt: cujus utriusque vinculi absolutio soli Papæ reservatur: aliis penes in suo robore duraturis, nisi ingredientibus aliquid sponte, & sine pactione obtulerint. Quid de personis jam talibus sedatis, & bonis sic receptis faciendum sit, tandem patefacit.

Urbanus IV. alius, V.

Sane a, ne in vinea Domini, nostræ licet insufficientibus meritis commissa custodia, nascentes vepres & spinæ ad eò convaleant, quod speratam fructificationem ipsius valeant impedire, diligentia nostræ incumbit officio, ut illas extirpare radicibus solerti studio procuremus. Sanè multorum fide dignorum relatione didicimus, quòd in nonnullis Ecclesiis, monasteriis, prioratibus, & aliis locis religiosis, tam virosum, quam mulierum, ordinum, regionum & partium diversarum detestabilis, & à canonibus reprobata servatur abusus, quòd cum personæ aliquæ recipiuntur ab eis ad observantiam regularem, ipsæ temeritate præsumptuosâ pastus seu prandia Capitulis & Conventibus ipsarum Ecclesiarum, monasteriorum, prioratuum, & locorum, aut pecunias, aut jocalia, seu res alias ipsius Ecclesiis, monasteriis, prioratibus, & locis, seu presidentibus eis, ex statuto seu consuetudine, quæ corruptela est potius dicenda, tribuere compelluntur: Ex quibus decori Ecclesiasticæ & immaculatæ religionis detrahitur. Quamplures etiam, tam execratione hujusmodi criminis, quam expensarum onere à sacra religionis proposito retrahuntur: Ipsæque Ecclesiæ, monasteria, & loca famulantium Deo consuetis numeris remanent destituta, & in multorum mentibus fidelium scandalum generatur. Nos igitur huic morbo pestifero cupientes congruam adhibere medellam, & aliis pœnis in talia præsumentes inflictis à jure in suo robore duraturis, pœnam adjicere graviolem: universis Abbatibus, Prioribus, Decanis, Praepositis & Magistris, necnon Abbatissis & Priorissis, aliisque Prælatibus, quovis nomine nuncupatis, & eorum officialibus quorumcunque etiam Ecclesiarum, monasteriorum, prioratuum, domorum & locorum quorumlibet, religionum, ordinum etiam militarium, tam exemptorum, quam non exemptorum, quocunque nomine censeantur, ac Capitulis & Conventibus & singularibus personis eorum, tenore præsentium auctoritate Apostolicâ (quamvis sit eis à

jure inhibito) districtius inhibemus, ne tam à maribus quam à mulieribus, volentibus ingredi eorum religionem, Ecclesias, monasteria, prioratus, domus seu loca, in earundem personarum receptione, aut ante vel post illam, quoscunque pastus, prandia seu cœnas, pecunias, jocalia, aut res alias, etiam ad usum Ecclesiasticum, seu quemvis pium usum alium deputata, vel deputanda, directè vel indirectè petere vel exigere quoquo modo præsumant. Sed eas potius cum omnimoda pietate recipiant, ac in victu & vestitu sicut alias personas suarum Ecclesiarum, monasteriorum, prioratuum, domorum, & locorum sincerâ charitate pertractent. Illa duntaxat quæ personæ ipsæ ingredientibus purè & sponte, & plenâ liberalitate, omnique pactione cessante, dare vel offerre Ecclesiis, monasteriis, prioratibus, domibus, & locis hujusmodi voluerint, cum gratiarum actione licite recepturi. Nos enim, qui secus egerint, si sint singulares personæ tam dantes, quam accipientes, hujusmodi excommunicationis: si Capitulum vel Conventus fuerit, suspensionis sententiis eoispo decernimus subiacere: A quibus (præterquam in mortis articulo) absolvi nequeant absque sedis Apost. licentia speciali. Cæterum personis illis utriusque sexus, quæ jam labe hujusmodi sunt sedata, earum providentes salutem, de benignitatis gratia eas liberantes, concedimus, quòd per suos locorum dioecesanos hæc vice duntaxat à crimine hujusmodi & nota infamiae inde contracta, auctoritate Apostolicâ absovantur: canonicè proinde ipsis poenitentia salutari imposita, de qua ipsorum discretioni videbitur expedire, & demùm cum ipsis, ut in earum Ecclesiis, monasteriis, prioratibus, dignitatibus & locis licite valeant remanere, misericorditer dispensentur. Insuper erga personas illas, quæ in præmissis recipiendo aliqua contra canonicas sanctiones peccasse noscuntur, volentes nos reddere gratiosos: omnia recepta hujusmodi si ad communem usum monasteriorum seu locorum eorum sunt applicata, ea ad dictum usum licite concedimus retineri. Si verò ad specialem usum Abbatis seu Abbatissæ, Prioris aut Priorissæ, aut alterius singularis personæ retineantur, illa venire præcipimus in communi. Nulli ergò hominum liceat hanc paginam nostræ inhibitionis, constitutionis, concessionis, & præcepti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si

a. Vide cap. non satis. cap. cum in Ecclesia corpore. & c. Veniens. cum ibi notatis, extr. de simon. add. B. Thom. 2. q. 100. art. 3. ad quartum argumentum.

quis autem hoc attentare præsumperit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se noverit incursum. Datum Romæ apud sanctum Petrum 2. Nonas mensis Aprilis, Pontificatus nostri Anno I.

CAP. II.

¶ Omnes simoniace cujuscumque dignitatis aut status, sicut ipso facto excommunicati: nec habent simoniace ordinati ordinis executionem. Et electiones aut alia provisiones per simoniam facte non valent, nec jus percipiendi fructus tribuunt. Mediatores etiam simoniæ eadem censurâ ligantur, qui à solo Papa absolventur. Et omnes prædicti sunt Romano Pontifici revelandi.

Paulus Venetus Papa II.

Cum a detestabile scelus simoniæ pravitatis tam divinorum quam sacrorum canonum auctoritas abhorreat atque damnet: Nos considerantes quod plures pœnarum gravitas, quam Dei timor arcere solet à voluntate peccandi, ac summis desideriis affectantes, ut horum pestiferum vitium non ex usu solum, sed etiam ex mentibus hominum saltem propter pœnarum metum penitus evellatur: prædecessorum nostrorum Romanorum Pontificum vestigiis inhaerentes, ac etiam omnes contra simoniacos quomodolibet latas, & illos, qui cujuscumque status, gradus, ordinis, conditionis, vel præminentia fuerint, etiam Cardinalatus, Patriarchali, Episcopali, Regali, Reginali, vel aliâ quavis Ecclesiastica seu mundana dignitatibus præfulgeant, & eorum quemlibet, tam manifestum, quam occultum, quas ipso facto eos incurrere volumus, confirmantes & innovantes Apostolicâ auctoritate, declaramus quod omnes illi, qui simoniacè ordinati fuerint, à suorum sint ordinum executione suspensi b. Per electiones verò, postulationes, confirmationes, provisiones, seu quasvis alias dispositiones, quas simoniacè contigerit labe fieri, & quæ viribus omnino careant in Ecclesiis, monasteriis, dignitatibus, personatibus, officiis Ecclesiasticis, & quibusvis beneficiis, aut alio eorum cuiquam jus nullatenus acquiratur, nec inde faciat aliquis fructus suos, sed ad illorum omnium, quæ percepti restitutionem sub animæ suæ periculo sit adstrictus. Statuentes præterea, quod universi & singuli etiam præmissis dignitatibus præditi, qui quomodolibet dando vel recipiendo simoniam commiserint, aut quod illa fiat, mediatores extiterint, seu procuraverint, sententiam excommunicationis incurrant: à qua nisi à Romano Pontifice pro tempore existente non possint absolvi, præterquam in mortis articulo constituti. Et ut hujusmodi labe contagio frequentius reprimatur, omnibus & singulis Ecclesiasticis secularibusque personis cujuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, vel conditionis fuerint, in virtute sanctæ obedientiæ districtius injungimus, ut eos omnes, quos simoniam hujusmodi commisisse vel procurasse, aut in ea mediatores esse sciverint, Pontifici prædicto, vel cui idem Pontifex duxerit committendum, per se vel alios revelare quantocius non omittant. Pro revelatione hujusmodi, etiam complices c fuerint, non solum

a Vide extravagantem Pii V. incip. Cum primiam. 6. & ut simoniaca pravitas, per quam hæc constitutio inviolabiliter observari mandatur, & de intellectu decisionem Castrodori 5. tit. de consil. b. Vide e. de simoniæ. & ibi plene per Canonistas. extrâ, de simoniæ. adde omnino beatum Thomam 2. 2. q. 100. art. 2. ad quartum argumentum. c Complices criminis quandoq. premiuntur. Cod. ad leg. Juliam majestatis. l. quisquis. in fine.

veniam à nobis, sed etiam gratiam consecuturi, si eorum indicio participes tanti criminis valeant coerceri. Quod si non fecerint, absolvi non valeant, donec prædicta revelent, & complices hujusmodi detecti arctius punientur.

Nulli ergo, &c. nostræ confirmationis, innovationis, declarationis, & voluntatis infringere, &c. Datum à Rome apud sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ M. CCCC. LXIV. 9. Cal. Decemb. Pontificatus nostri Anno I. Publicata die 24. Novemb. Anno prædicto.

DE JUDEIS.

TITULUS II.

CAP. I.

¶ Christiani arma portantes ad infideles Christianos impugnantes, ipso facto sunt excommunicati, capientium servos, infames, & intestabiles tam astrictive, quam passivè, & eorum bona confiscata. vide cap. ita quorundam. & cap. ad liberandam. extrâ, eod. tit.

Clemens V.

MULTA a mentis amaritudine concitatur, gravisque doloris aculeus perfodit mentem nostram, intelligentes, quod renati fonte baptismatis in devium aberrantes, qui deberent opprobrium illatum Domino in terram hereditatis suæ cotis viribus vindicare, potius injuriatoribus suis favent, Saracenorum videlicet horribili & perfida nationi: & degenerantes miserabiliter à statu fidelium, famæ propriæ immemores, & salutis obliti, inimicis crucis Christi, contra ipsius negotium, ferum, equos, arma, & alia vetita, necnon virtualia, & mercimonia in Alexandriam, & ad alia loca Saracenorum terræ Ægypti deferre præsumunt. Ex quo manifestè apparet, quod Christianos, qui ad defensionem hereditatis Domini ibidem pro fide remanserunt, talibus aduti subsidiis irreverenter impugnant: propter quod fidei negotium ibidem quodammodo noscitur deperire. Nos igitur qui ad liberandam terram ipsam operam dare intendimus (cum Dei adjutorio) efficacem, tam graves transgressus ulterius sustinere nolentes, felices recordationis Nicol. Papæ IV. prædecess. nostri vestigiis inhaerentes, præsentium tenore statuimus, ut nullus arma, equos, ferrum, lignamina, virtualia, & alia quæcumque mercimonia in Alexandriam, vel alia loca Saracenorum terræ Ægypti deferre, mittere, vel portare, seu de portibus eorum, ut eisdem deferantur, extrahere, vel extrahi permittere, aut eis aliàs auxilium vel favorem præstare quoquo modo præsumat. Nos verò illos, qui contra hujusmodi constitutionem nostram ausu temerario venire præsumperint, eo ipso excommunicationis sententiæ decernimus subjacere: à qua absolvi nequeant, nisi tantum de bonis propriis in dictæ terræ subsidium convertendum exolverint, quantum ad partes prædictas detulerint vel miserint, aut deserint, vel de ipsorum portibus extrahi permiserint deserendum: nec tunc etiam ab eadem (præterquam in mortis articulo) absolvantur sententiâ, absque mandato sedis Apostolicæ specialis. Et nihilominus, si personas eorum capi contingat, in servitutem & captam illorum esse volumus, in quorum ceciderint captionem. Auctoritate insuper Apostolicâ statuente, ut illi, qui contra hujusmodi statutum nostrum quomodolibet venire præsumperint, præter pœnas prædictas, quas ipso facto incurrant, perpetuò sint infames, & intestabiles habeantur.

a Præter cap. ita quorundam. & cap. ad liberandam. extrâ, de Judæis, vide Clem. 1. eod. tit. & processum Bullæ in cons. Dominici. 6. 70.

tur: ita quod nec testari, nec legata eis seu relicta percipere valeant, & insuper ad successiones, tam ex testamento, quam ab intestato sint prostris & reddantur inhabiles, nec ad publica qualibet admittantur officia, sintque illis omnes actus legitimi penitus interdicti, & tanquam excommunicati, hostesque catholice fidei (postquam de ipsorum huiusmodi temeritate confiterit) diebus Dominicis & festivis publicè nuntientur, & in finem bona eorum omnia devolvantur.

CAP. II.

¶ *Iudas ad fidem conversi non sunt in bonis molestandi, ne suis hæreticis conditionibus post baptismum, quam essent ante.*

Joannes XXII.

Dignum a arbitantes, & juri consonum, fonte renatus baptismatis Judaicæ cæcitate dimissâ amplioribus favoribus aut gratiis, quam antea abundare: indecens & absurdum, ut qui in perfidia abundarent, cogantur mendicare fideles: universis & singulis rectoribus, & aliis officialibus comitatûs Veneſini, aliorumque comitatuum, & terrarum pertinentium ad Apostolicam sedem, districte præcipimus & mandamus, quatenus conversis huiusmodi & qui in posterum convertentur, in possessionibus & bonis aliis, quocunque nomine censeantur, quæ in comitatibus & terris prædictis conversionis tempore obtinebant, seu etiam obtinebunt, occasione prædictâ nullam molestiam inferant, nec ab aliis inferri permittant: sed ipsi in his & aliis se favorabiles exhibentes, ipsos ab injuriis & molestiis protegant & defendant: ut sic de servitute ad libertatem se transisse percipiant, nec redire prætextu mendicitatis odibilis ad dimissam perfidiam compellantur. Nulli ergo, &c. Noniorum præceptionis & mandati infringere. Datum Avinion. 10. Cal. Augusti. Anno 4.

DE HÆRETICIS.
TITULUS III.

CAP. I.

¶ *Decretalem, Per hoc. eod. tit. lib. 6. declarat, bona hæreticorum per diocesanos usuri pari versari.*

Benedictus XI. Inquisitoribus hæreticis prævatis.

EX eo b, quod quadam novella constitutio super negotio hæreticæ pravitatis à bonæ memoriæ Bonifacio Papa octavo, prædecessore nostro, edita continet, quod in ipso negotio per diocesanos Episcopos, & inquisitores super eodem facto inquiri valeat communiter vel divisim: & si divisim processerint, teneantur sibi invicem communicare processus: Nos consilium voluimus, quando & quoties si ista processuum communicatio faciendâ. Nos autem de fratrum nostrorum consilio intelligendo diocesanos & inquisitores tunc demùm divisim procedere, cum hi & illi separatim, non quando Episcopi tantum, vel inquisitores tantum procedunt: consultationi vestræ breviter respondemus, quod quando utriusque procedunt se junctim, sibi debent in fine tantum, dum nihil restat agendum, nisi quod solum sententia promulgetur, communicare processus. Licet enim quibusdam potuissent videri per legem civilem, quod sicut quando aliquis ex actiatis coram alio debet ferre sententiam, ut puta, quando administrator delegat causam, sibi sententiâ reservatâ:

saltem in principio, id est, contestatione, rursus in medio, & semel in fine, quæ sunt examinata, audire debet: ita & in casu præsentis, ubi ex actis coram alio habitis alter profert sententiam, sicut huiusmodi acta recenseat: quod fieri non potest, si eorum denegetur editio: tamen id æquitas canonum non admittit. Unum sanè casum excipimus, si alter commode non possit procedere, nisi alterius actus visis. Ex hac enim causa semel tantum (ut fraudi locus non fiat) in toto negotio copia tribuatur. Verùm quia a nonnulli diocesani partem partis proventuum de hæreticorum bonis inquisitionis officio deputatæ propter expensas, quas dum inquirunt in sapedito negotio faciunt, à vobis exigere moliantur, hoc tanquam juri absonum (cum ordinarii sint, ideoque officium tale, quod eis incumbit, propriis eos oportet explere stipendiis) fieri penitus prohibemus. Rationem autem iidem diocesani proventuum, obventionum ex inquisitionis officio à vobis, non obstante aliquâ constitutione, consuetudine, vel mandato contrariis, non exposcant: sed eam cameræ nostræ, vel alii, cui nos vel successores nostri Romani Pontifices mandaverimus reddendam, reddatis, quæ generaliter observari jubemus.

CAP. II.

¶ *Tres errores magistri Joannis de Poliaci, doctoris Parisiensis hic damnantur.*

Joannes XXII.

VAs b electionis doctor eximus, & egregius prædicator, cujus prædicatio mundum docuit universionem, præsumptuosam illorum audaciam refranare sollicitus, quæ prudentiæ propriæ innitentes, in errores proprios prolabantur, non plus sapere, quam oportet sapere, sed ad sobrietatem sapere salubri doctrinâ suggestit: & juxta Sapientis c eloquium: [Quisque sua prudentia modum ponat.] Sanè dudum cum dilectum filium magistrum Joannem de Poliaci, sacre Theologiæ Doctorem, certis ex causis de fratrum nostrorum consilio ad nostram præsentiam vocavimus: fide digna relatio ad nostrum perduxit auditum, quod ipse in quibusdam articulis tangentibus poenitentiae sacramentum, non sobriè, sed peperam sapiebat, infra scriptos articulos, periculosos continentes errores, docens publicè in suis prædicationibus, & in scholis. Primò siquidem astruens, quod confessi fratrum, habentibus licentiam generalem audiendi confessiones, teneantur eadem peccata, quæ confessi fuerant, iterum confiteri proprio Sacerdoti. Secundò, quod stante, Omnis utriusque sexus edicto in concilio generali d, Rom. Pontif. non potest facere, quod parochiani non teneantur omnia peccata sua semel in anno proprio Sacerdoti confiteri, quem dicit esse parochialem curatum. Imò nec Deus possit hoc facere: quia (ut dicebat) implicat contradictionem. Tertio, quod Papa non potest dare potestatem generalem audiendi confessionem: imò nec Deus, quin confessus habenti licentiam teneat eadem confiteri proprio Sacerdoti: quem dicit esse (ur præmittitur) proprium curatum. Nos igitur scire volentes, si suggesta nobis veritatem haberent, articulorum præmissorum copiam eidem magistro Joanni fecimus assignari, & ad sui defensionem plenam audientiam sibi præbuimus, tanquam in nostra & fratrum nostrorum præsentia in consistorio, quam alias coram aliquibus ex ipsis fratribus per nos ad huiusmodi officium deputatis. Verùm licet præfatus magister dictos articulos, & contenta in ipsis defendere niteretur, asserbat tamen se paratam credere & tenere in præmissis & aliis, quæ tenenda & credenda esse sedes Apostolica definiret. Nos igitur attendentes,

a Vide omnino extravagantem Pauli Pape III. incip. cupientes Iudas. ubi de hac materia plenius cavetur. b Præter nota, in cap. per hoc. de hæret. lib. 6. vide Nicolaum Eymericum in directorio Inquisitorum part. 3. quæst. 10. 51. & 72. Repertorium Inquisitorum verbo communicare. s. sed quomodo. & Zanchinum tractat. de hæret. c. 12.

a Vide Eymericum in directorio Inquisitorum p. 3. q. 104. 105. & seq. b Rom. 12. c Proverb. 6. & 23. d Scilicet Lateran. sub Innoc. III. c. 25.

quod prædictorum articuloꝝ assertio, prædicatio, & doctrina redundare poterant in multarum perniciem animarum, ipsos per Prælatos magistros in Theologia examinari fecimus diligenter. Nos ipsi etiam cum dictis fratribus nostris collationem solertem & examinationem & habuimus super his. Per quas quidem collationem & examinationem super his habitas, comperimus præmissos articulos doctrinam non sanam, sed periculosam multum & veritati contrariam continere. Quos etiam articulos omnes & singulos idem magister Joannes, veris sibi rationibus opinionis dudum sua habitæ contrariis demonstrationis, in consistorio revocavit: asserens se credere eos non veros, sed ipsorum contrarium verum esse, & dicens se nescire rationibus sibi factis in contrarium respondere. Ideoque ne per assertionem, prædicationem, & doctrinam huiusmodi in errorem (quod abijt) animæ simplicium prolabantur, omnes articulos & quemlibet eorum tanquam falsos & erroneos, & à doctrina sacra devios auctoritate Apostolica condemnamus & reprobamus, de fratrum nostrorum consilio prædictorum, doctrinam contrariam veram, & contrarium esse catholicum asserentes: scilicet, quod illi, qui prædictis fratribus confitentur, non magis teneantur eadem peccata confiteri iterum, quam si ea aliis confessi fuissent eorum proprio Sacerdoti iuxta concilium generale a. Optantesq; veritatis vias notas esse fidelibus cunctis, & prædictis erroribus præcludere aditum, ne subintrent errores, felicis recordationis Alexandri quarti, & Clementis quarti Romanorum Pontificum, prædecessorum nostrorum vestigiis innitendo, universis & singulis districtius inhibemus, ne quiquam præmissos articulos per nos (ut præmittitur) damnatos & reprobatos, & contenta in eis, vel aliquo ipsorum, utpote à catholicis mentibus respuenda, tenere audeat, seu defendere quomodolibet, vel docere. Quocirca universitati vestræ per Apostolica scripta præcipiendo mandamus, quatenus universis & singulis vestrum in civitatibus & diocæsibus vestris convocato clero & populo communitè omnia præmissa & singula per vos, seu alios solenniter publicetis. Nos etiam eidem magistro Joanni mandamus, quod in scholis & sermone Parisius prædictos articulos, & contenta in eis tanquam veritati contraria propriæ vocis oraculo, asseveratione constanti publice debeat revocare. Quod se facturum dictus magister Joannes efficaciter repromisit. Datum Aven. 8. Cal. Aug. Pont. nost. Anno 5.

CAP. III.

Inquisitores hæreticæ pravitatis consuras Ecclesiasticas fulminare non possunt in Officiales & Nuntios sedis Apostolicæ sine ipsius licentia speciali: sed de eorum excessibus informationem facere possunt, & deinde Romano Pontifici significare.

Idem.

Cum b Mattheus de Pontinian. ordinis Prædicatorum, inquisitor hæreticæ pravitatis in regno Sicilia auctoritate Apostolicâ deputatus, frivolâ occasione quæsitâ, ac nostrâ & Apostolicæ sedis reverentiâ & honore postpositis, in dilectum filium G. de Bateo, Archidiaconum Foroliviensem. Capellanum nostrum, Campaniæ, Maritimæque rectorum excommunicationis sententiam inconsultis motibus, non sine multa temeritate duxerit proferendam: Nos volentes decætero talium præsumptoribus obviare, universis & singulis, tam ordinariis, quam delegatis iudicibus, & inquisitoribus

a Id est, Conc. gener. Later. sub Innoc. III. c. 21. & refertur in cap. omnis. de famit. & remiss. b Super hac constitutione, vide omnino Consilium Laps. incip. factum super quo. id consilium nunc circumferretur post Consilia Oldradi. adde Eymerticum in directorio inquisit. part. 3. quæst. 26.

pravitatis ejusdem, & aliis universis & singulis, quæcumque auctoritate fungantur, auctoritate Apostolicâ districtius inhibemus, & mandamus expressè, ne contra nostros & Apostolicæ sedis officiales vel nuntios, aut ipsorum aliquem, quavis occasione vel causâ, absque nostra & Apostolicæ sedis licentia speciali, eis per sedis ipsius literas concedenda, plenam faciente de tenore præsentium mentionem, procedere quoquomodo præsumant, aut in eos, vel ipsorum aliquem excommunicationis vel suspensionis, seu quavis alias sententias pronulgare. Nos enim exnunc decernimus irritum & inane, quicquid contra inhibitionem & mandatum huiusmodi contigerit attentari. Volumus tamen, quod diocæsani & inquisitores prædicti, super iis, quæ negotium tangunt fidei, alii verò super iis, quæ rem tangunt vel publicam vel privatam, sive ordinarij, sive delegati, quæcumque auctoritate fuerint, prout possent ad eorum officium pertinere, si quid per officiales & nuntios ipsos indebite forsan attentatum extiterit, se plenius informare, idque nobis significare studeant, ut providere super hoc de remedio opportuno valeamus. Nulli ergo, &c. Datum Avenion. XII. Cal. Jan. Pont. nost. Anno 11.

DE SCHISMATICIS.

TITULUS IV.

CAP. UNIC.

Processus & sententias latas per Bonifacium octavum, contra Jacobum & Petrum de Columna, tanquam Schismaticos, & eorum posteros, revocat hic Benedictus XI. exceptis confessionibus, in quibus nihil immutat. Et sic (ut clare patet) hæc Extravagane corrigat, & prorsus revocet cap. unic. eod. tit. lib. 6.

Benedictus XI.

Dudum bonæ memoriæ Bonifacius Papa VIII. prædecessor noster, contra Jacobum, Petrum & Joannem de sancto Vito, Ottonem quondam Agapitum, Stephanum & Jacobum Scyarram, nepotes memorati Jacobi, & filios olim Joan. de Columna, & posteritatem eorum, necnon contra Richardum, Petrum & Joan. de monte Nigro, ac adiutores, fautores, & receptatores eorum, cuiuscunque status, etiam si imperiales, vel regali dignitate fulgerent, contra ipsam insuper Præneste, dum vixit, varios fecit processus, sententias graves poenas habentes & multas, prout in eisdem processibus continetur, ex quibus sic paucas ex multis, & prolixis breves exprimimus, quod intelligi volumus specialiter singulas numeratas, & nominatim expressas. Inter cætera siquidem deposuit dictos Jacobum atq; Petrum à Cardinalatibus sanctæ Rom. Eccl. reddens eos & filios dicti Jacobi, & posteritatem eorum inhabiles ad Apostolicæ dignitatis apicem & Cardinalatus honorem: ipsos, eisdemque Jac. & Ottonem & Richardum beneficiis Ecclesiasticis, & Ecclesiis cunctis privavit, eosque & Agapitum, Stephanum & Scyarram prædictos bannivit ab urbe, & ita Ecclesiæ supradictæ ipsorum confiscavit bona & jura, plurium excommunicationum sententias innodavit, addixit infamiam, capiendos exposuit, iudicavit Schismaticos, & tanquam hæreticos puniendos, ab administrationibus & officiis, jurisdictionibus, exercitiis & dignitatibus in urbe & circa in Rom. Eccl. & curia, ac ipsorum posteros perpetuo, & in terris Rom. Eccl. usque in quartam generationem, per masculinum & femininum sexum coërcuit, eis incolatum, civilitatem & habitationem urbis, circumpositæ regionis, & terrarum subjectarum Ecclesiæ interdixit, & intestabiles fecit. Nos itaque, qui ejus vices in terris gerimus, cuius est proprium misereri & parcere, eorum miseris & arumnis compatimur, ad clementiam pro eis commovemur, ipsi pietatis nostræ aperimus viscera, & manue-

manufacturam non negamus, misericordes ab eis non avertimus oculos, illisque pium animum exhibemus. Ideoque omnes prædictas, depositionis à Cardinalatibus, privationis à beneficiis & Ecclesiis, inhabilitatis ad Papatum Romanum, & bonorum, & jurium, quæ certis nobilibus Romanis civibus & aliis concessa sunt (confiscationibus exceptis, in quibus nihil immutamus ad præmissas) sententias, pœnas & multas, & aliàs, quæ in processibus memoratis sive alibi continentur: verbo etiam in vita ipsius, vel in morte in eos latas & infictas, seu confirmatas & innovatas per prædecessorem eundem, sicut si (ut prædicitur) essent per nos specialiter numeratas, & nominatim expressa, tam ad prædictos Jacobum & filium Joannis de Col. masculinam & fœmininam prolem, eorundem Joannis & filiorum per utrumque sexum posteritatem descendentem ab eis, Pet. & Richardo, & Joann. de monte nigro præfatos, quàm ad coadjutores, fautores, receptatores, susceutores, & sequaces eorum, quoslibet alios, penitus tollimus & viribus vacuumus: Ita, quòd nec etiam pro præterito tempore possint super eis aliqua personæ impeti, quæ incurrisserint eas, aut contra ipsas aliquem effectum habere. Eisque quod quævis alia quàm præfatarum, depositionis à Cardinalatibus, privationis beneficiorum & Ecclesiarum, confiscationis bonorum & jurium, quæ (ut præmittitur) dictis civibus seu aliis sunt concessa, & inhabilitatis ad Papatum, sententia sive pœna abstulit, reddimus. Et irregularitatem, si quam quocumque modo contraxerint, removemus, & notam abolemus ipsius: Inhibentes ne jam dicta Præfeste cum monte suo reedificetur, vel muniatur, aut civitatis nomen, sive Episcopatum recuperet absque nostra licentia speciali. Non obstantibus quibuscumque constitutionibus, processibus, inhibitionibus, decretis, privilegiis, indulgentiis, & literis Apostolicis, per quæ præsentibus non expressa, vel totaliter non inserta, earum effectus possit quomodolibet impediri: & de quibus, quorumque tenoribus, de verbo ad verbum debeat in nostris litteris fieri mentio specialis.

DE FURTIS.

TITULUS V.

CAP. UN.

Publicatio excommunicationis lata in eos, qui furati sunt thesaurum Ecclesie, quem jubente Clemente Papà de Perusio in Lucanam civitatem tres viri hic nominati deportaverant. Et hic habetur optima practica monendi malefactores, ut intra certum terminum satisfaciant, alias excommunicationem incurrant: & modum ipsius excommunicationis publicanda hæc extravagan. clarè manifestat.

Joannes XXII.

INFIDELIS & stolidæ prædicationis alumni se per culpæ vitium indignos efficiunt, ut matris Ecclesie filii nuncupentur, dum ad ipsius matris injuriam se convertunt (quod gravi nos commotione perturbat) matris ejusdem pietatem offendunt: & his in perniciem miserabili cæcitate delapsis, respurgunt infamiam maculis loca propria nationis. Dudum siquidem nonnulli degeneres filii, qui ad quaque nefaria currere sunt ausi, perversis ausibus in matris ejusdem proficientes injuriam & offensam, illam thesauri sui maximam partem, quæ de Perusio ad civitatem Lucanam de mandato felicis record. Domini Clementis Papæ V. prædec. nost. dum adhuc viveret, per dilectos filios Vitalem de Chabernate, Clericum Burdegalen. dioec. & Guliel. de Luna, servientem prædecessoris ejusdem, unà cum dilecto filio Jacobo de Casalibus Decano Ecclesie S. Severini Burdegal. dioec. Capellano nostro, extiterat deportata: & quæ in sacristia monasterii S. Fedriani Lucanen. tunc temporis servabatur: deinde ad cameram prædecessoris ejusdem fideliter deferendam tempore invasionis civitatis

Lucanen. direperunt in prædam, & de præfata sacristia per violentiam asportarunt. Nos igitur ad recuperationem thesauri prædicti sollicitis studiis prætententes, omnes & singulos asportantes thesaurum prædictum, & alios, penes quos aliqua de thesauro fuerint, vel adhuc existunt, auctoritate Apostolicâ coram hac fidelium multitudine copiosa monemus, ut ea nobis, aut ei, quem ad id duximus deputandum, intra quatuor mensium spatium à die datæ publicationis præsentium numerandum, cum integritate restituant & assignent: ac omnes & singulos scientes, ubi, vel penes quos aliqua de dicto thesauro extiterint, vel existant, ut intra terminum prædictum, nobis aut ipsi deputato nostro indicare studeant: alioquin in omnes & singulos monitionis hujusmodi contemptores, cujuscunque dignitatis, status, vel conditionis extiterint, etiam si Patriarchali vel superiori, aut aliâ quâcumque præmineant dignitate, exnunc auctoritate prædictâ excommunicationis sententiam promulgamus: Mandantes illos per dioecesanos locorum & rectores parochialium Ecclesiarum, civitatum & dioecesium earundem singulis diebus Dominicis & festivis pulsatis campanis & candelis extinctis excommunicatos publicè nunciari: processuri ad graviora nihilominus contra eos, necnon & contra civitates, communitates, universitates, & singulares personas quascunque, quæ fuissent in præmissis culpabiles, sicut protervia ipsorum exegerit, & viderimus expedire. Non obstante, si eis, aut eorum aliquibus, vel alicui sub quacunque forma vel conceptione verborum, à sede Apostolica sit indultum, quòd excommunicari non possint, per literas sedis ejusdem non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem, & quâlibet aliâ dictæ sedis indulgentiâ generali vel speciali, cujuscunque tenoris existat, per quam effectus præsentium impediri possit, vel quomodolibet retardari. Ut autem hujusmodi nostra monitio verius ad communem omnium notitiam deducatur, chartas sive membranas monitionem continentes eandem, in Ecclesia Avenion. appendi vel affigi ostiis, seu superliminaribus ejusdem Ecclesie faciemus, quæ monitionem ipsam suo quasi sonoro præconio & patulo indicio publicabunt: ita quòd omnes & singuli, quos monitio ipsa contingit vel contingere potest, nullam postea possint excusationem prætere, quòd ad eos talis monitio non pervenerit, vel quòd ignoraverint eandem: Cum non sit verisimile, remanere quoad ipsos incognitum vel occultum, quod tam patenter omnibus publicatur. Datum Avenion. 2. Calend. April. Pontif. nostri Anno 1.

DE CRIMINE FALSI.

TITULUS VI.

CAP. UN.

Alchimia hic prohibetur, & peniuntur facientes & fieri procurantes: quoniam tantum de vero auro & argento debent inferre in publicum, ut pauperibus erogaetur, quantum de falso & adulterino posuerunt. Et si eorum facultates non sufficiant, pœna per iudicis discretionem in aliam commutabitur, & infames sunt. Et si sint Clerici, beneficiis privantur, & ad habenda inhabiles efficiuntur. Vide extravagan. ejusdem Ioan. quæ incipit, Providens. & est sub eod. tit. collocata.

Joannes XXII.

SPONDENT a, quas non exhibent divitias, pauperes Alchimistæ: pariter, qui se sapientes existimant, in foveam incidunt, quam fecerunt. Nam

a Vide B. Thom. 2. 2. q. 77. art. 2. ad 1. arg. & ibi. Cajetanum Oldrad. consil. 74. incip. An Alchimista peccet. & late Cassianum in catalogo glorie mundi, part. 11. consil. 40.

haud dubie hujus artis Alchimia alterutrum se professores ludificant, cum sua ignorantia confici eos, qui supra ipsos aliquid hujusmodi dixerint, admittuntur: quibus eum veritas quaesita non suppetat, diem cernunt, facultates exhauriunt: iidemque verbis dissimulant falsitatem, ut tandem, quod non est in rerum natura, esse verum aurum vel argentum sophisticâ transmutatione confingant: eoque interdum eorum temeritas damnata & damnanda progreditur, ut fides metallis cudant publicæ monetæ characteres fidei oculis, & non alias Alchimicum fornacis ignem vulgum ignorantem eludant. Hæc itaque perpetuis volentes exulare temporibus, hæc edictali constitutione sancimus, ut quicumque hujusmodi aurum vel argentum fecerint, vel fieri secuto facto mandaverint, vel ad hoc scienter (dum id fieret) facientibus ministraverint, aut scienter vel auro vel argento usi fuerint, vendendo vel dando in solutum: verum tanti ponderis aurum vel argentum pœnæ nomine inferre cogantur in publicum pauperibus erogandum, quanti Alchimicum existat: circa quod eos aliquo prædictorum modorum legitime constitit deliquisse: facientibus nihilominus aurum vel argentum Alchimicum, aut ipso (ut præmittitur) scienter utentibus, perpetuam infamiam notâ respersis. Quod si ad præfatam pœnam pecuniariam exolvendam delinquentium ipsorum facultates non sufficiant, poterit discreti moderatio judicis pœnam hanc in aliam (putâ carceris, vel alteram juxta qualitatem negotii, personarum differentiam, aliasque attendendo circumstantias) commutare. Illos vero, qui in tantâ ignorantiam infelicitatis proruperint, ut nedum nummos vendant, sed naturalia juris præcepta contemnunt, artis excedant metas, legumque violenti interdicia, scienter videlicet adulterinam ex auro & argento Alchimico cudente seu fundendo, cui sui fundi faciendone monetam, hæc animadversio percelli jubemus, ut ipsorum bona deferantur carceri, ipsique perpetuò sint infames. Et si Clerici fuerint delinquentes, ipsi ultra prædictas pœnas priventur beneficiis habitis, & prorsus reddantur inhabiles ad habenda.

DE PRIVILEGIIS.

TITULUS VII.

CAP. I.

¶ Hæc extravagans de Prædicatoribus, & Minoribus privilegiis plurima circa tria: videlicet circa prædicationes, confessionum audientias, & sepulturas. De secundo in §. Sed quia multoties. De tertio in §. Porro. Et licet sit revocata per Clem. II. de sepul. multa tamen notata digna in ea reperuntur, qua non sunt retractata. Et potuissent non ineptè poni sub tit. de sepul. Sed non est inconveniens eadem cap. diversis respectibus, sub variis collocari titulis: ut patet in cap. significantibus. extra. de libel. oblat. & de appel.

Benedictus XI.

INTER cunctas a sollicitudines nostras, quibus nos pastorale premit officium, & debitum Apostolicæ servitutis adstringit, illa debet esse præcipua, ut gregi Dominico nobis supernâ dispositione commisso, animarum cura non desit, ne illum lupus rapax antiquus serpens humani generis inimicus invadat, ejusque sanguis de nostris (quod absit) clamante Prophetâ, manibus requiratur. Debemus insuper, quantum ex alto permittitur, pacem inferere, removere scandala, jurgiorum amputare materiam, & intelligere super egenum & pauperem: quia non in finem oblivio erit pauperis, & patientia pauperum non peribit in finem. Sanè dudum bonæ memoriæ Bonifacius Papa VIII. prædece-

^a Vide extravagantem Sixti IV. incip. vices illius. tit. de treng. & pace, inter communes.

for nos, quendam specialem inter Prælatos, rectores, seu Sacerdotes & Clericos parochialium Ecclesiarum ex parte una, & Prædicatorum ac Minorum Ordinum fratres ex altera, super faciendam prædicationem, audientiarum confessionum per eosdem Fratres, & de eis relicta, & de funeralibus canonicæ portionis articulis constitutionem edidit, certum his modum imponens, prout in eadem constitutione plenius continetur. Sed pro ea quam intendebat quiete, turbatio nata est, pro concordia sunt suborta dissidia, & pullulata inquietudines pro tranquillitate nocentur: sicque dum animum solvise se credidit, nodum ligasse videtur, & septem uno Hydæ amputato capite suscitasse. Nec mirum, quia plerumque parunt novitates discordiam, præsertim dum ab eo, quod diu æquum visum est, per novam constitutionem recedatur: nec quare recedatur, utilitas evidens vel alia causa subest. Ideoque cupientes, ut ipsi gregi cura nostra eò plenior impendatur, quò amplior in agro Domini operariorum numerus operetur, super ægenum intendentes & pauperem, ac novitatem removens per eandem constitutionem induciam: statimus de fratrum nostrorum consilio, ut priorum Ordinum Fratres, qui ad hoc deputati fuerint, in Ecclesiis ac locis ipsorum, quæ impræsentiarum habent, & in posterum obtinebunt, ac in plateis communibus seu publicis, liberè absque diocesano & aliorum Prælatorum petita licentia valeant Clero & populo prædicare, eique proponere verbum Dei. Caveant tamen omnino, ne hora, in qua diocesani prædici prædicarent, vel coram se facerent prædicari, prædicent iidem Fratres: putamus etenim dignum, ut majori minor, & superiori inferior deferat in hac parte: nisi forsitan aliud circa hoc facerent de voluntate diocesano ipsorum, aut in studiis generalibus prædicarent diebus illis duntaxat, quibus sermones ad Clerum fieri solent, & solentur prædicari, seu mortuorum funeribus, vel eorundem Fratrum festis specialibus seu peculiaribus: quia in his casibus cum diocesani in prædicatione concurrere poterunt. Ubi verò iidem diocesani vocarent generaliter ad se Clerum aliqua ratione, vel urgente causâ illum deberent congregandum, eâ horâ in studiis memoratis diebus, sæpediti fratres ab hujusmodi prædicatione cessabunt. In Ecclesiis autem parochialibus Fratres ipsi invitati eorum rectoribus seu Sacerdotibus (nisi iusti à superioribus eorundem) non audeant prædicare. ¶ Sed b quia multoties propositum verbum Dei audientem à peccato non retrahit: idcirco post prædicationem necessariam est penitentia sacramentum, circa quod (nisi articulus necessitatis occurrat) Sacerdoti faciendâ oris confessio (prout scriptum est: *Corde ad justitiam creditur, ore autem fit confessio ad salutem*) exigitur: aliâ frustra esset in sacramento eodem Sacerdotis (qui inter lepram, & lepram debet discernere) ministerium institutum. Electi igitur ab eisdem Fratribus ad audiendas confessiones & penitentias injungendas, liberè auctoritate Apostolicâ absque licentia diocesano, & aliorum Prælatorum inferiorum, exemptorum & non exemptorum, quibus subsunt, qui ad confitendum accedunt, audiant eis peccata sua confiteri volentes. Non Religiosos, qui secundum statuta suorum Ordinum propriis Prælati confiteri debent, aut ab eis, ne confiteantur aliis, prohibentur, absolvant: ipsique penitentias salutare injungant, intra sibi designatos terminos ad hujusmodi excedendum officium constitutos. Excommunicationis verò, vel alias sententias per Prælatos latas contra hoc, vel in ejus fraudem, denunciatus irritas & inanes: nec confessi ipsi Fratres peccata illa, de quibus confessi sunt eis, & absoluti penitentes, de illis Sacerdotibus propriis teneantur (sicut etiam non tenentur)

^a Psalm. 40. ^b Prædicatione non semper retrahit audientem à peccato. ^c Rom. 10.

nentur) iterum confiteri: non obstante constitutione generalis Concilii, quæ sano intellectum (ne sequatur absurdum, quod per penitentiam dimissa peccata quis confiteri debeat, & quod liberatus debitor adhuc ad solvendam remaneat obligatus) intelligenda est (ut ex ea patet) de illis, qui peccata sua confiteri aliis neglexerunt. Sed Sacerdotes ipsis taliter confessi & absolutis adstricti sint ministrare Eucharistia, & extrema unctionis etiam sacramentum. Super confessione autem facta Fratibus memoratis, cum de confitentis solius præjudicio (si falsum dicat) agatur in iudicio animæ seu penitentia foro, stabitur simplici verbo illius, qui sacramentum perit prædicta, & dicit Fratibus se confessum. Duos tamen casus excipimus, scilicet si Sacerdos asserat eum excommunicatum, aut notoriè peccatorem. Sed vi deat, ne id dicat mendaciè, aut in dolum, vel in fraudem: quia si hoc egerit; à delicto tali, nisi plenè satisfecerit (præterquam in morte) absolvi nequeat, nec de illo ad penitentiam aliter admittatur. Ut autem diœcesanis honor debitus reservetur, præcipimus, ut Provinciales Priores Prædicatorum, & Ministri Minorum Ordinum prædicatorum, per se vel alios, verbo vel scripto, eis significent, se Fratres ad huiusmodi confessionem audiendam, & penitentiarum injungendam officium elegerit: & non nominando, aut coram ipsis sistendo eos, nec illorum numerum exprimendo, petant humiliter à diœcesanis eisdem, quod iidem electi Fratres de ipsorum beneplacito & licentia dictum possint in eorum civitatibus & diœcesibus intra eis determinatos fines officium exercere. Quod si denegent, vel intra triduum non concedant, extunc iidem Fratres nihilominus auctoritate eadem huiusmodi officium exequantur. Datam verò licentiam per diœcesanorum mortem nolimus terminari. Per hoc autem non intendimus, quod sæpèdicti Fratres, qui ad hoc eligentur officium exercendum, plùs habeant in audiendis confessionibus, & penitentis injungendis, quàm parochiales Sacerdotes noscantur habere. Sicque de casibus Episcopis & superioribus, quos inferius annotamus, ac fedi Apost. reservatis, se nullatenus intromittant. Observent ergo sollicitè dicti Fratres, ne ad confessiones recipiant cum invidiosos criminibus, pro quibus solennis est penitentia indicenda: Modo eodem excommunicatos respiciant, & Clericos, qui propter delictum irregularitatem aliquam incurserunt. Inconveniens enim existimamus, ut à peccato absolvat, qui penitentiam ei debitam imponere, aut irregularitatis pœnam, peccati sequelam, vel excommunicationem, quæ infligitur maximè à jure quandoque pro crimine, quævé quem ab Ecclesia, & per consequens à participatione Ecclesiasticorum sacramentorum excludit, remove non potest. Incendiarios, eosque qui tam enormibus sunt irretiti peccatis, quod ea rationabilis consuetudo præscripta canonicè in Episcopatibus aliquibus reservavit Episcopis, similiter non admittant: quam consuetudinem (ex causa, quæ iuste ad id animum nostrum movit) solummodo circa voluntarios homicidas, falsarios, Ecclesiarum immunitatis, & libertatis Ecclesiasticæ violatores, & fortilegios approbamus. Quod si forsitan antequam ab eo, qui potestatem habet, absolvi possint, mors talium confiteri volentium verisimiliter timeatur: etiam in prædictis casibus sæpèdicti Fratres eos confiteri volentes audiant, ipsisque beneficium absolutionis impendant, sed subeant præmentum, quod liberati se suis Episcopis & excommunicatoribus presentabant: excommunicantium super his, pro quibus ab eis excommunicati erant, & Episcoporum pro peccato huiusmodi paritari mandatis. Verum, quia post baptismum inter cetera magis ad salutem necessaria a est propositio verbi

Dei, quo audientes illud, quod est victoria nostra, instruuntur in fide, docentur fugienda fugere, & sectanda sectari, à quo per peccatum lapsi resurgunt, penitentia sacramentum percipiunt: Grandis nobis sollicitudo incumbit, ut tales ad hæc promoveantur Fratres, qui oleo dulcedinis verbi ejusdem nostris foveant subditos, à peccatis prohibeant, increpationis vino peccatorum suorum mordeant vulnera, eosque ad illa penitentia acrimonia purgandum & tergendum provocent & inducant. Ad id verò exequendum sententia a divinæ legis exposcitur, desideratur ordo, & vitæ integritas etiam postulat. Scriptum est enim b: [Tu scientiam repulisti, & ego te repelam, ne sacerdotio fungaris tibi: quia labia Sacerdotum custodiant scientiam, & legem exquirunt ex ore ejus:] aliàs prout ad eum pertinet, inter peccatum & peccatum non possit discernere, nec peccator existens Dei e debet enarrare justitias, & testamentum illius assumere per os suum. Nam cujus vita despicitur, consequens est, ut ejus prædicatio contemnatur. Quare decernimus, ut Priores, & Ministri Generales, & Provinciales Prædicatorum, & Minorum Ordinum prædicatorum, vel eorum Vicarii, de discretorum consilio ad tam salubre officium Fratres divinæ scientiæ doctos, discretionem vigentes, vitâ probatos, & expertos moribus (alioquin districtam reddent in futuro examine rationem) eligant & assumant: sic enim, quod prædicabunt, facient: quæ arguent, operari cessabunt: & in eis a diffcabitur populus verbo paniter & exemplo. Ceterum licet (sicut prædicatur) de necessitate non sit, iterum eadem confiteri peccata: tamen quia propter erubescitiam, quæ magna est penitentia pars, ut eorundem peccatorum iteretur confessio, reputamus salubre: districtè injungimus, ut Fratres ipsi confitentes attentè moneant, & in suis prædicationibus exhortentur, quod suis Sacerdotibus saltem semel confiteantur in anno: asserendo id ad animarum profectum proculdubio pertinere. ¶ Porro, ut circa sepulturam apud loca eorundem Fratrum eligentium sepeliri, & portione canonicam de relictis eisdem Fratibus minimè detrahendam, nequeat in posterum dubitari: jubemus, ut corpora defunctorum, qui apud eorundem Fratrum loca elegerint dum viverent sepulturam, processionaliter cum cruce, thuribulo, & aqua benedicta, cantando seu legendo officium mortuorum, vel psalmos, & alienas ingredienties parochias, possint assumere, & ad suas deferre Ecclesias tumulanda. De quibuscuque verò relictis præfatis Fratibus in communi, vel singulis ultimis deventium voluntatibus, sive apud eos sepeliendi sint, sive alibi, nulla per parochiales Sacerdotes morientium (à qua Fratres ipsos liberos esse volumus) canonica portio, vel multò minus per Episcopos Episcopalis quarta omnino, cum eis tanquam exempti non subsint, nec etiam debita jure parochiæ, si forsitan cathedralis defunctorum esset parochialis Ecclesia, detrahatur. De funeralibus autem medietatem, si commode divisionem recipiat: aliàs ejusdem medietatis a stimulationem solvant parochiali Ecclesia, & Sacerdotibus antedictis. Funeralia verò intelliguntur hoc casu, quæ cum funere deferuntur. De candelis verò, quas Fratres portant, portio non petatur. Moneant autem iidem Fratres, & pro posse inducant confitentes sibi, ut de propriis bonis suis parochialibus Ecclesiis, earumque Sacerdotibus competenter relinquunt, & quæ eis debent parochialia jura reddant. Ad hoc non murmuret, quæ sumus, secularis Clerus, non gerant molestè Prælati, quod circa præmissa sic duximus providendum. Attendant, quanta exiis, quæ in primis duobus articulis statuta sunt, salus animarum proveniat. Advertant, quanta tollantur jurgia, & patenter considerent, quod eorum onera cum aliis nostro beneficio salubriter, & quasi necessariò patiuntur.

a Verbo Dei propositio est ad salutem valde necessaria.

a Forte scientia. b Osee 4. Malach. 2. c Psal. 50.

¶ Circa tertium verò articulum diligenter intelligant, quòd Fratres ipsi hoc per privilegia Romanorum Pontificum eis benignè concessa, ante constitutionem eandem hæcenus habuerunt. Quodque sunt pauperes, nil habentes singuli, in communi rustica prædia, imò necurbana, vel mobilia, eorum alteri vel etiam universi, mendicant victum, quarunt vestitum, & eatenus sustinere possunt, quatenus vel vivorum pietas, aut morientium charitas eis necessaria subministrat. Quis ergo non misereatur eorum, qui omnia, voluntatem habendi etiam, reliquerunt? Quis non compatiatur eisdem operantibus tam utiliter in agro prædicto? Certè nullus, nisi qui tritirantis bovis os impie alligare velit, aut eos subtractis alimentis necare. Inopes patrimonii onera ipsa non habendi necessitate non sustinent, & à curialibus res Ecclesiarum vel piis locis donatas, à quarta præstatione, seu lucrativorum inscriptionibus lex facit immunes. Relicta pauperibus non patiuntur Falcidiam. Et legata ad fabricam, vel pro ornamentis Ecclesiarum, aut ad divinum cultum perpetuum, solutioni non subjacent canonica portio. Pauperes autem (ut dictum est) sunt Fratres, & quod eis relinquitur, aut in sua alimenta erogant, aut in fabricam, sive in cultum divinum, & Ecclesiarum ornamenta convertunt. Propter a quod nos, qui debemus intelligere super egenum & pauperem, & non oblivisci eorum, cum humanitatis sit etiam secularis Principis prospicere egenis, & dare operam, ut pauperibus alimenta non desint: non tam pie, quam quodammodo justè in eodem articulo egimus, egenos eosdem (ut præmittitur) reddendo ab onere canonica portio. Hæc autem (dicta constitutione, quæ incipit, Super cathedram: quam penitus revocamus, aliisque quibuscunque constitutionibus specialibus & generalibus, statutis, privilegiis, indulgentiis, sub quacunque forma verborum concessis, etiam de ipsis de verbo ad verbum, vel aliquorum nominibus in nostris literis oportere fieri mentionem, conventionibus, pactis, juramentis, sententiis, consuetudinibus contrariis, nequaquam obstantibus) inviolabiliter observari sancimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum statuti, denunciationis, exemptionis, præceptorum, approbationis, jussionis, voluntatis, revocationis, & sanctionis infringere. Si quis autem, &c..

CAP. II.

¶ Rex Francie & regnicola, per Extravagantem, Unam sanctam. sup. de major. & obed. non amplius subjiciuntur Ecclesie Rom. quam prius erant.

Clemens V.

Meruit charissimi filii nostri Philippi Regis Francorum illustris, sincere affectionis ad nos & Ecclesiam Romanam integritas, & progenitorum suorum præclara merita meruerunt. Meruit insuper regnicolarum puritas, ac devotionis sinceritas, ut tam Regem, quam regnum favore benevolo prosequamur. Hinc est, quòd nos Regi & regno per definitionem & declarationem bonæ memoriæ Bonifacii Papæ VIII. prædecessor. nost. quæ incipit, Unam sanctam: nullum volumus vel intendimus præjudicium generari. Nec quòd per illam Rex, regnum, & regnicolæ prælibati amplius Ecclesie sint subiecti Romanæ, quam antea existebant: Sed omnia intelligantur in eodem esse statu, quo erant ante definitionem præfatam: tam quantum ad Ecclesiam, quam etiam ad Regem, regnum, & regnicolas superius nominatos.

CAP. III.

¶ Ordinarii non possunt ferre censuras in suos subditos pro suis negotiis Romam euntes, ubi manentes, aut ab ea recedentes: nec

a Psalm. 40.

illos privare beneficiis: quòd si fecerint, irritum est. Et si beneficia illorum aliis sint collata, tam dantes, quam recipientes ipso facto sunt excommunicati: & à solo Papa absolvendis.

Eugenius IV.

Divina a: in eminenti sedis Apostolica specula disponente clementià constituti, ad ea libenter intendimus, per quæ Officiales prædictæ sedis obsequiis ejus (ad quam veluti fidelium omnium matrem, pro animarum salute quaerenda, & justitia profuturanda, de diversis mundi partibus confluit multitudo) tutius & quietius & promptiores valeant exhibere. Hinc est, quòd nos ex certis rationalibus causis moti, etiam nonnullorum prædecessorum nostrorum vestigiis inhaerentes, districtius inhibemus locorum Ordinariis, necnon Commissariis & Delegatis eorum, cæterisque universis & singulis quacunque potestate & auctoritate præfulgeant, cujuscunque dignitatis, gradus vel præ eminentiæ fuerint, nec contra Officiales præfatos, quocunque nomine nuncupentur, in nostris & dictæ sedis obsequiis nunc & pro tempore existentes, necnon quoscunque alios pro suis & eorum causis vel negotiis prosequendis ad sedem prædictam venientes, ac in ea (durante negotiorum & causarum hujusmodi prosecutione) moram trahentes, & recedentes ab eadem, procedere, aut in eos excommunicationis, suspensionis vel interdicti, aut privationis officiorum, vel beneficiorum, seu quamvis aliam sententiam promulgare præsumant. Nos enim omnes & singulos processus & sententias contra tenorem & mentem nostræ inhibitionis hujusmodi latas & habitas, & in posterum habendas, ac etiam promulgandas, & quacunque inde secuta, declaramus nulla, irrita & inania, nulliusque extitisse vel existere roboris vel momenti. Necnon quicquid in contrarium à quoquam, quavis auctoritate scienter vel ignoranter attentatum forsitan est hæcenus, vel in posterum contigerit attentari, etiam decernimus irritum & inane. Et nihilominus in omnes & singulos Ordinarios & Officiales, Commissarios & Delegatos eorum, qui se de dignitatibus ac beneficiis Ecclesiasticis quibuscunque Officialium, aut negotia hujusmodi apud dictam sedem prosecutionum prædictorum: eos illis forsitan privando, atque privatos decernendo seu declarando, vel cujuscunque privationis prætextu illa personis aliis conferendo, seu de illis in eos quomodolibet se intromittendo, tam in dantes, quam in recipientes excommunicationis, suspensionis & interdicti latas sententias promulgamus: quas volumus eos ipso facto incurrere. A quacunque excommunicationis sententia absolvi nequeant, nisi à nobis vel per nos deputandis, præterquam in mortis articulo constituti. Præmissa autem à die affixionis præsentium ad valvas basilicæ Principis Apostolorum de urbe, ex certa scientia quoscunque ligare volumus & arctare: Non obstantibus Apostolicis & quibuscunque generalibus, aut provincialibus, aut synodaliibus conciliis, edictis, constitutionibus, ordinationibus, & Apostolicis privilegiis: per quæ effectus præsentium impediri possent quomodolibet vel differri, etiam de illis, eorumque totis tenoribus habenda esset in presentibus mentio specialis, & quæ presentibus volumus haberi pro sufficienter expressis, cæterisque contrariis quibuscunque.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ inhibitionis, declarationis, constitutionis & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpsit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ

a Vide Conc. Triad. Sess. 23. de reform. c. 1. circa finem. & Sess. 24. de reform. c. 11. §. qua verò privilegia,

M. CCCC.

M. CCCC. XXXII. 8. Idus Martii, Pontificat. nost.
Anno 2.

CAP. IV.

¶ *Premisso tenore duarum constitutionum, dicit, quod Hospitales sancti Ioannis ex statuto, consuetudine, vel privilegio habent annalia beneficiorum vacantium, percipere debent portionem, quam haberent beneficia obtinentes, si illis essent residentes.*

Ioannes XXII. Magistro & Fratribus hospitalis sancti Ioannis Hierosolymitanis.

Exhibita nobis ex parte vestra petitio continebat, quod dudum post constitutionem per nos editam, quâ specialiter & expresse cavetur, quod habentes annalia in Ecclesiis de consuetudine, privilegio, vel statuto, qui ratione dictorum annalium fructus primi, vel secundi, vel alterius cuiuscunque sequentis anni beneficiorum vacantium sibi hactenus in totum vendicaverant, nihil exinde ultra summam, pro qua unumquodque beneficiorum ipsorum consuevit in decima solutione taxari, praxu cuiusvis privilegii, consuetudinis, vel statuti, quovis modo perciperent, sed ipsius summa perceptione duntaxat debent esse contenti, totali residuo prædicta obtinentibus beneficia remansuro: nisi forsan illi, qui fructus illos soliti essent cum integritate percipere, malent ipsum habere residuum, & obtinentibus beneficia dimittere summam memoratam: pro casu percipiendi quod mallent, erat eis optio derelicta. Quandam aliam declaratoriam constitutionem fecimus, in qua specialiter cavebatur, quod si huiusmodi beneficium obtinentes in Ecclesia, in qua specialiter illud beneficium existeret, minime residerent, ad debitum servitium impendendum Capitulo ejusdem Ecclesie nihil deberet accrescere: cum cessante causâ a, cessare debeat pariter, quod vigeat.

Quodque ex verbis declarationis huiusmodi innui videbatur, quod fructus beneficiorum non residentium accrescere debeant habentibus annalia memorata. Verum ex eo, quod in declaratione dicta non continetur expresse de perceptione annalium beneficiorum vacantium vobis debitorum de prædictis consuetudine, privilegio, vel statuto quoad fructus non residentium in eisdem, qui vobis accrescere debent, nullum adhuc commodum assequi potuistis: licet (ut præmittitur) dicti fructus Capitulo non accrescant. Quare nobis humiliter supplicastis, ut quod in huiusmodi declaratione nostra tacite innuitur, declarare expresse dignaremur. Nos itaque petitionem vestram juri consonam æstimantes, ac propterea in hac parte quieti & indemnitati vestrae providere volentes, præsentis oraculo declaramus, quod fructus prædictæ Ecclesie vel beneficii vacantis, cuius annalia, in quibus consistunt, debentur vobis ex privilegio, consuetudine, vel statuto, etiam pro ea parte, quæ obtinentibus Præbendam vel beneficium huiusmodi (si in Ecclesia, ubi illa consistunt, personalem residentiam facerent) debentur, si non resideant ibidem verè vel interpretative, utpote per speciale privilegium Apostolicum, vel alias ex causa rationabili ab huiusmodi residentia legitime excusentur: cum dicta pars (ut præmittitur) Capitulo non accrescat, vobis accrescere debet, secundum intentionem & mentem declaratoriam memoratam. Nulli ergo omnino hominum, &c. ut supra. Si quis autem hoc attentare præsumperit, &c. ut supra. Datum Avinion. Calend. Martii, Pontificat. nostri Anno 5.

a L. adigere, & quamvis, ff. de iure patron. cap. cum cessante de appellat.

DE PŒNIS.

TITULUS VIII.

CAP. UN.

¶ *Episcopus Caturcen. propter varios excessus per ipsum perpetratos, præsertim quia sedi Apost. suis subditis & sibi ipsi injuriosus fuerat, variis pœnis incurrit: quoniam perpetua depositionis sententiam meruit, privatusq. fuit Pontificali, Sacerdotali & alio quolibet officio, & ad perpetuum carcerem condemnatus. Doctrina utilis hic nobis tribuitur: ut scilicet cognoscamus crimina & excessus, pro quibus Prælatus deponi possit. Facit ad hoc c. veritatis. extra, de dolo & contum. & c. ex literis. & c. tanta est clavus Petri. de excess. Pralat. Et nisi antiqui libri hoc c. sub tit. de pœnis. annotavissent, sub tit. de excess. Pralat. postum fuisset.*

Ioannes XXII.

DIVINIS exemplis, quæ nostrorum debent esse ductum regula, patenter instruumus, aures nostras subditorum à suis præpositis oppressorum indebitè, & aggravatorum injustè, non obturare clamoribus, sed ipsis ipsas potius compassivis affectibus inclinare: ut si per solertis inquisitionis indaginem clamores huiusmodi opere a completos esse viderimus, liberationis opportuna remedium sollicitis studiis apponamus: pœnâ nihilominus debitâ puniri in hanc patratorum qualitatem excessuum illicitos oppressores. Omnipotens etenim Dominus audito clamore populi sui, propter duritiam eorum, qui operibus præerant, dolentis, ad liberandum cum descendit: & summi templi præposito, qui iuxta nominis interpretationem in vias pravæ iniquæ diverterat, comminando sic ait c: [*Expellam te de statione tua, & de tuo ministerio te deponam.*] Dudum a liquidam famâ gravi, clamore frequenti, & querelâ sibi sibi subditorum deferentibus nobis Hugonem Geraldii olim Caturcen. Episcopum, de multiplicatis excessibus, oppressionibus gravibus, enormibusque criminibus esse reum: Nos mala huiusmodi nolentes antè credere, quam probare, super illis inquisitionem per nos & per alios fieri fecimus diligentem. Et demùm inquisitionis ipsius viso & examinato processu, luculenter invenimus, quod ejus fuerat vitiosus ingressus, cum per ambitionem nimiam & per abrupta simoniacæ pravitatis ad Pontificalem ascendisset honorem. Progressus autem ejus (ut execrando conveniret initio) injuriosus extiterat quoad tria. Primò videlicet quoad Apostolicam sedem, cui (licet ipsum honorasset in multis, & tandem ad Episcopalis dignitatis apicem promovisset) terga vertens, non faciem, contemptum pro gratia, maleficium pro beneficio, & vituperium retulit pro honore. Appellationibus interdum ad sedem ipsam ab eo vel Officialibus ejus per subditos oppressos emissis, nedum desere contemptriliter renuens, sed eas verbo vilipendens & facto, suis præcipiendo ministris, quod de appellationibus huiusmodi non curarent, ac nihilominus appellantes (quibus contra oppressiones debuere esse appellatio ipsa remedium) nunc per captionis injuriam, nunc per spoliationem beneficiorum, & alias indebitè affligendo multipliciter, non absque vitio ingratitude violans juramentum fidelitatis ab ipso præstitum dictæ sedi: nec veritus matris Ecclesie transgressionem apertam, non nullis quandoque per suas patentes literas de vacaturis mandavit beneficiis provideri, vias ad vacationem eorum aperiens nimis illicitas & suspectas: perniciosus etiam fuit, & frequens literarum Apostolicarum abusus. Secundò verò, quantum ad subditos, erga quos non pii Prælati vel pastores peregit officium, quinimò tanquam fur improbus, crudelisque tyrannus, sub pallio charita-

a Gen. 18. b Exod. 3. c Esa. 22.

tivi subditi incussis terroribus, violentiis & injuriis illatis, dolosis inductionibus, & fraudibus exquisitis, veluti recurfor iniquus, extorsionibus eos intolerabilibus pręgravando, nunc binas in anno, nunc plures in die, nunc alias nimium excessivas, & Ecclesiis importabiles, utpote multiplicato evectio-num numero canonibus definito, interdum per se, interdum per alios procuraciones exigendo, pro libito visitationis officio quandoque nullatenus, & regulariter non ad fructum correctionis, sed ad fatu-randę cupiditatis affectum impenso, ad alios quęstus il-licitos & damnatos, suum exacuit frequenter ingenium, nec de modo, nec de causa curavit. Et cum invenit subditos suis in hoc reprobandis affectibus non parentes, nec alias ab eis exigere potuit concupita, calumniosas de-lationes fieri, contra eos lites moveri, & diversa eis gra-vamina subdole procuravit pluries inferri. Prateręa non citatos legitime, nec convictos etiam, aut confessos, suis privavit beneficiis, occasione pro causa confin-gens, non rationem in his, sed tyrannidem potiüs profe-quens personalem. Multa falsa scienter instrumenta di-ctavit, per suos illa faciens Notarios publicari, & ut illis, qualem ipse habuerat, ad Ecclesias praberet ingressum, insinuare ei pręferatos, seu institutionis suę eis conce-dere literas sapiüs renait, nisi primitus certa sibi & ma-gna pecunia propter hoc exoluta. Multa Ecclesiastica beneficia, nunc permutationis prętextu, nunc verò sim-pliciter in suis manibus resignata, modò jure (ut pratendebat) ordinario, modò super hoc (ut dicebat) Apostolico munimine indulto, de facto scienter contulit: interve-nientibus fraude, pacto, & simoniacę pravitatis subjectas sibi Ecclesias occupans, earum redditus usurpavit: & sic in suis fuit corruptus iudicis, processum eorum, & si-mnem in pecuniarium commodum ordinando, quandoque justificans impium, innoxium injuste condemnans: sic & alios corrumpere iudices pro obtinenda super oppressio-nibus inchoatis injusta victoria nifus fuit. Tertio, quan-tum ad se, ut qui sibi nequam existeret, nulli alii bonus esset, suę namque famę prodigus, se perjuriis patenter involvit, irregularitatisque laqueis irretivit, & (quod re-ferre pudet) in corpus suum fornicando peccans per con-tinuatum incontinentię vitium, quo se dudum fedave-rat, Pontificali postęa decoratus honore, in sua ponere gloria maculam, & scemora sua non erubuit mulieribus inclinare. In his quidem ejus sic reprehendendi in-gressus, sic scandalosus, perniciosus exemplo progressus, ut vitio hujusmodi, sive culpis nescius finem imponere, & periculosus egressus, cum adeò foret in ipso habituata malitia, quòd (remanente sibi ad solitę facultate) in ini-quitatis opere voluntas sibi deficere minime speraretur. Propter quòd, ne prioribus pejus committeret, illud so-lum æstimamus salubre remedium, ut quod velle non poteramus auferre, criperemus vel posse. Nos itaque super præmissis & pluribus aliis ejus nefandis excessibus cum fratribus nostris ex sano consilio deliberatione co-habitã diligenti, in præfatum Hugonem Geraldı, qui se omni honore ac dignitate reddidit tam indignum, quiq; ob suas iniquitates, ne præsirt, est abjectus à Deo, suis li-gatum peccatis, omniq; honore ac dignitate i pontificali jam privatum à Domino, de consilio omnium & singu-lorum fratrum ipsorum, perpetuę depositionis senten-tiam duximus promulgandam: Pontificali eum, & Sa-cerdotali, & alio quolibet officio privantes, & ad perpe-tuum carcerem condemnantes: ut ibi committendis ces-santibus agat pœnitentiã de commissis: Nulli ergò ho-minum liceat hanc paginam nostrę promulgationis & condemnationis infringere, vel ei ausu temerario contra-irẽ. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indi-gnationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum. Datum Aven-nion. XV. Calend. Junii, Pontif. nof. Anno 2.

DE POENITENTIIS ET REMISSIO-nibus.

TITULUS IX.

CAP. I.

¶ Centesimo quoque anno visitantibus basilicas Petri & Pauli Apostolorum, plenissima peccatorum venia conceditur.

Bonifacius VIII.

ANtiquorum a habet fida relatio, quòd acceden-tibus ad honorabilem basilicam Principis Apo-stolorum de urbe, concessę sunt magna remis-siones & indulgentia peccatorum. Nos igitur, qui iux-ta officii nostri debitum salutem appetimus & procura-mus libentiüs singulorum, hujusmodi remissiones & in-dulgentias omnes & singulas ratas & gratas habentes, ipsas auctoritate Apostolicę confirmamus & approba-mus, & etiam innovamus, & præsentis scripti patrocinio communimus. Ut autem beatissimi Petrus & Paulus Apo-stoli eò amplius honorentur, quò ipsorum basilicę de urbe devotiüs fuerint à fidelibus frequentata, & fideles ipsi spiritalium largitione munerum ex hujusmodi fre-quentatione magis fenserint te referros: Nos de omni-potentis Dei misericordia, & eorundem Apostolorum ejus meritis, & auctoritate confisi, de fratrum nostrorum consilio, & Apostolicę plenitudine potestatis, omnibus in præfenti anno millesimo trecentesimo, à festo Nati-vitatis Domini nostri Jesu Christi præterito proximè in-choato, & in quolibet anno centesimo-secundo, ad basili-cas ipsas accedentibus reverenter, verè pœnitentibus & confessis, vel qui verè pœnitebunt, & confitebuntur in-hujusmodi præfenti, & quolibet centesimo secundo an-nis, non solum plenam & largiorem, imò plenissimam omnium suorum concedemus & concedimus veniam peccatorum: Statuentes, ut qui voluerint hujusmodi in-dulgentię à nobis concessę fieri participes, si fuerint Roma-ni, ad minus XXX. diebus continuis, seu interpolatis, & saltem semel in die: Si verò peregrini fuerint, aut for-enses, simili modo diebus XV. ad basilicas easdem accedant. Unusquisque tamen plus merebitur, & indulgentiam efficacius consequetur, qui basilicas ipsas amplius & devotiüs frequentabit. Nulli ergò omnino homi-num liceat hanc paginam nostrę confirmationis, ap-robationis, innovationis, concessionis, & constitutionis infringere, &c. Datum Romę apud sanctum Petrum, VIII. Cal. Mart. Pontif. nof. Anno 6.

CAP. II.

¶ Annus Jubilæus, sive plenaria remissio, qua olim dabatur quolibet centesimo anno omnibus verè pœnitentibus & confessis, vi-sitantibus basilicas beatorum Petri & Pauli, per istam extravagante-m ad annum quingagesimum reducitur.

Clemens VI. Archiepiscopo Tarracon. ejusq; Suffraganeis.

UNigenitus Dei filius de sinu Patris in uterum digna-tus est descendere matris, in qua & ex qua nostrę mortalitatis substantiam divinitatis suę, in suppositi uni-tate, ineffabili unione conjunxit, id quòd fuit, perma-nens, & quòd non erat, assumens: ut haberet, unde ho-minem lapsum redimeret, & pro eò satisfaceret Deo Pa-tri. Ubi enim venit plenitudo temporis b, misit Deus filium suum factum sub lege, natum ex muliere, ut eos

a Vide Doct. scholasticos l. 4. sent. dist. 19, 20. & 21. inde enim sent. aperta, qua traduntur in textu & glossis. adde Rosenfens, con-tra Luth. art. 17. & aliquot sequentibus. b ad Gal. 4.

qui sub lege erant, redimeret, ut adoptionem reciperent filiorum. Ipse namque factus a nobis a Deo sapientia, iustitia, sanctificatio, & redemptio, non per sanguinem hircorum, aut vitulorum, sed per proprium b sanguinem introiit semel in sancta, aeterna redemptione inventa. Non enim c corruptibilibus auro & argento, sed sui ipsius agni incontaminati & immaculati pretioso sanguine nos redemit: quem in ara crucis innocens immolatus non guttam sanguinis modicam, qua tamen propter unionem ad verbum pro redemptione totius humani generis suffecisset, sed copiose velut quoddam profuivum noscitur effudisse, ita ut a planta d pedis, usque ad verticem capitis nulla sanitas inveniretur in ipso. Quantum ergo exinde, ut nec supervacua, inanis, aut superflua tantæ effusionis miseratio redderetur, thesaurum militanti Ecclesiæ acquisivit, volens suis thesaurizare filiis pius pater, ut sic sit infinitus thesaurus hominibus, quo qui usi sunt, Dei amicitia participes sunt effecti. Quem quidem thesaurum non in sudario e repositum, non in agro f absconditum, sed per beatum Petrum cœli clavigerum, ejusque successores, suos in terris Vicarios, commisit i delibus salubriter dispensandum: & propriis, & rationabilibus causis, nunc pro totali, nunc pro partiali remissione pœnæ temporalis pro peccatis debite, tam generaliter, quam specialiter (pro ut cum Deo expedire cognoscerent) verè pœnitentibus & confessis misericorditer applicandum. Ad cujus quidem thesauri cumulum beatæ Dei genitricis, omniumque electorum à primo iusto usque ad ultimum merita, adminiculum præstare noscuntur: de cujus consumptione, seu minutione non est aliquatenus formidandum, tam propter infinita Christi (ut prædictum est) merita, quam pro eo, quòd quantò plures ex ejus applicatione trahuntur ad justitiam, tanto magis a crescit ipsorum cumulus meritorum. Quod fel. rec. Bonifacius Papa VIII. prædecessor noster piè (sicut indubie credimus) considerans, & attentà meditatione revolvens, quantum apud homines gloriose Principes terræ Petrus & Paulus (per quos Evangelium Christi Romæ respanduit, & per quos Ecclesia religionis sumpsit exordium, qui facti Christiani populi per Evangelium genitores, gregis Dominicis pastores, fideri lacerna, Ecclesiarum columna, præ cæteris Apostolis peculiari quâdam prærogativâ in ipso Salvatore fidei virtute præcellunt: Quorum uni, scilicet Apostolorum Principi, sicut bono dispensatori, claves regni cœlorum commisit: Alteri, tanquam idoneo doctore, magisterium Ecclesiastica eruditionis injunxit) in specialis veneratione haberi debeant, & debita honorificentia venerari, pro ipsorum memoria recolenda crebrius, & reverentia à cunctis Christi fidelibus eis devotius adhibenda, ipsorumque patrocinio favorabilius assequendo, in onsumptibilem thesaurum hujusmodi pro excitanda & remuneranda devotione fidelium voluit aperire: decernens de fratrum suorum consilio, ut omnes, qui in anno à Nativitate Domini M. CCC. & quolibet anno centesimo extunc secuturo, ad dictorum Apostolorum basilicas de urbe accederent reverenter, ipsasque si Romani ad minus XXX. si verò peregrini aut forenses fuerint, quindecim diebus continuis vel interpolatis, saltem semel in die, dum tamen verè pœnitentes & confessi existerent, personaliter visitarent, suorum omnium obtinerent plenissimam veniam peccatorum. ¶ Nos autem attendentes, quòd annus g quinquagesimus in lege Mosaica (quam non venit Dominus solvere, sed spiritualiter adimplere) Jubilæus remissionis & gaudii, sacerque dierum numerus, quo lege fit remissio, censetur: quodque ipse

quinquagenarius numerus in Testamentis, Veteri quidem ex legis datione, Novo ex visibili Spiritus Sancti in discipulos missione, per quem datur peccatorum remissio, singulariter honoratur. Quodque huic plura & grandia divinarum adaptantur mysteria scripturarum: & clamorem peculiaris populi nostri Romani, videlicet hochumiliter supplicantis, ac nos ad instar Moyfi & Aaron, per proprios & solennes nuntios ad hoc destinatos specialiter orantis pro toto Christiano populo, & dicitis: Domine, aperi eis thesaurum tuum, fontem aquæ vivæ, desiderantes benignius exaudire, non quidem ut sicut illius Israëliti populi indurati cesset murmuratio, sed ut istius prædilecti populi, & cunctorum fidelium, augeatur devotio, fides splendeat, spes vigeat, charitas vehementius incalcescat: Volentesque quam plurimos hujusmodi indulgentiæ fore participes, cum pauci multorum respectu propter vitam hominum breviter valeant ad annum centesimum pervenire, de fratrum nost. consilio prædictam concessionem indulgentiæ ex superscriptis & aliis justis causis ad annum quinquagesimum, duximus reducendam. Statuentes de fratrum consilio prædictorum, & Apostolica plenitudine potestatis, ut universi fideles, qui verè pœnitentes & confessi in anno à Nativitate ejusdem M. CCC. quinquagesimo proximo futuro, & deinceps perpetuis futuris temporibus de quinquaginta in quinquaginta annis prædictas eorumdem Petri & Pauli Apostolorum basilicas & Lateran. Ecclesiam, (quam inclytæ recordationis Constantinus, postquam per beatum Silvestrum, sicut per eisdem Apostolos Deo revelante cognovit, renatus fonte baptismatis fuerat, & à contagio lepre mundatus, in honorem Salvatoris construxisset, quamque idem beatus Silvester novo sanctificationis & chrisimationis genere dedicasse legitur, & in cujus Ecclesiæ parietibus, præfati Salvatoris imago depicta primùm toti populo Romano visibiliter apparuit, devotius veneranda, quam ex his & aliis certis & rationabilibus causis, ut ipsa Ecclesia pariter indulgentiæ prædictæ privilegio decoretur, & devotus ab eodem Salvatore, qui in præfatis Apostolis mirabilis prædicatur, eorum meritis & precibus indulgentiæ mereatur percipere largitatem, in hoc censuimus venerandam) causâ devotionis modo prædicto sistaverint, plenissimam omnium peccatorum suorum veniam consequantur, ita videlicet, ut quicunque voluerint indulgentiam hujusmodi assequi, si Romani, ad minus XXX. si verò peregrini aut forenses, modo simili XV. diebus ad prædictas basilicas & Ecclesiam accedere teneantur: Adjicientes, ut ii etiam, qui pro ea consequenda ad eandem basilicas & Ecclesiam accedent, post iter arreptum impediti legitime, quòd minus ad urbem illo anno valeant pervenire, aut in via, vel dierum prætaxato numero non completo in dicta urbe decesserint, verè pœnitentes (ut præmittitur) & confessi, eandem indulgentiam consequantur. Omnes nihilominus & singulas indulgentias, per nos vel prædecessores nostros Rom. Pontifices tam prænominatis, quam aliis basilicis & Ecclesiis de dicta urbe concessas, ratas & gratas habentes, ipsas auctoritate Apostolicâ confirmamus & approbamus, ac etiam innovamus, & præsentis scripti patrocinio communitimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ reductionis, constitutionis, &c. Si quis autem hoc attentare præsumperit, indignationem omnipotentis Dei, & dictorum Petri & Pauli Apostolorum sese noverit incursum. Datum Avenion. VI. Calend. Februar. Pontif. nost. An. 1. ¶ Quocirca fraternitati vestræ per Apost. scripta mandamus, quatenus singuli vestrum, in singulis vestris civitatibus & diocesis prædictas nostras literas subditis vobis clero & populo publicetis, & intelligibiliter exponatis, ut annuente Domino ad promerendam hujusmodi indulgentiam se disponant. Cæterum, quia præsentis literæ nequirent forsitan propter viarum discrimina, vel alia legitima impedimenta singulis

a 1. Cor. 1. b Ad Hebr. 9. c 1. Petr. 1. d Esajæ c. 1.
e Luc. 19. f Matth. 13. g Levit. 25. c. ubi plenissime de an-
no quinquagesimo, sive Jubilæo.

399

vestrum commodè presentari, volumus quòd per te frater Archiepiscopo, dictarum literarum translumptum manu publicè scriptum, tuoque munitum sigillo vobis fratres suffraganei transmittatur: cui velut originalibus literis adhiberi volumus plenam fidem. Datum, &c.

CAP. III.

¶ Constitutio casus Papa reservatos comprehendens, certis ex causis hic ponitur, à quibus nullus potest absolvere sine speciali licentia sedis Apostolica.

Paulus Venetus Papa II.

Etsi Dominici gregis salutem semper intenti, singulis cum humilitate poscentibus ea benignè concedere studeamus, per quæ peccatorum mole deposita salus ipsa succedat, & ab hostis humani generis servitute ereptas animas lucrificamus Altissimo, qui nobis eas suâ bonitate commisit: id tamen propensiori studio præcedendum esse censemus, ne (cujusvis indulgentia, remissionis vel facultatis obtentu) Christi fideles procliviores ad illicita in posterum committenda reddantur, aut veniæ facilitas a eis peccandi tribuat incentivum. Hæc itaque consideratione habitâ, olim emanavit à nobis constitutio tenoris subsequenti, videlicet: Sanctissimus in Christo Pater, & Dominus noster, Dominus Paulus divina providentiâ Papa secundus, qui pridem super plenariis remissionibus, quæ semel in vita, & semel in mortis articulo conceduntur, formam & normam instituit, ne passim sine exceptione quorumcumque criminum procliviores redderentur homines ad peccandum, per regulam in cancellaria Apostolica publicatam statutis & ordinavit, quòd in quibuscumque concessionibus & facultatibus absolventi, casus infrascripti tanquam speciales sedis Apostolica reservati, semper intelligerentur excepti: Videlicet offensæ Ecclesiasticæ libertatis, Violationis interdicti ab eadem sede impositi, Criminum hæresis, Conspirationis in personam aut statum Romani Pontificis, seu ejusvis offensæ, inobedienciæ, seu rebellionis ejusdem Pontificis, vel sedis Apostolica, Presbytericidii, Offensæ personalis in Episcopum, seu alium Prelatum, Invasionis, Deprædationis, Occupationis, aut devastationis terrarum Romanæ Ecclesiæ mediata vel immediate subiectarum: ac etiam invasionis Romipetarum, seu quorumcumque aliorum ad Romanam curiam venientium: Prohibitionis devolutionis causarum ad dictam curiam, Delationis armorum, & aliorum prohibitorum, ad partes infidelium, Impositionis novorum onerum realium vel personatum, Ecclesiis vel Ecclesiasticis personis, Simoniæ super ordinibus vel beneficiis assequendis, in eadem curia vel extra contractæ: Et generaliter in casibus contentis in bulla, quæ consuevit in die Cœnæ Domini, per prædecessores suos Romanos Pontifices publicari: Considerans, quòd plerumque contingit suam sanctitatem hujusmodi facultates, & confessionalia, tam presentibus, quam absentibus, etiam oraculo vivæ vocis concedere: (ne prætextu concessionis hujusmodi, vel poenitentes vel confessores in supra scriptis casibus fallantur, & fallant) statuit & decrevit, sitæ intentionis fuisse, & esse, per quascunque concessionem & facultatem per suam sanctitatem, tam scripto, quam verbo factas, & in posterum faciendas, nemini licere irretitos dictis casibus absolvere, sine speciali suæ sanctitatis licentia: quinimò concessionem & indulta prædicta, quoad casus exceptos hujusmodi, nulli penitus suffragari. ¶ Ut autem ipsa constitutio (quæ dudum, scilicet quinto Calendas April. anni ab incarnatione Domini nostri Jesu Christi, mille-

a Veniæ facilitas incentivum tribuit delinquendi. c. ut Clericorum. extr. de vita & honest. Clericorum.

mi quadringentesimi sexagesimi sexti, Pontificatus nostri Anno secundo, publicata fuit) eisdem Christi fidelibus plenius innotescat, nullusq; illius ignorantiam prætere valedat in futurum: presentibus inferi fecimus, ut ad majorem omnium perveniat notionem. Nulli ergo omnino hominum liceat hæc paginam nostrorum statuti, ordinationis, & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ M. CCCC. LXVIII. quinto Nonas Mart. Pontificatus nostri Anno 5.

CAP. IV.

¶ Bulla confirmationis anni Jubilai, publicata apud sanctum Petrum in die Nativitatis Domini, in qua continetur, quod annus Jubilaus est ad brevius tempus reductus, quàm olim esset: quoniam vigesimo quinto quoque anno cunctis fidelibus basilicas urbis Romanae hic expressas visitantibus, illius indulgentia conceduntur. Et illo durante, alia indulgentia ubiq; cessant.

Sixtus IV.

Quemadmodum a operosi, vigiliæque pastoris solertia oves suæ custodiæ deputatas, curat à ferarum præservare incursum, & ad statum prosperum factu multiplicato perducere: ita quoque & nos (quibus dispositione supernâ universi gregis Dominici sollicitudo commissa est) & supremis desideramus affectibus, & studiis nitimur indeffessis, cunctos Christi fideles, quos à justitia semita hostis humani generis diabolica fraude avertit, deposita peccatorum sarcinâ, suo reconciliare auctori: ut æternæ felicitatis præmiis nostri redemptoris inestimabili caritate media poriantur, fiatque nostræ operationis ministerio, utilitate publicâ suadente, etiam per gratiarum susceptionem, quod eorum saluti conveniat, atque nostra & prædecessorum nostrorum ordinationes salubres debitis effectibus mancipentur. Olim siquidem felices recordationis Paulus Papa secundus, prædecessor noster, rationabilibus causis tunc expressis inductus, de venerabilium Fratrum nostrorum, tunc suorum (de quorum numero tunc eramus) consilio, annum Jubilaum ad brevius tempus providâ moderatibne reducens, illum ad annum vigesimum quintum Apostolicâ auctoritate restrinxit, ac voluit, statuit, & decrevit ex causis prædictis, quòd singulis viginti quinque annis Jubilaus annus prædictus celebrari deberet: quòdque anno Domini M. CCCC. LXXIV. proximè futuro, videlicet à vigilia Nativitatis Domini nostri Jesu Christi, idem annus Jubilaus inciperet, & ut sequitur, finiretur: ac universi & singuli utriusq; sexus fideles, qui beatorum Apostolorum Petri & Pauli basilicas, Lateranensem quoque & sanctæ Mariæ majoris almae urbis Ecclesiis statutis diebus devotè visitarent, omnes & singulas indulgentias, & peccatorum remissiones consequerentur, quas idem Pontifex suiq; prædecessores anno Jubilaus hujusmodi basilicas & Ecclesias prædictas visitantibus devotè concesserant, per quascumq; primò, & deinde nos, qui dicto prædecessore, sicut Domino placuit, sublatò de medio summi divinâ disponente clementiâ ad apicem summi Apostolatus assumpti, & per alias nostras literas, ejusdem Pauli prædecessoris ordinationem, voluntatem, & statutum, ac omnia & singula in eisdem suis literis contenta, de fratrum eorundem consilio approbantes: Similiter statuiimus & ordinamus, quòd annus Jubilaus prædictus, cum eisdem indulgentiis & remissionibus plenariis peccatorum, anno proximè futuro

a Vide extravagamem Gregorii XIII. incip. Dominus ac redemptor, quâ inducitur sanctus Jubilaus pro anno 1575.

à vigilia

à vigilia Nativitatis ejusdem incipere, & ut sequitur, continuari deberet: prout in singulis literis prædictis (quarum tenores præsentibus haberi volumus pro expressis plenius continetur. ¶ Verum, quia postmodum (tam nos, quam idem Paulus prædecessor noster, dum in humanis ageret, animarum saluti fidelium intenti, multorum Principum & aliorum Christi fidelium, ac devotarum personarum pulsatim precibus, diversas indulgentias & peccatorum remissiones plenarias nonnullis Ecclesiis, monasteriis & piis locis duximus concedendas: propter quas populorum forsitan concursus ad basilicas & Ecclesias antedictas retardari, aut ipsius anni Jubilæi celebritas minui, vel intermitti posset, cum animarum non modico detrimento: Nos qui universorum credentium profectibus & saluti prospicere ex debito ministerii pastoralis adstringimur (ne propter aliarum indulgentiarum hæcenus à nobis, seu eodem Paulo, vel aliis prædecessoribus nostris concessarum, hujusmodi effusionem, hoc sanctum opus, ac remissionis & gratiæ annus Jubilæus intermittatur, aut fideles ipsi a tanto munere reddantur expertes) remediis opportunis providere volentes, omnes & singulas plenarias, etiam ad instar Jubilæi, ac etiam commutandi vota, aut super eis & malè ablatis incertis, aut per usurariam pravitatem, vel alium illicitum modum extortis, dispensandi & componendi, aut illa sub certis modo & forma remittendi, & deputandi confessores, cum potestate absolvendi, etiam in casibus sedi Apostolicæ reservatis, facultates, concessionem, & indulta à nobis & eadem sede, vel illius auctoritate quibuscumque Ecclesiis, monasteriis, hospitalibus, & piis locis, universitatibus, fraternitatibus quibuslibet, tam in perpetuum, quam ad certum tempus, in vita, seu in mortis articulo, quovis modo, aut quavis causâ, quomodolibet concessas & concessas, & in posterum forsitan concedendas, vel concedenda, auctoritate Apostolicâ tenore præsentium de Apostolica potestatis plenitudine, usque ad nostrum & ejusdem sedis beneplacitum suspendimus, illasque durante beneplacito nostro & sedis prædictæ suspensas esse volumus, nec interim alicui suffragari: indulgentiis tamen basilicarum & Ecclesiarum dictæ urbis in suo plenario robore durantibus: Districte inhibentes, alias indulgentias (præter istas duntaxat) in locis publicis vel privatis prædicari aut nuntiari, earumque prætextu à quæstoribus a aliquo exigi quovis modo. Quinimo quæstiones & prædicatores quoscumque per locorum ordinarios à prædicationibus & quæstis hujusmodi faciendis, volumus & mandamus præsentium auctoritate arceri, sub censuris & pœnis Ecclesiasticis, de quibus visum fuerit opportunum. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum suspensionis, inhibitionis, mandati & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum. Datum Tybure anno incarnationis Dominicæ, M. cccc. lxxiii. 4. Calend. Septemb. Pont. nost. Anno 3.

CAP. V.

¶ Sixtus tempore suo multis concesserat indulgentias: quas certis ex causis hic revocat.

Idem.

¶ Tsi Dominici gregis saluti semper intenti, singulis cum humilitate poscentibus ea benignè concedere, studeamus, per quæ (peccatorum mole depositâ) salus ipsa succedat, & hostis humani generis servitute ereptas animas lucrifaciamus Altissimo, qui nobis eas suâ bonitate commisit: id tamen propensiori studio præcaven-

a Prædicatores quæstuarios omnino abolere Conc. Trid. Sess. 5. de reform. c. 2. §. ult. & sess. 21. de reform. c. 9.

dum esse censemus, ne cuiusvis indulgentiæ, remissionis, vel facultatis obtentu, Christi fideles procliviores ad illicita in posterum committenda reddantur, aut facilitas veniæ eis peccandi tribuat incentivum. Cum itaque (sicut multorum fide dignorum testimonio accepimus) ob multitudinem facultatum per nos, vel auctoritate nostrâ concessarum, tam verbo, quam in scriptis, confectis exinde literis vel non, Prælati & perionis Ecclesiasticis, etiam religiosi & secularibus utriusque sexus, Capitulis, Collegiis, Conventibus, hospitalibus, confratris, & universitatibus, tam in genere, quam in specie, sub electione, vel deputatione confessorum, qui eligentes eosdem, vel pro indulgentiis per nos concessis consequendis, ad Ecclesias & alia pia loca confluentes, seu ad aliqua pia opera manus porrigentes adjutrices, eandemque confratrum confratres & sorores, ac in hospitalibus prædictis decedentes, seu deservientes, aut eis piè aliquid relinquentes, vel aliqua alia meritorum ministeria exhibentes, & in ordinibus profitescentes, eorum confessione diligenter auditâ, in singulis etiam fedi Apostolicæ reservatis casibus semel in vita, & in aliis toties quoties, ac in morte plenariè, vel aliàs etiam ad effectum consequendi quascunque indulgentias plenarias, vel non plenarias, absolvere, & pœnitentiam salutarem eis injungere, emissâ quoque vota per illos quacunque in alia pietatis opera commutare libere & licitè valeant: fideles præfati ad peccandum, & ad alia illicita committendum, nonnunquam procliviores existant; in non parvum periculum salutis animarum suarum: Nos qui Deo propitio ejusdem gregis Dominici (meritis licet insufficientibus) causam gerimus, & illum spiritualis thesauri elargitione cupimus ipsi Deo reddere acceptabilem: ne exinde clavium auctoritas deducatur in contemptum, ipsique ad peccandum procliviores (ut diximus) liberius prolabantur: Ex præmissis & aliis rationalibus causis animum nostrum moventibus, motu proprio (non ad alicujus nobis super hoc oblata petitionis instantiam, sed de nostra mera voluntate & deliberatione) auctoritate Apostolicâ tenore præsentium statuimus & ordinamus, quod de cætero prætextu facultatum hujusmodi concessarum à nobis, vel auctoritate nostrâ, & quas concedi quomodolibet contingeret in posterum, verbo, literis, aut quavis aliâ scripturâ, etiam cum clausula, quod sola signatura sufficiat, etiam in favorem fidei & cruciata, nullus confessorum eorundem quempiam, cuiusvis status, gradus, ordinis, vel conditionis existat, & quacunque Ecclesiasticâ, etiam Episcopali, vel majori, aut mundanâ, etiam regali, & majori dignitate præfulgeat, qui offensæ Ecclesiasticæ libertatis, violationis interdicti ab eadem sede, impositi, seu hæresis, postquam fuerint de ea sententia literè condemnati, delari, seu publicè diffamati: conspirationis in personam aut statum Rom. Pont. seu cuiusvis offensæ, inobedienciæ, aut rebellionis ejusdem Pont. vel dictæ sedis, mutilationis membrorum, vel occisionis cuiuscumque in sacris ordinibus constituti: offensæ personalis in Episcopum seu alium Prælatum: invasionis, deprædationis, occupationis, aut devastationis terrarum Romanæ Ecclesiæ mediata vel immediate subjectarum: ac etiam invasionis Romipetarum, seu quorumcumque aliorum ad Romanam curiam venientium: prohibitionis devolutionum causarum ad dictam curiam: delationis armorum & aliorum prohibitorum ad partes infidelium: impositionis novorum onerum, realium vel personalium, Ecclesiis vel Ecclesiasticis personis: simoniæ super ordinibus vel beneficiis consequendis in dicta curia vel extra eam contractæ, criminum quomodolibet reus foret: Et generaliter in casibus contentis in literis, quæ consueverunt in die Cœnæ Domini publicari, prætextu hujusmodi facultatum absolvere, & per eos emissâ peregrinationis ultramarinæ, & viji-

tionis liminum Apostolorum Petri & Pauli: in Com-
pōstella, & castitatis ac religionis vota: Nisi ex speciali
licentia, & certa scientia nostra, de qua demum constare
censeatur, cum in signatura nostra desuper manu nostra
scriptum, aut in literis nostris expressum fuerit, nos ex
certa scientia & de speciali gratia id concedere cum dero-
gatione presentis constitutionis, illius de verbo ad ver-
bum inserto tenore: non autem per clausulas id impor-
tantes: vel in articulo mortis constitutum, & tunc in ca-
sibus (in quibus satisfactio fuerit impendenda) factā sa-
tisfactione, vel idoneā præstitā cautione, commutare
presumant. Et si aliqui confessorum prædictorum con-
tra præsentem constitutionem ququam absolvere, aut
excepta vota prædicta commutare attentaverint, absolu-
tio & commutatio huiusmodi nullius sit roboris vel mo-
menti. Et contrafacientes eo ipso excommunicationis
sententiam incurrant, à qua (nisi in mortis articulo
constituti) ab alio, quam à Romano Pontifice absolvi
non possint: Non obstantibus literis & ordinationibus, &c.
Et ne aliquis de presentibus ignorantiam valeat allegare,
mandamus eas in Cancellaria Apostolica, & audien-
tia literarum contradictarum legi & publicari, ac inter
extravagantes alias Apostolicas constitutiones in quater-
no dictæ cancellariæ describi, &c. Nulli ergo omnino
hominum liceat hanc paginam nostrarum suspensionis,
inhibitionis, mandati & voluntatis, &c. Datum Spira,
Ann. Domini M. CCC. LXXVIII.

DE SENTENTIA EXCOMMUN-
ICATIONIS.

TITULUS X.

CAP. I.

*Excommunicati sunt, qui pactis aut promissionibus iustitiam
vel gratiam à sede Apostolica obtinent, & qui tales non revelant:
nec illi absolutio facile conceditur.*

Bonifacius VIII.

Excommunicamus & anathematizamus ex parte
Dei omnipotentis, Patris, & Filii, & Spiritus
Sancti, auctoritate quoque beatorum Aposto-
lorum Petri & Pauli, & nostrâ, omnes Clericos, Religio-
sos, & Laicos utriusque sexus, sine sint familiares curiæ,
sive alii undecunque, qui aliquod pactum fecerint, seu
aliquod parvum vel magnum promiserint, vel prom-
issionem receperint, aut ex pacto sive promissione
occulta vel manifesta, facta sub generalibus & plenariè
non expressis, sive sit sub specialibus & expressis aper-
tè verbis, quicquam dederint aut receperint, magnum
vel parvum, vel promissionem de quacunque re aut u-
tilitate propter hoc consequenda fecerint, vel recepe-
rint, pro aliqua iustitia sive gratia pro se aut pro alio in
causis, vel iudiciis, seu aliis per literas Apostolicas, &
quibuscunque modis apud sedem Apostolicam obtinen-
da. Et hanc sententiam ad promittentes & acceptantes,
dantes & recipientes adimus extendendam. Illos
quoque, qui aliquem sciverint culpabilem in prædictis,
& nobis intra dierum trium spatium non retulerint,
vel alicui, per quem ad nos verbum fideliter perferatur,
simili decernimus sententiæ subiacere. Decernimus
etiam, ut nullus hanc incurrens excommunicationis sen-
tentiam pro prædictis, vel aliquo prædictorum (absque
speciali mandato) nostræ absolutionis beneficium valeat
obtinere: nisi forsan ad nos habere accessum non
posset, in mortis articulo & constitutus. Nec etiam ad
absolutionis gratiam admittatur, nisi prius quantum

a Vide Conc. Trid. Sess. 14. de casuum reservatione, c. 7. b Vi-
de Conc. Trid. Sess. 14. c. 7. de casuum reservatione.

dedit vel recepit, integraliter pauperibus largiatur. Ju-
sticiam verò sive gratiam sic obtentam, nullius proptus
esse momenti volumus, omnique statim carere effe-
ctu, & robore firmitatis. Sed & scienter venientes ipsis, si-
mili sententiæ excommunicationis adstringimus, & ser-
vantes nobis absolutionem eorum cum præmissis in
omnibus ad pœnas similes obligamus.

CAP. II.

*Premiis damni ex interdico provenientibus statuit quòd
propter dominum debita non solventes ejus terra vel civitas sine
speciali Pape licentia non interdicatur.*

Idem.

Providè attendentes, quòd ut frequentius, quamvis
non sine causa, sine culpa tamen multorum, interd-
cti sententiæ proferuntur, quodque sunt nonnulli iud-
ices nimis prompti ad proferendas easdem, etiam in ne-
gotiis sive causis, quæ interdum plus ex cupiditatis, quam
charitatis radice perpicuis iudiciis procedere arguuntur:
quodque interdici tempore divina organa suspenduntur
& laudes, nec Ecclesiastica sacramenta ministrantur,
ut solent: tolluntur mortuis seu minuuntur suffragia,
præferim per oblationem frequentem hostiæ salutaris:
adolescentes & parvuli participantes rarius sacramenta,
minus inflammantur & solidantur in fide: fidelium te-
pescit devotio, hæreses pullulant, & multiplicatur pe-
ricula animarum. Præsentis constitutionis providemus
edicto, ut nulla Provincia, civitas, castrum, villa, locus,
territorium, vel districtus auctoritate ordinariâ vel dele-
gatâ supponatur Ecclesiastico interdico pro pecunia-
rio debito, vel pro cuiusvis monetæ, vel pecuniæ quanti-
tate, quacunque occasione vel causâ, seu quovis quasto
colore: pro eo maximè, quòd ipsorum domini, rectores
seu officiales, quocunque nomine censeantur, aut incolæ
seu habitatores, aut singulares persona ipsorum, statuis
vel statuendis, ordinatis vel ordinandis terminis huius-
modi debitum seu quantitatem non solverint hæctenus,
aut in antea non solverint. Nos enim exunc decer-
nimus irritum & inane, si secus hæctenus extiterit atten-
tatum, vel contigerit attentari, illudque revocamus omni-
no: Non obstantibus quibuscunque contractibus, obli-
gationibus, pactis, conventionibus, compositionibus, sub-
missionibus, fideiussionibus, confessionibus, processibus, &
sententiis super hoc habitis, vel habendis juramentorum,
pœnarum spiritalium & temporalium, seu multarum
apositione, vel quacunque aliâ firmitate vallatis. Nisi
talis suppositio interdici hæctenus foret facta, vel in an-
tea fieret de Apostolicæ sedis speciali licentia, & expres-
sa per ipsius sedis patentes literas apparente.

CAP. III.

*Andronicum Palaologum, se Imperatorem Græcorum nomi-
nantem, & hæresis ipsorum fautorem, excommunicatum denun-
ciat: omnesq; cum eo sic manente societatem contrahentes, ipso facto
dicit excommunicatos, & eorum terras Ecclesiastico supponendas
interdicto. Suntq; privandi bonis, quæ ab Ecclesia tenent: & talis
societas seu confederatio nulla est. Facit cap. ad Apostolicæ, de
senten. & re jud. lib. 6.*

Clemens V.

Ad certitudinem præsentium, & memoriam futuro-
rum Andronicum Palaologum, qui Græcorum Im-
peratorum se nominat, tanquam eorumdem Græcorum
antiquorum a, schismaticorum, & in antiquo schis-
mate constitutorum, & per hoc hæreticorum, & hære-
sis ipsorum ac schismatici antiqui fautorem, de fratrum
nostrorum consilio denunciamus excommunicationis
sententiam latam à canone incurrisse, ac ipsius fore
sententiæ vinculo innodatum. Ceterum univèrsis &
singulis Regibus, Principibus, Ducibus, Marchionibus,
Comitibus, Baronibus, & ceteris omnibus cuiuscunque

a *Al. antiquatorum.*

præmiis

præminentia, conditionis, status, necnon universitatis civitatum, castrorum, & aliorum locorum districtus inhibemus, ne cum eodem Andronico Palæologo in hujusmodi excommunicatione manente, societatem vel confederationem aliquam contrahere sub quovis ingenio, vel machinatione præsumant: vel eialias in his, quibus excommunicatus est denunciatus à nobis, præstare consilium, auxilium, vel favorem publicum, vel occultum. Et si secus præsumptum fuerit, omnes singulares personas contrarium præsumentes (non obstante quâlibet indulgentiâ sub quacunque forma verborum, vel expressione ipsius ab Apostolica sede concessâ, vel in posterum concedendâ, quam quoad hoc viribus volumus omninò carere) sententiam excommunicationis, quam exnunc in ipsos ferimus, incurrere volumus ipso facto: Terras ipsorum & universitates prædictas, quæ secus attentare præsumperint, prout expedire videbimus, Ecclesiastico curabimus subicere interdicto. Ad privationem omnium bonorum, quæ à quibuslibet tenent Ecclesiis, & ad pœnas alias spirituales & temporales, prout utile putabimus, processuri. Et nihilominus societatem & confederationem ipsas (etiâsi pœnarum & juramenti additione vel quacunque fuerint aliâ firmitate vallatæ) decernimus irritas & inanes. Datum Pictavis III. Nonas Junii, Anno 2.

CAP. IV.

Excommunicati sunt, qui literas à Papa ante suam coronationem concessas impugnant.

Idem a.

Quia b nonnulli (prout accepimus) contra doctrinam Apostoli suæ prudentiæ, quin potius imprudentiæ innitentes, ac disceptare super his, de quibus eis non expedit, fatigantes, asserere non verentur, quòd summus Pontifex ante suæ coronationis insignia se non debet intrmittere de provisionibus, reservationibus, dispensationibus, & aliis gratis faciendis, nec se in literis Episcopum simpliciter, sed electum Episcopum scribere: Nec etiam uti bullâ, in qua nomen exprimitur ipsius. Nos talium temeritates compefcere cupientes, singulos, qui occasione hujusmodi aliquas literas nostras super negotiis quibuscunque concessas e, quæ à nobis ante donationis nostræ insignia emanârunt, ausi fuerint impugnarè, excommunicationis sententiâ innodamus. Datum apud Peseum Burdegalenfis diocesis, Anno 2.

a Ioannes de Sylva in tract. de benef. part. 1. q. 2. dum meminit hujus extravagantis, eam tribuit Clem. 6. b Prov. cap. 1. s. ne imitatis. extr. de consi. c Al. concessas.

EXTRAVAGANTIUM COMMUNIUM FINIS.

